

CELJSKI

CELJE
27. NOV. 1957
L. VII. ST. 45-46
CENA 20 DIN

teclnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA CELJSKEGA OKRAJA

DELOVNI ČLOVEK OB VELIKEM PRAZNIKU

Vsako leto, ko praznujemo naš največji praznik, pregledujemo naše dosedanje delo in se ob tem zazremo v bodočnost, razmišljamo o načrtih in nalogah, ki jih moramo ustvariti, da bi se čim bolj približali našemu cilju — ustvariti delovnemu človeku čim boljše in srečnejše življenje.

In prav je tako. Ob tako pomembni obletnici za naše narode, največjem prazniku naših delovnih ljudi, ne moremo mimo tega, da ne bi napravili obračuna našega dela, da ne bi videli uspehov pri graditvi socialističnih družbenih odnosov in si začrtali smerice za bodoče še uspešnejše delo na naši poti, po kateri smo začeli hoditi pred štirinajstimi leti.

Štirinajst let je od tega, ko so predstavniki vseh naših narodov 29. novembra 1943. leta na zgodovinskem zasedanju AVNOJ v Jajcu udarili temelje naši novi socialistični državi. Takrat so bile sredi vojne vihrice formulirane z vso odločnostjo in jasnostjo življenjske zahteve jugoslovanskih narodov, ki so se v nadaljnjem razvoju v bistvu vse uresničile. Naši narodi so takrat spoznali, da morajo njihove pravične zahteve zmagati ne glede na sile, ki se temu upirajo, če so te njihove zahteve v skladu s smerjo in silnicami razvoja vsega človeštva, ki nezadržno koplje in sprošča sile za odstranitev vsakega nasilja in izkoriščanja.

In prav tako tudi danes ne dvomimo o popolni zmagi demokratičnega socializma, ne glede na sile, ki se še upirajo temu razvoju, ker je to edina pot, po kateri lahko družba in tudi vse človeštvo napreduje v socializem.

Prav zaradi te naše dosledne poti smo v preteklem razdobju, kljub velikim težavam, ki smo jih večkrat morali s heroizmom in velikimi napori premagovati, dosegli presenetljive uspehe v našem gospodarstvu in pri utrjevanju socialističnih družbenih odnosov. Če bi jih bilo naštevati, saj so našim delovnim ljudem dobro znani. Naš človek je v tem gigantskem procesu socialistične graditve zavestno sodeloval, se utrjeval, premagoval večkrat nadčloveške napore v zavesti, da gradi pogoje za boljše življenje sebi in svojemu pokolenju. Pri tem pa je zavest našega delovnega človeka rasla, dvignil se je iz zaostalosti, otrese se je raznih podedovanih nazadnjaških navad. Iz meznega delavca je postal delavec — upravljač. Ta pot ni bila lahka in tudi še danes nima naš delovni človek vsega, kar bi si želel, kljub ogromnim naporom, ki jih je vlagal ves čas socialistične graditve, saj je takorekoč vse delo slonelo na njegovih plečih. Vse kar imamo, smo si zgradili skoraj sami, brez kakršne koli večje pomoči od zunaj. Nasprotno, včasih so nam celo metali polena pod noge, da bi zavrli naše ustvarjalne sile, ker jim pač naša pot socialistične demokracije ni bila iz enega ali drugega razloga všeč.

Prav zato smo še posebej ponosni na naše uspehe, ki jih vsako leto, ko praznujemo praznik rojstva nove socialistične domovine, pokličemo v spomin. Ti uspehi so iz leta v leto večji in vsebinsko bogatejši. Hkrati so dovolj zgovoren dokaz, da smo na pravi poti, kljub očitkom nekaterih nazadnjaških sil z ene ali druge strani. Naša stvarnost in vsakdanja praksa, vedno pestrejša in vsebinsko popolnejša, take očitke najbolj nazorno in učinkovito demantira.

Poglejmo bežno, kaj je naš delovni človek ustvaril v teh nekaj letih po osvoboditvi. To je razmeroma kratka doba, ki v razvoju države ali naroda ne pomeni dosti. Kljub temu pa je v

tem kratkem razdobju naš delovni človek ustvaril dela, ki ne bodo šla mimo zgodovine jugoslovanskih narodov, pa tudi ne mimo zgodovine vsega naprednega človeštva. Kajti ta prispevek je nemalo pomemben tudi za vse napredno delavsko gibanje v svetu.

Kaj vse je ustvaril naš delovni človek? Zatopljeni v vsakdanje delo se marsikdaj niti tega ne zavedamo in večkrat tudi ne znamo pravilno ceniti. Po osvoboditvi smo se z neverjetno silo skoraj goloroko lotili obnove v vojni razdejane domovine. Zatem smo z nezmanjšanim poletom gradili našo industrijo. Zaostala in izkoriščana, na pol kolonialna dežela se je iz leta v leto vedno bolj spreminjala v napredno, industrijsko razvito državo. Po vsej državi so vznikale nove tovarne, hidrocentrale, železnice, ceste, nova naselja. In človek?

Pri vsem tem delu je rasel nov človek, človek naprednega duha, ki je 1950. leta prevzel upravljanje proizvodnje v svoje roke. Nastopila je doba novih družbenih odnosov, ko je administrativen socializem, tedaj še potreben, moral čedalje bolj odstopati svoje mesto socialistični demokraciji. Delavsko upravljanje je pognalo globoke korenine in se vsebinsko utrdilo, oblast je prihajala vedno bližje delovnim ljudem, v procesu decentralizacije pa so se porajale komunne kot osnovne celice ljudske oblasti.

To so stvari, ki bodo v zgodovini zapisane z zlatimi črkami. Naš delovni človek je zares lahko ponosen na te uspehe, saj je prvi v svetu pokazal, kako se v praksi uresničujejo ideje velikih socialističnih mislecev, kajti pri utiranju socialistične demokracije smo v naši deželi napravili najdaljši korak. Na tisoče in tisoče ljudi vedno bolj uspešno sodeluje v delavskem in družbenem upravljanju ter v raznih svetih, odborih in komisijah ljudskih odborov. Skoraj ni več področja, kjer bi ne bilo čutiti organov družbenega upravljanja. Ta glas je vedno bolj močan in socialistična demokracija ni več propagandna parola, temveč se v naši praksi prepleta kot rdeča nit pri našem vsakodnevnem ustvarjanju.

Vprašanje socialistične demokracije je v današnjem obdobju brez dvoma postalo glavno vprašanje socializma. Tega se naš delovni človek prav dobro zaveda. Zato se tudi vedno bolj in bolj zalaga za takšno demokracijo v socialistični državi, s katero mora biti dejansko zajedena vodilna vloga delavskemu razredu in dana praktična vsakodnevna možnost vsemu ljudstvu, da se izraža o političnih, gospodarskih, kulturnih in drugih vprašanjih svoje družbe. Čim večja bo zavest in razgledanost vseh ljudi, tembolj se bodo posluževali pri aktivnem delu teh demokratičnih organizmov, ki pri nas praktično že delujejo.

Vprašanje demokracije pa ni omejeno samo na delovanje znotraj naše domovine, pri urejanju naših družbenih odnosov, temveč sega tudi na področje naše zunanje politike in se odraža na polju mednarodnega sodelovanja, ki sloni na znanih demokratičnih osnovah spoštovanja, suverenosti in neodvisnosti, nermišavanja v notranje zadeve, enakopravnega sodelovanja in mirnega reševanja vseh spornih vprašanj, skratka na načelih aktivne koeksistence. Zaradi take politike uživa naša država velik ugled in spoštovanje, kljub raznim temnim silam, ki žal še vedno skušajo naš ugled v naprednem svetu blatiti.

Ob letošnjem praznovanju praznika nastanka naše nove socialistične države pa smo na naše uspehe še posebno ponosni.

Ponosni smo zato, ker so se letos zvrstili mimo nas dogodki, ki nam vlivajo novih nad, da bo naša pot še uspešnejša in da bo plodov dela čim bolj deležen naš delovni človek, da bo njegovo življenje boljše in srečnejše kot je bilo doslej. Temu cilju je pravzaprav namenjeno vse naše prizadevanje. Toda ustvaritev tega cilja, kdaj in v kakšni meri ga bomo dosegli, je odvisna predvsem od vseh nas, da na svojem delovnem mestu zastavimo vse svoje sile in sposobnosti za uresničitev nalog, ki nas v bližnji bodočnosti čakajo.

Te naloge niso lahke. Ne dajo se ustvariti kar čez noč. Za to je potreben čas in pa zavest subjektivnih sil, da ustvarijo čim več materialnih pogojev, ki omogočajo delovnim ljudem boljše življenje.

Doslej zaradi težav, ki so nas spremljale, podedovane zaostalosti in gradnje novih objektov, nam ni bilo možno, kljub naporom vseh delovnih ljudi, izboljšati življenja tako kot bi si želeli. Vendar je v poslednjih letih življenjski standard rahlo rasel, kljub raznim slabostim in pomanjkljivostim pri našem delu. Če bomo te slabosti odklanjali, če v podjetjih ne bo razpisništva, če bomo boljše gospodarili in če bomo z boljšo organizacijo dela ter večjo storilnostjo v industriji in kmetijstvu dosegli večje proizvodne uspehe, se bo tudi naše življenje temu primerno obrnilo na bolje.

Osnove za to so tu, uspeh pa leži v naših glavah in rokah. Uspeh je v dobri meri odvisen od nas, od našega dela in prizadevanja. Če se bomo dosledno zavzemali za uresničitev smernic, o katerih preradi le načelno razpravljamo in jih odobravamo, v praksi pa jih ne znamo dovolj izkoristiti, bo tudi naš kos kruha večji.

Gre predvsem za to, da bodo naši ljudje na vasi bolj smelo začeli izvajati smernice Zvezne ljudske skupščine o razvoju kmetijstva. Skupnost vloga v zaostalo kmetijstvo vedno večja sredstva, zadrudniki s svoje strani pa bi se morali hitreje lotiti raznih oblik sodelovanja z zadrugo, kar bo njim in skupnosti v korist. Kmetijstvo ima danes v naši gospodarski politiki poseben pomen zaradi njegove zaostalosti in zaradi mnogih nerešenih vprašanj, zaradi še vedno nizke produktivnosti dela, zaradi neenotnosti družbenih odnosov, ki vladajo v njem itd. Zato bo treba na tem področju izbojevati važno bitko za zboljšanje kmetijske proizvodnje in hkrati za krepitev socialističnih družbenih odnosov na naši vasi.

Zgodovinski kongres delavskih svetov je tudi nakazal vrsto smernic, katere bi morali v kolektivih bolj odločno izvajati, saj le tako bodo še bolj izboljšali in učvrstili mehanizem delavskega in družbenega upravljanja, kar bo imelo za posledico, da bo delo v podjetjih še plodnejše.

In končno: novoizvoljeni občinski ljudski odbori, v katere smo letos prvič izvolili zbere proizvajalcev, bodo ob zalaganju in sodelovanju vseh nas, tudi prispevali svoj delež za boljše življenje delovnega človeka.

Naš delovni človek se dobro zaveda, da brez demokracije ni socializma, brez demokratičnih organizmov pa ne more rasti socialistična družba. Zato v teh organizmih vedno bolj zavestno sodeluje in tako prispeva levji delež na poti v socializem. —ma—

Pogled po svetu

Mislím, da celo v brezrazredni družbi življenje nikoli ne bo streglo s samimi smehljaji, življenje bo ostalo življenje, strasti ne bodo izginile, je govoril Vsevolod Vitalevič Višnjevski l. 1934 na večeri dramske sekcije, ko je razpredal spremembo misli, k »Optimistični tragediji«, ki so jo nedavno igrali v Ljubljani za 40-letnico Oktobrske revolucije.

Dežela smehljaja bo torej še dolgo ostala pesniška utvara, ki pa ne bo uredničila »zgodovina«, marveč le človekovo zavestno delo, če se bo osvobodilo strasti.

Preživeli smo teden, v katerem se glede tega človeštvo ni približalo temu lepemu cilju niti za las, ostal je stvar lepo dušnih umetniških želja in idej. Tako je ameriški kipar Benjamin Busano sklenil zastoj narediti 30 m visok kip miru za SZ. Predstavljaj bo ameriškega in sovjetskega letalca, ki gresta v prihodnost z roko v roki. Čemu le ne! Vendar, za zdaj slabo kaže.

Sam Eisenhower je dal svojim govorom v Oklahoma City intonacijo za bližnjo prihodnost: Pred ZDA stoji naloga, da prehitijo SZ v vojaški moči, tehničnem napredku, v strokovni usposobljenosti in raziskovalnem delu. ZDA morajo poseči v davkoplačevalčev žep, da bi ohranile svojo obrambno sposobnost in svoje rezerve za vsak primer. V petih letih so izdale 211 milijard za moderno orožje, »se pametno in dobro.« (Sama en bombnik B-52 stane 8 milijonov dolarjev, to je okoli 8 milijard dinarjev, kar pomeni celjski mestni proračun za dve desetletji ali več tisoč družinskih stanovanj, za en sam bombnik). Sam Eisenhower bo šel te

Novi predsednik čehoslovaške republike NOVOTNY

dni na generalno inšpekcijo vse ameriške vojske, ki letno izda 5 milijard dolarjev za znanstveno raziskovanje pri moderni oborožitvi. Končno je dejal, da so ZDA s svojim letalskim orožjem še vedno daleč nad vsem, kar je SZ dosegla v planetarni in kozmični »artiljeriji«. Eisenhower upa, da bo SZ sodelovala z ZDA pri ustvarjanju svetovnega mira, istočasno pa naroča ameriški javnosti, da mora vse žrtvovati zato, da bi bila država kos resnim zahtevam dobe, v katero prihajamo.

Govor je izšel v klic: Več znanstvenikov, več izobražencev in strokovnjakov, več sredstev za oborožitev! Organiziraj naj jih »atomski car« Kilian! Generali naj se sporazumejo, odbor za raziskovanje protiameriške dejavnosti pa naj ne demoralizira nuklearnih znanstvenikov, kakor je to storil z Oppenheimerjem, češ da zaradi levičarskih nazorov ne spada med ameriške atomske znanstvenike.

V tej intonaciji se skoraj ni slišalo mnenje Aneurina Bevana, ki je na obisku v ZDA izjavil, da bi bil za svetovni mir največji prispevek, če bi SZ priznala na Srednjem vzhodu pridobljene položaje. Kje neki! Sestane med Eisenhowerjem in Macmillanom v Washingtonu je potrdil dosedanja politiko trde roke nasproti Vzhodu: Vsak predlog Vzhoda, če ni za popolno kapitulacijo pred Zahodom, je brezpredmeten, tako glede Nemčije kot Bližnjega vzhoda.

Prišlo pa je znotraj Atlantskega pakta do močnih pretresov. Najhujšega je povzročila Francija, ki je zapustila skupino parlamentarcev NATO pakta, ker sta Amerika in Anglija brez njene privolitve poslali prvo, bolj simbolično množico orožja v Tunis. Francoski kabinet, štejejo ga za mladega, vodi staro politiko: Od Tunisa terja jamstvo, da ne bodo orožja Atlantske zveze dobavili alžirski uporniki in da Tunis ne bo nabavljaj orožja v Egiptu in na Vzhodu. Habib Burgba tega jamstva ne da, ker se ne sklada z neodvisnostjo države. Amerika in Anglija trdita, da sta tako jamstvo dobili. Sicer pa to ni važno, važnejše je, da bi zaradi toge atlantske politike Tunis ne zajadral tja, kjer sta že Egipt in Sirija.

Francoski listi groze z izstopom iz Atlantske zveze, puščadisti so to že ter-

Nad tri in pol kilometrov modernizirane ceste od Šoštanja do Velenja

Ustvarjalna iniciativa je zajela vso šaleško dolino

MED UDELEŽENCI OTVORITVENE SVEČANOSTI NAD POLOVICA DELOVNIH PROSTOVOLJCEV. — MODERNIZIRAN ODSEK REPUBLIŠKE CESTE JE IZROČIL PROMETU PODPREDSEDNIK OKRAJA TOVARIŠ MIRAN CVENK. — OBČINSKI ŠTAB PROSTVOLJNIH DELOVNIH AKCIJ SE NI RAZSEL

Preteklo soboto so prebivalci Šaleške doline ponovno dokazali, da je v teh krajih delovne množice zajela široka ustvarjalna iniciativa, ki bo v bodoče dobila še širši in množičnejši razmah. Pred leti so se pojavili prvi prostovoljci pri velenjskem rudniku, ko so rudarji začeli urejevati okolico novih blokov in hišic, ko so urejevali športne in javne naprave. Ko so pred dvema leti začeli regulirati Pako skozi staro Velenje, se je rudarjem in rudniškim nameščencem pridružil že prebivalstvo Velenja in okoliških vasi. Letos so dokončali regulacijo vse do Šaleka, se lotili ureditvenih del na velenjskem gradu, odprli prostovoljno delovno mesto pri napeljavi vodovoda v starem Velenju.

Takrat, ko so na iniciativo direktorja rudnika tov. Zganka začeli prve prostovoljne akcije, je bilo marsikje slišati besede o »preživelih oblikah«. Zanimivo je tudi, da so le malokje v našem okraju sledili njihovemu primeru. Danes pa je ustvarjalni polet v Šaleški dolini dosegel takšno širino, da jih zlepa ne bo mogoče dohitevali. Te akcije imajo veliko materialno vrednost, predvsem pa njihov ogromni pomen v tem, da so se pri teh akcijah vsak dan širile vrste ljudi, ki aktivno posegajo v vse probleme komunske skupnosti. Iz vsega se je izkristalizirala najpopolnejša oblika delovanja, ki lahko služi za vzor kako se da najboljše in najuspešnejše reševati še tako težke naloge.

Otvoritve modernizirane ceste od Šoštanja do Velenja se je preteklo soboto popoldne udeležilo nad tisoč ljudi. Do-

VELENJSKI RUDARJI

so letos dvignili učinek dela za 27,1%, letni plan pa so dosegli 5. novembra. Velenjski rudnik se je tako po storilnosti dela uvrstil med najboljše srednjeevropske rudnike.

jali v parlamentu. Verjetno do tega ne bo prišlo, kajti Francija rabi stabilizacijsko posojilo. Italija bi sicer tudi rada vodila samostojno politiko v južnem in vzhodnem Sredozemlju, vendar ostaja bolj pri besedah. Glede nafte v Perziji se sicer ni upognila, Gronchi je šel v Turčijo, ki ima geopolitično izredno važen položaj, vendar spremenenih razmer na Vzhodu za zdaj Italija še ne more obračati sebi v prid. Zunanji minister Pella je sicer za neotlatizem, to je za večjo samostojnost članic NATO pakta, vendar je zdaj verjetno superatlantizem, voditeljska vloga Amerike in v drugi vrsti Anglije, z dolarskimi vezmi še vedno močnejši. Zanj se bo verjetno odločil tudi Giallard, kajti nemška ekspanzija slej ko prej brezobzirno napreduje. Nemški gospodarski minister Erhard je v Rimu govoril zoper »nadnacionalnost« v plačilni uniji in za »svobodno« delovanje ekonomskih sil. Francija je seveda bolj za dirigirano gospodarstvo v okviru Atlantide, kajti le na ta način bi utegnili zavreči nemško krepitve.

Da ima prav, se vidi iz nemške ponudbe Avstriji. Nemci bi Avstriji z dolgoročnim kreditom iz arabskih dežel nabavili takoj vso nafto, ki jo mora Avstrija po državni pogodbi osem let voziti v SZ. Takoj in skoraj zastoj! Od mrtvih vstaja Drang nach Osten! Angleži se ukvarjajo s finančnimi problemi in bi radi vzpostavili svoj nekdanji ugled, četudi na račun Francije. Zakaj so ustavili nuklearne poskuse za več mesecev, ne vemo, vsekakor pa je dobro, če so začasno izstopili iz atomske konkurence. Poskušajo tudi urediti odnose z Arabci okoli Adena, Macmillan pa je celo izjavil, da je edina rešilna bilka človeštva koekzistenca, če bi le — SZ ne bila tako močna.

Ta »svobodni svet«, ki se tako boji socializma, je dobro označila v Alžiru na smrt obsojena Djamil Buhired, ko je dejala: Ko ubijate nas, uničujete tudi svobodoljubna izročila svoje dežele, blatite njeno čast, jo ogrožate, čeprav s tem ne boste preprečili Alžiru, da bi ne dosegel svoje svobode.

Taki ljudje delajo zgodovino, prav po Marxovi besedi: Zgodovina ne pozna nobenega dejanja. Pač pa je človek, resnični, živi človek tisti, ki izvršuje dejanje. Vse, kar se godi, je posledica dejavnosti človeka, ki gre za svojimi cilji.

Ali po besedi Leninovi: Kakršne koli nadloge bodo imperialisti še priklicali, rešili se s tem ne bodo. Imperializem bo propadel, a mednarodna socialistična revolucija, ne oziraje se na to ali ono, bo zmagała.

Naj bodo še te besede ponatisnjene zdaj, ko v zraku izvenevajo slavnostni akordi s proslav — začetka svetovne socialistične revolucije. T. O.

slej so bile proslave delovnih zmag večji del v Velenju, toda tokrat so prišli Velenjčani k sosedom z rudarsko godbo na čelu. Pri železniškem prehodu v Šoštanju so se zbrali na prostoru, ki je bil ozaljšan z zelenjem in zastavami. Obe godbi, šoštanjska in velenjska, sta igrali zdaj posamič — zdaj združeno. Svečanost je bila pravzaprav skromnejša kot bi sprito takega uspeha pričakovali, kajti ko je predsednik štaba prostovoljnega dela poročal o delih, ki so jih izvršili, je bilo vsakemu jasno, kakšno ogromno delo so dokončali. 3.665 metrov nekdanj razrite in izredno slabe ceste so v širini petih metrov utrdili in asfaltirali. Pri tem so izkopali 4.300 prostorninskih metrov materiala, nasipali 5.700 m³, splanirali 11.300 m² cestišča in pri tem porabili nad 5.900 m³ drobljenca. Sozi naselja so cestni tlak obgradili z nad 1.000 robniki.

Pri prostovoljnih delih je sodelovalo blizu 800 prostovoljcev, ki so opravili nad 3.100 prostovoljnih ur. Mnogi med njimi so v kratkih treh do štirih urah pokazali tudi osemurni delovni učinek. Tov. Pungartnik iz šoštanjske termoelektrarne je porabil 4 dni dopusta za delo na cesti, medtem ko je šofer To-varne usnja tov. Zupanc bil na razpolago vsak dan, vsak praznik in vsako

nedeljo. Takih primerov bi lahko našli še veliko.

Res je, da prostovoljci niso mogli izvršiti teh del brez strokovne delovne sile in brez sredstev. Toda njihova pripravljenost je sprožila to akcijo. Republiška cesta med Šoštanjem in Velenjem bi po načrtih republiške cestne uprave gotovo še ne prišla tako kmalu na vrsto. S tem pa, da so delovni kolektivi iz Šoštanja in Velenja zbrali lastna sredstva, prebivalci pa so s prostovoljnimi delom prispevali svoj delež, se je tudi uprava za ceste odločila, da primakne svoje. Brez dvoma je treba uspeh pripisati tudi upravi za ceste, predvsem pa celjski sekciji, ki je izvajala strokovna dela.

Na svečanosti se je vsem sodelujočim zahvalil tudi predsednik občine tov. Stane Ravljen, ki je med drugim dejal, da bo treba to obliko sodelovanja ohraniti za nadaljnje prepotrebne akcije v prihodnosti. K besedi pa se je oglašil tudi podpredsednik okraja tov. Miran Cvenk, ki je iskreno čestital občanom šoštanjske občine k tako pomembni delovni zmagi.

V šoštanjski občini, čeprav zaenkrat šele v obsegu Šaleške doline, so to, da je treba skrbeti za dvig družbenega standarda predvsem v okviru celotne komunalne skupnosti, že prepričani. To dokazuje dejstvo, da nameravajo v prihodnjem letu začeti nove prostovoljne delovne akcije, od katerih bo verjetno najvažnejša regulacija Pake med Šoštanjem in Velenjem. Zato so štab prostovoljnega dela pri občini obdržali. Leta pa je že začel razpravljati o prihodnjem letu.

Temelji so postavljeni

Pretekli teden je bila prva seja novega Okrajnega ljudskega odbora v Celju. Bila je še vedno v znamenju volitev in je imela predvsem organizacijski značaj.

Sprva sta se oba zbora — okrajni in zbor proizvajalcev — sestala na ločenih sejah, ki sta ju vodila najstarejša pri-

sotna odbornika. Na seji okrajnega zbora, ki jo je vodil ing. BLAŽ PRISTOVSEK, so ugotovili, da od 54 odbornikov trije zaradi bolezni niso navzoči. Nato so izvolili tov. Jakoba Zena za predsednika okrajnega zbora.

Na skupni seji obeh zborov, ki ji je

predsedoval najstarejši odbornik (ing. Pristovšek) so odborniki izvolili za predsednika OLO dosedanjega predsednika tovariša RIKO JERMANA, Miran Cvenk je bil izvoljen za edinega podpredsednika, ker so odborniki smatrali, da jih zaenkrat novi odbor več ne potrebuje, predvsem zaradi vedno bolj občutne reorganizacije naše upravne oblasti in prenašanja dobrih dela kompetenc z okrajnega na občinske odbore.

Nato je govoril zvezni ljudski poslanec tov. Franc Simonič o dosedanjem delu občinskih in okrajnega ljudskega odbora. V kratkih besedah se je dotaknil letošnjih volitev, nato pa je govoril o bodočih nalogah novoizvoljenih ljudskih odborov. Poudaril je, da bo vsekakor njegova najvažnejša skrb izboljšanje življenjskih pogojev delovnih ljudi. Seveda, je dejal, bomo to lahko dosegli samo z boljšo organizacijo dela in naprednejšim gospodarjenjem, da ne govorimo o povečanju delovne storilnosti.

Stari okrajni ljudski odbor je dosegel pri svojem delu vidne rezultate. Razumljivo je, da se ni mogel povsem izogniti napakam, ki so bile nujne in v večini primerov neizbežne. Dosedanje bogate izkušnje in pomladitev odborniških vrst, kakor tudi vključitev večjega števila žena pa sta nam porok, da bo novi odbor lahko storil zelo koristne stvari.

Ce ocenjujemo gospodarsko zmogljivost celjskega okraja tako po energetskih virih, surovinski bazi, predvsem pa strokovni delovni sili, ne moremo mimo ugotovitve, da je med »najboljšimi« v Jugoslaviji. To je treba v polni meri izkoristiti in se ne zaustaviti na dosedanjih stopnjah. To ne bo težko, če se bo vsak v polni meri zavedal svojih dolžnosti do skupnosti, je na koncu govora dostavil tov. Franc Simonič.

Predsedstvo seje je prevzel novoizvoljeni predsednik tov. Jerman in se najprej zahvalil odbornikom za zaupanje in poudaril, da pričakuje od novega kolektiva intenzivno delo in čim tesnejše sodelovanje.

Preostali del programa so izpolnile volitve v nove komisije in svete okrajnega ljudskega odbora. Komisijo za izvolitve in imenovanje bo vodil Stane Sotler, za prošnje in pritožbe prof. Anton Askerc, za statute Riko Jerman, za odklovanja Riko Jerman, za personalna vprašanja Miran Cvenk, za službena vprašanja Franc Rejc in štipendije Milan Loštrk.

Svet za notranje zadeve bo vodil Anton Delak, za blagovni promet Mišo Bobovnik, za industrijo in obrt Alfonz Ferjančič, za gozdarstvo ing. Desanka Kozic, za kmetijstvo in kmetijsko zadružništvo Franjo Lubej, za komunalne zadeve Venčeslav Jeras, za urbanizem ing. Blaž Pristovšek, za šolstvo Emil Klinc, za kulturo Tine Orel, za telesno vzgojo Karel Jug, za zdravstvo dr. Kopač Ivan, za socialno varstvo Helena Borovšak, za turizem Rado Jenko, za finance Veljko Repič, za delo Jože Jošt.

V vseh svetih sodeluje 123 odbornikov, od tega 26 žena.

Na koncu je podpredsednik, tov. Miran Cvenk podal kratko poročilo o finančnem stanju okraja, tajnik tov. Gorenjak pa je poročal o poteku volitev v novi okrajni ljudski odbor. Iz poročila je bilo razvidno, da so volitve potekale v redu. Vsi mandati so verificirani.

-tr-

Otvoritev vzgojnega zavoda na Golovcu

V Celju so odprli vzgojni zavod za duševno nerazvito mladino na Golovcu. Zavod je ustanovil OLO Celje in je namenjen otrokom z duševnimi anomalijami iz območja tega okraja, ki nimajo možnosti, da bi bili deležni specialne vzgoje in izobrazbe v svojih občinah. Takih otrok je po statistiki v celjskem okraju preko 400.

Ta zavod bo tesno povezan s pomožno šolo in se bo v bližnji bodočnosti združil v eno ustanovo. Namen zavoda je duševno nerazvitem in duševno zaostalim otrokom nuditi prijeten dom, ki jim bo nadomestoval domačo hišo. Gojenci bodo našli tu sebi enako družbo, vsestransko razumevanje ter primerno higijensko in gmotno oskrbo. Lokacija zavoda je prav primerna, otroci bodo izven mestnega hrupa in v zeleni naravi, kar bo gotovo tudi pripomoglo k harmoničnemu telesnemu razvoju.

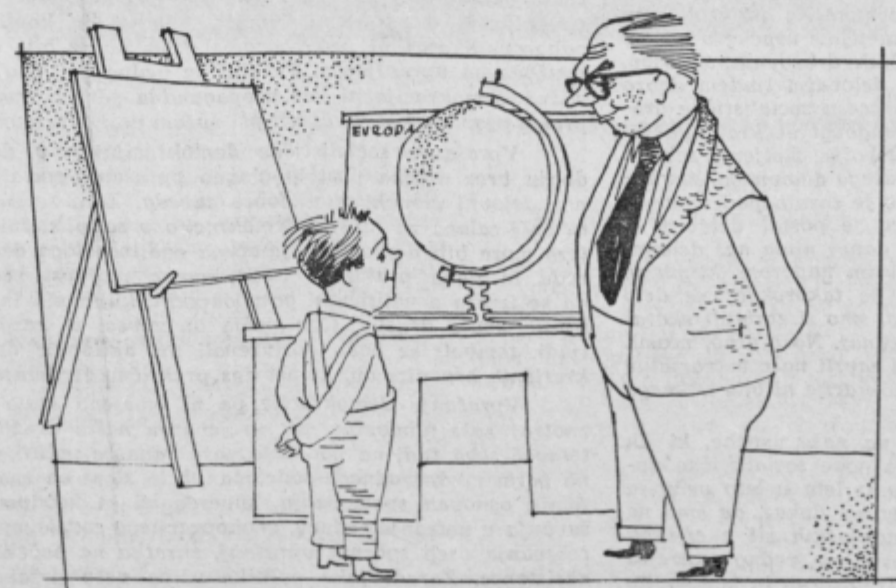
Gojenci zavoda bodo obiskovali pomožno šolo v Drapšinovi ulici, kjer jim bodo posredovali osnovno znanje. Poleg izobrazbe pa bodo deležni tudi politične vzgoje v delavnicah, da bodo sposobni sami v življenju služiti kruh. Sedaj je na pomožni šoli 15 razredov, katere obiskuje 174 otrok. Žal, primanjkuje soli učnih prostorov, saj so v dveh učilnicah celo 3 izmene. Nujno bo potrebno, da dobi pomožna šola svoje lastno poslopje, kjer bo lahko pouk v redu potekal.

Po tem vzgojnem zavodu so klicale razmere in nujni primeri. Zato bo ta zavod velika pridobitev okraja, občin, staršev in otrok. Skupnost je sicer vložila v zavod precejšnja denarna sredstva,

vendar pa se bodo ti stroški dobro obrestovali, če pomislimo samo, da ne bodo ti otroci po uspešnem šolanju in vzgajanju padli na breme družbe. Glavni namen kovinske in mizarske delavnice, šivalnice in gospodinske šole je, da si otroci pridobijo toliko ročne spretnosti, da jim bodo koristile pri njihovem bodočem delu. Že v rani mladosti se tako pripravljajo na delo, s katerim se bodo v kasnejšem življenju preživljali.

Pri zemljepisni uri

»No Janezek, česa imajo Francozi na pretek.«
»E-e-e stavk in novih predsednikov.«

Našim bralcem in sodelavcem
čestita k Dnevu republike

Uredništvo in uprava
»Celjskega tednika«

15-letnica obstoja pionirske organizacije

Naše pionirske organizacije bodo letošnji dan Republike — 29. november — še posebno slavnostno proslavile, saj bodo praznovali obnovo 15. obletnice obstoja svoje organizacije. Za ta slavnostni jubilej so se tudi v celjskem okraju pionirske organizacije v zadnjem času pridno pripravljale. Proslava ob 29. novembru pa bo nekaj zaključek vseh letošnjih proslav ob jubileju. Na ta dan bodo po vseh občinah celjskega okraja akademije z raznimi nastopi. Na okrajnem šahovskem festivalu, ki bo od 24. novembra do 8. decembra bodo nastopili tudi celjski pionirski prvaki. V vseh oddelkih bodo slovesno sprejemali v svoje vrste cicibane.

V Celju ustanovljajo v zadnjem času tudi pionirske organizacije po ulicah. Zaradi pomanjkanja prostorov je delo s pionirji oteženo. Zato bo nujno, poleg vzgojnih »problemov« naleteti tudi materialno vprašanje pionirskih organizacij. Pričakujemo, da bodo v bližnji bodočnosti v Celju ta nedostatek odpravili, saj bodo v novih blokih dograjeni posebni prostori za otroške vrtce in pionirske organizacije.

Te dni je bil v Celju plenum Okrajne pionirske organizacije, na katerem so predsedniki občinskih komisij iznašali najrazličnejše težave in probleme, ki zavirajo delo pionirskih organizacij na terenu. Predsednica Okrajne pionirske komisije, prof. Vera Strehovec, je v svojem referatu poudarila, da delo v pionirskih organizacijah še vedno sloni pretežno na ramah prosvetnih delavcev. V tem delu so prosvetni delavci preveč osamljeni in ne najdejo skoro nikake zaslome pri ostalih državljanih, niti pri množičnih organizacijah. Celo organizacije Ljudske mladine ne kažejo dovolj razumevanja za poživitev dela v pionirskih organizacijah. Zalostno je tudi dejstvo, da gospodarske organizacije nerade sprejemajo patronat nad pionirsko organizacijo. S tem pa ne moremo delati krivice vrsti tovarn, ki se živo zanimajo za delo pionirskih organizacij in jim nudijo tudi materialno pomoč.

V razpravi so predsedniki občinskih pionirskih komisij iznašali uspehe in napake v delu pionirskih organizacij. V mnogih občinah je delo s pionirji premalo priznano. In vse organizacije so več ali manj vezane na dotacije. Zato so diskutant iznesli potrebo, da bi v bodoče tudi pionirske organizacije bile vključene v občinski proračun.

Predsednik Okrajne zveze DPM, tov. Čuček je omenil, da je delo s pionirji pri nas res še premalo razglašano in bi morali biti prav vsi zainteresirani pri delu za našo mladino. Predvsem bi treba v bodoče k temu delu pritegniti vse organizacije, vse kolektive, posebno pa vse starše.

Plenumu je prisostvovala tudi zastopnica Republiške zveze DPM, tov. Zaverjeva, ki je opozorila predsednike komisij na ustanavljanje pionirskih zadrug. Pri nas bi uvedli družino zadrugnikov. Se-

veda pa bo treba pri tem paziti, da se otroci ne bi fizično izčrpavali.

Končno so na plenumu predsedniki občinskih komisij razpravljali tudi o bodočih nalogah in sprejeli 6 ustreznih sklepov za poživitev dela v pionirskih organizacijah v tem šolskem letu.

NA II. OSNOVNI ŠOLI V CELJU ŽIVAHNO DELA PIONIRSKI ODRED FRANCA VRUNČA,

ki ima 14 vrst interesnih krožkov. Vsak krožek ima svoje vodstvo iz vrst pionirjev. Lani so se v teh krožkih najbolje odrezali šahisti, ki so v tekmovalstvu v občinskem in okrajnem merilu osvojili I. mesto — pri republiškem pa III. mesto. Letos šteje krožek 49 šahistov, med katerimi je precej začetnikov. Učitelji te šole so letos skoro 100 odstotno prevzeli vodstvo pionirskih krožkov, zraven pa se je še 10 učiteljskihnikov javilo za inštruktorje krožkov. Pogreša pa ta odred ljudi iz terena (za modelarje in tehnično osebo — splošno). Pionirski pevski zbori so na tej šoli kar 3. Njihove pesmi je posnel že celjski pa tudi ljubljanski radio. Dobro so se v lanskem letu v tem odredu obnesli tudi literarni krožki. Ob zaključku šolskega leta so »mladi literatje« že čitali svoja dela in želi veliko navdušenja.

Letos bo na Dan republike na tej šoli

Zveza prirodnih zdravilišč ima svoj sedež v Celju

Mnogi pereči problemi zdraviliškega zdravljenja so pri nas narekovali potrebo po ustanovitvi Zveze prirodnih zdravilišč LRS. Teh problemov, ki so v tesni povezavi tudi s problemi gostinstva in turizma, posamezna zdravilišča niso mogla posamično reševati. Zato je bil potreben nekaj centralni forum, ki bi koordiniral to delo. V ta namen so se pred dnevi v Celju sestali na ustanovnem občnem zboru Zveze slovenskih prirodnih zdravilišč zastopniki vseh klimatskih zdravilišč v Sloveniji. Občnemu zboru so prisostvovali tudi zastopniki turizma, gostinstva ter predsednik OLO Celje, tov. Riko Jerman. Poročilo o pomenu Zveze ter njenih nalogah je podal predsednik pripravljalnega odbora, tov. dr. Leskovar iz Rogaske Slatine. Prisotni so sprejeli pravila in se zedinili, da bi bil sedež Zveze v Celju. Izvolili so tudi sedemčlanski upravni odbor, ki bo iz svoje sredine na prvi seji določil tudi predsednika. Za tajnika Zveze so izvolili prof. Ludvika Rebeuška.

Predsednik OLO Celje, tov. Riko Jerman je novo ustanovljeni Zvezi slo-

V Dobrni je bila skupščina zveze naravnih zdravilišč Jugoslavije

Pred dnevi so se zbrali v Dobrni zastopniki jugoslovanskih zdravilišč na redno letno skupščino. Najvažnejša točka dnevnega reda je bila sprememba statuta Zveze. Glede na to, da je tudi Slovenija nekaj dni pred tem ustanovila svoje združenje, imajo sedaj vse republike svoje organizacije in v bodoče ne bo več možno direktno članstvo posameznih zdravilišč v zvezni organizaciji. Nadaljnja novost je popolni delegatski

sistem in enakopravnost vseh republiških združenj, saj bo imela vsaka republika v novem upravnem odboru po dva zastopnika, v nadzornem pa po enega. Zanimiva je tudi določitev sedeža zveze; ta je lahko v Beogradu, ali pa na sedežu enega izmed republiških združenj.

Med ostalimi so udeležence pozdravili zastopniki sekretariata za zdravstvo, zaveda za socialno zavarovanje in turistične zveze Jugoslavije.

V Dobrni pa se je tudi konstituiral upravni odbor slovenskega združenja naravnih zdravilišč. Za predsednika so izvolili docenta Zavoda za balneologijo dr. Rudolfa Leskovarja iz Rogaske Slatine, za podpredsednika direktorja Zdravilišča Dobrne, Zmaga Likarja, tajnik pa je prof. Ludvik Rebeušek iz Celja. Kot znano, je sedež te republiške zveze v Celju.

Več skrbi strokovnim kadrom

Pred dnevi je bilo v Mozirju širše posvetovanje s predstavniki podjetij lesne industrije in gozdarstva, na katerem so bili navzoči tudi zastopniki množičnih organizacij v mozirski občini. Namen posvetovanja je bil, da bi ugotovili stanje in probleme glede kadrov v gozdarstvu in lesni industriji. Ugotovili so, da tem problemom v občini in v podjetjih niso posvetili dovolj pozornosti in da so to vprašanje reševali preveč stihijno.

Kljub pomanjkljivosti pa so podjetja v zadnjem času začela posvečati kadrom večjo skrb. Na višjih in srednjih šolah je preko 20 štipendistov. LIP in Gozdno gospodarstvo v Nazarju pa sta v zadnjih dveh letih skrbela tudi za strokovno izpopolnjevanje delavcev. Nad 80 delavcev je opravilo izpit za kvalificiranega delavca. Res pa je, da se mladina zelo nerada vključuje v gozdna dela. Zato bi naj čim prej ustanovili šolo tudi za gozdne delavce. Na posvetovanju so bili tudi mnenja, da mladina, ki prihaja iz šol, premalo pozna delo organov delavskega in družbenega upravljanja in njena politična razgledanost je zelo skromna. Zato so menili, da bi morale strokovne šole tem dvem vprašanjem posvetiti več skrbi.

sprejetih 240 cicibanov v pionirsko organizacijo.

KAJUHOV PIONIRSKI ODRED I. GIMNAZIJI

je najbrž številčno najmočnejši odred v našem okraju, saj šteje preko 900 pionirjev. Starešinski svet vodi ter bdi nad delom pionirjev. Sestavljen je iz vrst neprosvetnih delavcev in je v njem zastopan tudi predstavnik mladinske organizacije. Odred se je v Tednu otroka organizacijsko zelo udril. V sklopu tekmovalnosti za 15. obletnico ustanovitve pionirske organizacije pa se je poživelo delo v vseh krožkih. Pionirska sekcija nižješolcev — pionirjev se je v šolskem letu 1956/57 pridno udeleževala v opremljanju akvarijev in terarijev ter prinašanju živega materiala. V II. nadstropju je bil skoro vse leto »živi kotiček«, ki je zbuja pri mladini veliko zanimanje. Pred gimnazijskim poslopjem so preuredili krožkarji velik skalnjak, ki so ga vestno zasajali, urejali in pletli. Na gredi je zasajenih že nad 100 trajnic, med njimi že lepo število alpskih rastlin.

Poleg kemičnega in prirodopisnega krožka so bili letos zelo delavni tudi dramski krožek, modelarski in drugi. Njihov priznani pionirski pevski zbor (200 pevcev) pa je že čisto navdušil mnoge poslušalce.

venskih prirodnih zdravilišč želel mnogo uspeha in v imenu okraja, ki je za to združenje zelo zainteresiran, zagotovil vso moralno in materialno podporo.

»Beton« Celje - pionir v gradnji, športu in izobraževanju

Gradbeno podjetje Beton Celje trenutno gradi kar na 40 objektih in ima za nekatere zelo kratke dogotovitvene roke. Spričo pomanjkanja delovne sile, predvsem pa pomanjkanja nekaterega gradbenega materiala, bodo svoje naloge težko izvršili. V Celju gradijo 2 bloka TNZ, blok gozdne uprave ter stolpnico na Otoku. Stolpnica bo verjetno prihodnje leto do 3. faze gotova, če ne bo težav s strokovno delovno silo. V Velenju gradijo kar 3 stolpnice, 2 trgovska bloka ter upravno poslopje šole. Če bo vreme ugodno, bodo ti objekti do 3. faze letos gotovi.

Delovni kolektiv Betona si je pridobil sloves ne samo po solidnih gradnjah, temveč tudi po izredno živahni

športni in kulturno-prosvetni dejavnosti. Njihovo prosvetno društvo je letos priredilo 12 celovečernih dramatskih prireditev. Zelo delavna je bila tudi izobraževalna sekcija, za njo pa ni dosti zaostajala glasbena sekcija. Šahisti so v sindikalnem prvenstvu v mestu v B skupini osvojili I. mesto, kegljači pa so si priborili še častnejši naziv — prvaka Slovenije. Ze več let zaporedno organizirajo tudi športne dneve gradincev, na katerih sodelujejo vsa gradbena podjetja LRS.

Kolektiv čestita vsem
delovnim ljudem k Dn. v republike

Eno uro v novi trgovski šoli

Z modernega križišča, ki ga danes tvori Miklošičeva in Kocbekova ulica, nam zastira pogled proti severnemu obzorju novo, v lahnem zelenem tonu pleškano poslopje. Se nekaj korakov po ulici 29. novembra in že smo pred njim: nova trgovska šola — moderno trietažno poslopje; izdelek gradbenega podjetja »Beton« in ostalih; zamisel arhitekta ing. Gasparija; uresničenje večletnega žilavega prizadevanja skupnosti in posameznikov; prizadevanje, ki ga je rodila potreba po sodobnem učilišču za naš trgovinski naraščaj; kot do sedaj najcenejša

sodobna strokovna šola v LRS (55 milijonov din z opremo skupaj!) tudi uspeh do kraja in ne enkrat premišljenega gospodarskega računa.

Skozi glavni vhod na južni strani poslopja nas lahno vzpenjačje se stopnice pripeljejo mimo oglasne plošče in mimo vratarjeve lože v visoko pritličje. Desno stran širokega hodnika izpolnjujejo vdolbine za blagovznanske zbirke posameznih trgovskih strok, med njimi se vrstijo vhodi v prvo prostorno učilnico in še prostornejšo aranžersko delavnico, levo — severno stran — pa zavzemajo

sanitarije, dijaška knjižnica in mlečna kuhinja s priročnim skladiščem, urejena tako, da bo popoldne, ko ne bo obratovala, služila za mladinsko čitalnico.

Zavijmo nato po stopnicah, kakršne so nas pripeljale do sem, še v prvo nadstropje. Desna stran je podobno kot v pritličju izpolnjena z vitrinami za blagovznanske zbirke, med njimi pa si sledijo vhodi v 4 učilnice. Levo stran zavzemajo ravnateljstva pisarna, pisarna za tajništvo, zbornica s strokovno knjižnico in kabinetom za učila. Da nadstropje ni brez garderobe in sanitarij, je samo po sebi razumljivo.

Pa pogledjmo še v drugo nadstropje! Hodnik, kakor spodnja dva, na desno dve učilnici, na levo nekaj stranskih prostorov, ki bodo pripadali predvojaški vzgoji, šolskemu zdravniku itd., event. še kakšni zasilni učilnici za ta ali oni tečaj. Mimogrede: šolsko vodstvo ima že čez 100 prijav samo za strojeopisni tečaj, namenjen uslužbencem iz trgovine. Vzhodni del drugega nadstropja je rezerviran za studio celjskega radia.

Če še omenimo, da je v vseh prostorih, v prvi vrsti v učilnicah tekoča voda, da niso brez priključkov za radio, oz. ožičenje in ne brez priključkov za kino-projektor, da ima poslopje centralno kurjavo in končno, da ima v pritličju udobno stanovanje za hišnika, smo s tem novo šolo do kraja opisali. Se to: južni del stavbišča bo spremenjen v šolski park z nasadi, severni del pa bo igrišče.

Proslava Dneva republike v Celju

V počastitev Dneva republike bo priredil Občinski odbor SZDL v Celju v četrtek, 28. novembra ob 8. uri zvečer v dvorani kina Union svečano akademijo. O pomenu praznika bo govoril predsednik celjske občine tov. Andrej Svetek. V kulturnem delu programa pa bo nastopil moški komorni zbor pod vodstvom prof. Egon Kuneja ter recitatorja celjskega gledališča tov. Janez Skof in tov. Nada Božič.

Kako je z letnimi dopusti

Predpisi o rednem letnem plačanem dopustu so res že precej stari, saj datira osnovna uredba že iz leta 1946 in novejša navodila za njeno izvajanje iz leta 1950, vendar pa ni mogoče reči, da so predpisi vsebinsko tako zastareli, da jih ne bi mogli v praksi kar lepo uporabiti. In vendar je uporaba uredbe v podjetjih tako različna, da ponekod od uredbe ni mnogo ostalo.

Naj nakažemo samo nekaj posebnosti: Le redka so podjetja, ki bi urejevala dopuste po planu, ki naj bi ga sprejel upravni odbor podjetja po predhodnem posvetovanju s sindikalno organizacijo in to še pred zaključkom starega leta. Ponekod tak plan odločno odklanjajo z utemeljitvijo, da njihov proizvodni proces in med letom nastale motnje v proizvodnji onemogočajo vsako planiranje dopustov, čeprav so podjetja po posebnem predpisu dolžna izdelati plan dopustov in ga tudi izvajati.

Posebne težave nastajajo glede koriščenja dopusta. Osnovni namen dopusta je v tem, da se delavci in uslužbenci, ki vse leto delajo, dejansko fizično in duševno odpočijejo in naberejo med dopustom potrebnih moči za naslednje leto. V praksi izgleda to drugače. V večini podjetij dovoljujejo letne dopuste v obrok: celo po 1, 2 oziroma več dni, in sicer za razna osebna opravila: košnjo, žetev, trgatve, potovanja, zidanje hiš itd., itd. Neko podjetje je glede tega napisalo: »V naših pravilih je sicer določeno, da se mora delavec in uslužbenec zagotoviti neprekinjeni letni dopust, ker pa so pri nas zaposleni večji del taki delavci, ki imajo nekaj posestva, prav ti ljudje teže, da koristijo redni letni dopust večkrat po nekaj dni (ob času košnje, žetve, mlačne itd.).«

V tem podjetju se je stanje glede tega tako zaostri, da je moral upravni odbor sprejeti poseben sklep o koriščenju dopustov. Nekje so povedali, da jim tak način izrabe rednega dopusta prija, ker se podjetja na ta način izognejo dajanju izrednega plačnega dopusta. Tak način dajanja dopusta gotovo ne koristi niti delavcem, še manj pa podjetju, saj je njegovo redno poslovanje spričo takega reda res oteženo.

Kako pa je s pogoji, ki naj vplivajo na število dni dopusta? Čeprav je v navodilu navedenih več primerov, je stanje v podjetjih pri tem precej neenotno. Nekje upoštevajo še zaven invalidnosti, težino dela in še nekatere pogoje, vendar je kriterij tako različen, da ustvarja med delavci in uslužbenci posameznih podjetij nezadovoljstvo. Pri tem se pojavlja še poseben problem dodatnih dopustov, ki jih dovoljujejo razni organi v podjetju. Dopust je pravica delavca in naj bi ga v podjetju izvajali pod enakimi pogoji. Če se je nekdo v podjetju posebno izkazal, pa je dopust že izkoristil, naj mu v prihodnjem letu odobrijo daljši dopust po enotnih kriterijih.

Niso redka podjetja, ki so določila maksimalno število dni dopusta 17 ali 20 dni in niti delavci s 35-letno delovno dobo nimajo daljšega dopusta. Težko je najti opravila za tako stališče. Zelo pogosto nastajajo vprašanja, ali naj štejejo dopuste po koledarskih ali delovnih dnevih. Navodilo jasno navaja, da po koledarskih dnevih — podjetja pa so, seveda ni napak, predpisala delovne dneve, da so se na ta način izognila praznikom in nedeljam.

Skratka — pestrost, ki povzroča polno vprašanje, pritožbe, telefonskih pogovorov, administrativnega dela, nejevolje. Vse to bi lahko odpravili, če bi upoštevali predpise, čeprav so zastareli, so pa le še uporabljivi vsi dokler ne dobimo novih. Uredba je stara — s tem pa ni rečeno, da ni dobra — morda bi jo bilo dobro včasih proučiti, pa bi v njej lahko našli marsikaj, kar bi razčistilo nejasnosti v zvezi z letnimi dopusti.

V Mozirju je letos kar 5 obrtnikov obrt vrnilo

Primeri, da obrtniki opuščajo svojo obrt, se v našem okraju množijo iz dneva v dan. V največ primerih se obrtniki izgovarjajo, da niso kos prevelikim davčnim obveznostim. Okrajna zbornica ima po vseh okrajih postavljene podobore, ki bi skupno z občnami prvenstveno morali reševati taka sporna vprašanja. Vendar so ti podobori ponekod nedelavni in se za težnje obrtnikov ne zavzemajo. Mnogokrat pa so obrtniki tudi sami krivi, ker ne stopijo v stik niti s podoborom, niti s pristojnim forumom — Okrajno obrtno zbornico. Ta največkrat dobi samo odjavo obrti brez potrebnega posnila, zato pa takih vprašanj tudi ne more uspešno reševati.

Ponekod pa tudi občine same ne store dovolj za poživitev obrtniške dejavnosti. Delegat iz Mozirja je na nedavni seji poročal, da je letos v Mozirju kar 5 obrtnikov opustilo obrt. Prej so imeli 6 krojačev, zdaj imajo samo še 2. Imeli so tudi enega samega čevljarja, ki je imel prijavljeno obrt. Toda temu je uspešno konkuriral šušmar in ker za oba čevljarja ni bilo dela, je prijavljeni čevljar odpovedal svojo obrt. Prijavljenega šušmarja pa je ObLO za celo leto šušmarstva obremenil semo z denarno kaznijo 1000 din. Spričo tako mile kazni bi šušmar verjetno rad še dalje šušmaril.

Premalo obrtnikov v zborih proizvajalcev

»Po toči zvoniti...«, bi lahko očitali našim obrtnikom, ko se na vseh koncih in krajih pritožujejo, da razni forumi za njihove težnje ne kažejo zadostnega razumevanja. Ker nekatere občine ponekod dejansko zavirajo razvoj obrtnišva (tako zasebnega, kot socialističnega), bi se morali obrtniki tembolj zavedati, kako važno bi bilo, da bi v zboru proizvajalcev, ki smo jih izvolili pred tedni, prišlo čim več obrtnikov. Verjetno se je zbornica skupno z občnami premalo poglabila v to in je tako v zboru proizvajalcev kandidiralo le neznatno število obrtnikov. Bili pa so tudi primeri, da so za kandidate bili predlagani obrtniki, vendar kandidate niso sprejeli. Brezdvoma bi se problemi obrtnišva v posameznih občinah mnogo uspešneje reševali, če bi imeli obrtniki svojega zastopnika v zboru proizvajalcev. Tako pa imamo v vsem celjskem okraju samo 30 obrtnikov v zborih proizvajalcev.

V Velenju urejajo vodovod

V Velenju so pričeli izkopavati jarke za napeljavno vodovodnih cevi. Delo opravljajo prostovoljci. Škoda je le, da na delo ne pride več ljudi, ker bi lahko zaključili dela še pred zimo. Trg in okolica bi dobila vodovod, ki si ga že leta želijo. S prostovoljnim delom so pričeli uresničevati odlok, ki so ga sprejeli na zadnjem zboru volivcev.

Ivan Napotnik - mojster lesne plastike

Ce kulturnega Slovence — ljubitelja umetnosti — privede pot v Saleško dolino, gotovo ne bo zamudil prilike, da bi se v Soštanju srečal s kiparjem Ivanom Napotnikom. Ce bo stopil proti »Tičnici«, bo našel mojstra, tihega, skromnega, pri svojem ustvarjanju. Sicer mu obiski menda niso preveč ljubi — toda če stopi na prag njegovega »svetišča« pravi lju-

kupcem ne prodaja rad dovršenih umetnin. Njegova umetniška fantazija tudi v teh jesenskih letih silovito udarja na dan, hlasta in grabi za idejami, ki se porajajo — dan in leto pa sta mu prekratka, da bi delo, ki mu je že vdahnil dušo, tudi dokončal. Sicer pa je tudi v teh grobih potezah nedovršenih del svojevrsten čar.

»Rodil sem se kot sin kmeta 12. decembra 1888 v Zavodnji pri Soštanju. Tu sem hodil v ljudsko šolo, pasel govedo, zraven pa že risal in modeliral iz ilovice razne figure. Iz lastnega veselja do kiparstva — pa tudi na prigovarjanja učitelja — sem pisal raznim domačim kiparjem in podobarjem ter jih prosil, da me vzamejo v uk. Tako sta bila moja prva učitelja podobar Oblak iz Celja in kipar Rovšek iz Ljubljane, pri katerih sem delal le kratek čas. Pozneje sem se vpisal na umetno obrtno strokovno šolo v Ljubljani in jo v 3 letih z uspehom dovršil. Na priporočilo prof. Misa sem nato odšel na Dunaj, kjer sem pri prof. Zelnyju delal kot pomočnik 1 leto. Zatem sem bil med osmimi izmed 84 prišlecev sprejet na dunajsko akademijo za splošno kiparstvo in absolvirati specialni kiparski oddelek pri prof. Heilmmerju. Pot me je nato zanesla na Madžarsko, kjer sem v Budimpešti delal pri znanem kiparju Horvay Janošu. Potem sem moral k vojakom in bil na fronti ranjen. Iz bolnišnice sem se vrnil domov na kmete in se ves posvetil predvsem lesni plastiki, razstavljal po raznih krajih in sprejemal skromnejša naročila. Tako sem postal v zatišju star in bolehen. Kritike so večina povoljno pisale o mojih delih, vendar se brez zvez in brez denarja nisem mogel zadostno povzpeti. Manjkalo pa mi je tudi energije, da bi iz nič ustvaril velike umotvore. Morda pa postanejo moje neznatne lesene plastike, raztresene povsod po naši domovini, po moji smrti večje.

bitelj njegove umetnosti, se mu vrata odpro na stečaj. Vse je majhno v tem skromnem domu, ki daje na zunaj vtis pravilne hišice. V sprejemnici, ki je polna večjih, manjših in drobnih plastik, se človeku dozdeva, da stoji med svojo »leseno deco« oče Napotnik kot Ciklop Polifem. Oči mu prodorno mežikajo, dolg, poduhovljen pogled z malce priprtimi vekami (ki je lasten vsem umetnikom) obstane na prišlec. Dozdeva se, da to duhovno oko prvi hip presodi, ali bo njegov gost vreden zaupanja ali ne. Sicer pa je mojster Napotnik sila nezaupljiv in redkobeseden (vendar jaz nisem imela tega vtisa). Obisk pravzaprav ni pomenil vsiljivega novinarskega intervjuja, zato je pogovor tekkel neprijetno, sproščeno. S tovarišem Tončkom, ki je tudi z umetniškim čutom »požiral« Napotnikove skulpture, sva si celo domisljala, da nama je mojster odprl skrito kamrico svojega svetišča in pokazal nekaj drobnih plastik, »ki niso za vsakogar«. Bile so »skrite« v drugi sobi in skrbno zavite v papir. Njegova življenjska družica je gotovo poznala možovo tovrstno občutljivost in dragocene figure previdno odkrivala in se jih dotikala le s papirjem, ko jih je postavljala na mizo. Ob pogledu na te mojstrovine gledalec lahko samo navdušen potrdi besedam poklicnega kritika:

»V lesni skulpturi pri nas še nikdo ni dosegel Napotnika. Zdi se, da so njegove plastike kakor organsko zrastle — kakor da niso delo človeških rok. Z lepoto in skladnostjo docela realistično podanih oblik učinkujejo njegova dela, ki jih oblikuje umetnikova neizčrpno bogata fantazija. Njegovi kipi govore s pravo go-

Ne, Napotnik ne ceni udobnosti pensioniranega umetnika, ne zna, odnosno ne more nehati snovati — ne zna in ne more nehati delati, četudi ga rahlo zdravje opominja na počitek. In kolikokrat bi se iz svojih gmotnih zadržev lahko skopal z enim samim kipom! Pomembno se mi zdi zapisati primer, ko se je pripeljal k njemu bogat kupec in mu ponudil lepo vsoto za drobeno delo. S polno listnico se je kupec odpeljal praznih rok. Tedaj je Napotnik živel skromno življenje, ko pastir. Kasneje je isti kip bolj poklonil kot prodal učitelju, ki je znal ceniti njegovo umetnost in mu je bil človek blizu. Zopet drugič so odlični gostje v Napotnikovi delavnici odbrali več umetnin za lepo ceno. Mojster je bil mrk in redkih besedi ves čas pogajanja. Težko se mu je bilo ločiti od svojih stvaritev. Ko so gostje odšli, je mojster za čas zadržal prijatelja. Nekam skrivnostno se je mugal, ko je iz »skrivališča« privlekel zavoj in iz njega zmotal droben kipec — svojo najnovejšo delo, ki je predstavljalo odlično mojstrovino. Zgleda, da pokaže izbrana dela le prijatelju, za katerega je prepričan, da ne bo nikoli kupec.

Kipar Napotnik je že v času študija razstavljal svoja dela doma in na tujem (Beograd, Ljubljana, Celje, Hodonin na Moravskem, Praga, Dunaj itd.). Več njegovih del je bilo odkupljenih in krasijo še danes reprezentančne stavbe. Nekaj njegovih del je v novem traktu nekdanjega dunajskega cesarskega dvorca. Na znamenitem spomeniku madžarskega revolucionarja Lajoša Kossutha, ki stoji pred parlamentom v Budimpešti, je tudi nekaj Napotnikovih samostojnih figur. Napotnik je tudi več dekorativnih plastik za skupščinsko palačo v Beogradu. Nekaj take plastike je tudi na bivšem Vošnjakovem gradiču v Soštanju. Izmed javnih del poznamo glavo »Talca« za spomenik žrtvam NOV v Celju ter bronasto reliefno ploščo na rojstni hiši pesnika Kajuha v Soštanju. Povsod je razkrojena tudi njegova najrazličnejša drobna plastika v lesu, pa tudi v drugem materialu (mavec, slonova kost, kamen, bron). Precej njegovih del hrani Narodna galerija v Ljubljani. Napotnikova dela krasijo tudi mnoge prostore javnih ustanov — Prezidijske ljudske skupščine LRS, bivša ministrstva in druge ustanove. Žal pa je precej njegovih stvaritev (predvsem iz predvojne dobe) med vojno propadlo in izginilo.

Ob zaključku razgovora mi je redkobesedni mojster Napotnik izročil še svoj kratek, na roko pisan življenjepis, kjer pove o sebi naslednje:

Učitelji celjske občine so razpravljali o perečih vprašanjih

Na občnem zboru Društva učiteljev celjske občine, ki šteje 100 članov, so prosvetni delavci razpravljali o svojem delu.

V tajniškem poročilu je tov. Helena Rupić orisala društveno delovanje v preteklem letu. Na posebnih konferencah in zborovanjih so učitelji razpravljali o šolski reformi. Proučevali so nove učne načrte za prve tri razrede osemletke. V zvezi z reformo so se na posebnem seminarju seznanjali z novim načinom estetske vzgoje. Nov predmet — tehnični pouk — terja od učitelja mnogo praktičnega znanja, ki ga bodo morali pridobiti v posebnih tečajih. Razpravljali so tudi o osnutku Zakona o javnih uslužbencih. Svoje dopolnilne predloge so predložili Republiški odboru Zdrženja, da jih uveljavi v novem zakonu. Zaradi slabega materialnega položaja prosvetnih delavcev si mladina izbira druge poklice, kar povzroča pomanjkanje prosvetnega kadra. Zelo pereče je

Skromen življenjepis skromnega umetnika. Njegova mnogoštevilna mojstrska dela pa govori o tako bogatem življenju!

Vera Stermecki.

Klub kulturnih delavcev - potreba Celja

Klub celjskih kulturnih delavcev, ki je živel nekaj let na listih programov in v srcih ljudi, ki jim kulturna afirmacija mesta ni bila samo fraza, je propadel. Kot za betežnim bolnikom, katerega je smrt odrešila nadaljnjih muk, nihče ne žaluje, tako menda tudi v Celju ni nihče potočil solze za »pokojnim« klubom. Bil je pač organizacijsko preslaboten za nadaljnje življenje.

Letos se je znova porodila ideja po tesnejši povezavi kulturnih delavcev iz Celja in okolice. Ta ideja je dobila resnejše oblike — čeprav ne organizacijske in jasnejše konture — čeprav ne društvene kot propadli klub, kar pa je predvsem važno, dobila je svojo os v »Celjskem zborniku«, ki naj bi postal v bodoče vsakoletno glasilo celjskih kulturnih delavcev. V zvezi z nastankom omenjene skupine so se pojavili mnogi obrobni problemi, med katerimi prednjačita dva: ustanovitev lastne založbe in najdba primernih prostorov za pogostejše sestanke, predavanja, diskusije itd. Prvi problem je za celjsko kulturno delovanje skorajda življenjsko važen in ga bo treba slej ali prej pozitivno rešiti. Nič manj važen pa tudi ni drugi problem, saj menda edino kulturni delavci v Celju nimajo svojih prostorov in se morajo po stari navadi sestajati po gostilnah in restavracijah.

Ta problem je mogoče rešiti poceni in efektivno, rešitev nam nudi stavbni fond starega Celja. Ponuja se nam spet dvojna rešitev, enako kot pri razstavnem paviljonu: stavba s svojimi historičnimi razpoložljivimi vrednotami lahko zadosti z nekaj ureditvenimi posegi aktu-

alni življenjski potrebi: domu kulturnih delavcev. Mislim na staro sirotišnico, na stavbo ki sega v konec srednjega veka, ki služi sedaj kot stanovanjska baraka podtjetju »Graditelj« v sredini starega mesta. Kot začarana spi in čaka, da je zbudimo iz popolne zanemarjenosti. V zahvalo nam bo ponudila svojevrstno lepoto in muke, katerih je tako polna, da si tega ne moremo prav predstavljati. Pogledati moramo Mušičev ureditveni načrt, da spoznamo, kako malo še cenimo lepoto našega mesta, kako slepi smo za močne turistične adute, katere skorajda vede dajemo v nič s tem, da jih puščamo do kraja zanemariti.

Ker se za stavbo poteguje tudi KUD France Prešeren, bi lahko služila obema interesoma. Nekdanja kapela, povečana do prvotne velikosti, bi bila idealna dvorana za seje, predavanja, sestanke, razne vaje itd. Ostale sobe bi služile kot klubski prostori, sedež založbe, raznih kulturnih društev itd. Če bi ob večerih delovala še skromna potrežba, bi se obiskovalec šele pod oboki stare sirotišnice zavedel, da v Celju pravzaprav ne premoremo enega lokala, v katerem bi vladalo starinsko, »kulturno« razpoloženje. Če bi uredili še dvorišče in ga odprli proti trgu, bi dobili idealen prostor za razne »letne« igre kot v Ljubljani, Splitu, Dubrovniku, Poli itd., ob večerih bi pa lahko služilo kot klubski vrt. S temi deli bi rešili delček starega, skoraj pozabljenega mesta, uredili eno najlepših, razpoložensko podčrtanih stavbnih kompozicij in dobili kotiček za mnoge kulturne in miru željne Celjane.

Jože Curk

Večerna šola Ljudske univerze v Celju

Ljudska univerza v Celju, priznana in priljubljena po svojih poučnih in zanimivih predavanjih v mestu in okolici, je letos napravila nov korak. S svojega sedeža na II. gimnaziji je ob tesnem sodelovanju z Delavskim prosvetnim društvom »Svoboda« pridobila novo predavalnico v bivšem kinu Dom. Redna predavanja ob četrtkih se začnejo 21. novembra. Poleg teh sprememb je letos organizirala še

VEČERNO SOLO ZA ODRASLE

Ko zapuščajo gimnazijo zadnji dijaki po popoldanskem pouku, se v večernih urah njena vrata znova odpirajo in skozi vstopajo odrasli učenci, možje in žene, fantje in dekleta. Vsi hite v svoje učilnice, razdeljeni po svojem zanimanju za nadaljnjo izobrazbo.

V poznih večernih urah razsvetljena okna spominjajo na tretjo izmeno. In v resnici tudi je. Nič manj kakor 350 odraslih ljudi prihaja semkaj, da poglobi in razširi svoje znanje.

Namesto nekdanje večerne gimnazije so tu sedaj tečaji za pripravo na privatne izpite v različnih solah. Prva skupina se pripravlja na izpite čez I., II., do V. razreda gimnazije. V šestih tečajih, oziroma oddelkih je okrog 170 tečajnikov, ki hodijo semkaj po trikrat na teden. So to delavci, nameščenci, bolničarke, obrtniki in drugi.

V drugi skupini so tečajniki, ki se pripravljajo na izpite na Tehniški srednji šoli v Ljubljani. V dveh oddelkih, strojnem in mešanem, jih okrog 50 študira snov I. letnika.

Tretja skupina si je izbrala gradbeno stroko in želi opraviti izpite na Gradbenem tehnikumu.

Cetrto skupino sestavljajo obiskovalci

jezikovnih tečajev, ki so v Celju že nekaj let. V treh začetnih tečajih za nemški jezik, v enem začetnem in dveh nadaljevalnih tečajih jih študira nemščina okrog 50.

Kakšne so koristi in prednosti teh tečajev? Razen jezikovnih, ki dvigajo raven splošne ljudske izobrazbe, imajo navedeni tečaji za pripravo na izpite le dobro lastnost, da bodo po uspešno opravljenih izpitih na določenih solah dosegli ti tečajniki tudi pravno priznanje pridobljene šolske izobrazbe in po njej tudi ustrezno kvalifikacijo.

Uvodoma omenjena centralna predavalnica (v bivšem Kinu Dom) bo imela še to prednost, da bo nudila v opoldanskih urah predavanja tudi srednješolski mladini. To je vsekakor velik napredek.

Toda požrtvovalno delo Ljudske univerze s tem še ni izčrpano. V Društvu Ljudske univerze so vključeni tudi kolektivi, člani podjetij, ustanov in množičnih organizacij (Beton, Celjska tiskarna, Komunalna banka, Železarna Store, Apnenik, Tovarna »Metka«, Tovarna »Toper«, Ind. kovinarska šola, Tajništvo za notranje zadeve, Okrajni sindikat železničarjev, SZDL II. četrti). Le-ti imajo po želji tudi lastna predavanja, ki jih oskrbuje LU.

Celjska Ljudska univerza je povezana tudi z drugimi LU v celjskem okraju, katerim pomaga z nasveti in predavatelji, kadar to želi. Najzibavejše stike ima sedaj z Ljudskimi univerzami v Vojniku, Preboldu in v Soštanju.

S svojo agilnostjo in prizadevanjem je LU v Celju uspešno pridobila odlične predavatelje iz vrst profesorjev, inženirjev, tehnikov, pravnikov, zdravnikov, umetnikov, učiteljev, in drugih strokovnjakov. Ob državnem prazniku želimo njej kakor vsem obiskovalcem obilo uspehov in zadovoljstva.

-nik

Revija simpatične prizadevnosti

Preteklo soboto je Delavsko prosvetno društvo »Svoboda« iz Celja priredila bogat kulturni spored v veliki unionski dvorani. Nastopili so pevci, igralci, harmonikarji in tamburaši.

Zborsko petje je najbolj razširjena dejavnost v celjski »Svobodi«. O tem nam nazorno govori nastop petih zborov. Prireditev je otvoril mešani pevski zbor I. gimnazije pod vodstvom prof. Egona Kuneja. Peli so še ženski in mešani zbor učiteljskega (B. Ferlinc), ženski zbor »Svobode« (Tone Tržan) in moški zbor »Svobode« (B. Ferlinc). Pevci so tudi zaključili prireditev z »Internacionalo«, ki pa ni zvenela tako ubrano kot prejšnje pesmi, vendar je učinkovala s svojo besedo. Združene zore je vodil E. Kunej, pri klavirju pa jih je spremljal B. Ferlinc. Pevski del programa je bil najbolj bogat in dovršen. To ni nič čudnega, saj imajo zbori za sabo že dolgoletno delo in so znani ne samo v Celju, temveč po vsej ožji in širši domovini.

Igralska družina je predstavila Brechtovo enodejanko »Puške gospe Carrar« v režiji Cvetka Vernika. Igralcem ne moremo kratiti prizadevnosti in veselja do dela, toda Brecht je bil igralcem le pretrd oreh. Ni vse lahko, kar ne izgleda težko, bi lahko rekli za njegovo odrsko ustvarjalnost. »Puške« so na videz res enostavna in preprosta agitka, toda ne brez resničnega čustvovanja in to globokega. Pot do njega pa je težje najti, kot prešteti do tri.

Tamburaše (vodi jih Ferdo Piliš) je publika zelo toпло pozdravila, prav tako pa mlade harmonikarje, gojence tretjega in četrtega letnika Glasbene šole, ki se jim pozna vestna roka Oskarja Leskovska. Skoda, da jih ne vidimo in slišimo večkrat.

Med kulturnim programom je napovedovalec na prijeten in nevsipljiv način »poročal« o delu celjske »Svobode« in na ta način združil prijetno s koristnim. Originalen prikaz dela Ljudske knjižnice zasluži vse priznanje.

Kratka pripomba: nekoličan je motilo, da dvorana ni bila ozvočena. Sicer pa, kakor kdo. Vsak ima pač v ušesih napete drugačne strune.

-tr-

ALI BI NE KAZALO V VELENJU USTANOVITI TURISTIČNO DRUŠTVO?

Ze dalj časa občutijo Velenjčani potrebo po turističnem in olepševalnem društvu. Velenje je v velenjskim jezerom in s privlačno okolico postalo pomembno turistično središče Saleške doline. V mestu je zraslo mnogo lepih in urejenih nasadov, naslednje leto pa bodo zgradili še ljudski park. Inicijativni odbor za ustanovitev tega preprostejšega društva so že imenovali, zato upamo, da bo društvo prihodnje leto že zaoralo prve brazde.

vorico telesnih oblik, brez vmesnega razglabljanja, brez dekorativnih namenov in brez stilizacijskih poskusov. Napotnik občuduje in s tenkim čutom za anatomijo obnavlja človeško telo. Njegov motivni krog je obsežen — od hudomušnih Otrokov preko ekstatičnih Plesalk do Mater s prav rubensko bujnimi oblikami; od debelušnih Puttov do slovesno občutenih Sejalcev in krepkih, samozavestnih Partizanov.

Napotnik ni računar in ne trgovec. Četudi v materialnem pogledu nima zavidičnega položaja (skromna penzija kulturnega delavca), se ne peha za večjimi naročili, ne dokončuje začetnih soh, niti

OGLAS V ČASOPISU
je najboljša reklama

ŽENA IN DOM

POLLETNI OBČNI ZBOR KZ V ZREČAH

Nadvse koristen pomenek zreških zadružnikov.

pred vsem pa o tem, kako bi bolje in uspešnejše gospodarili

Zreški zadružniki so v glavnem pospravili letošnji pridelek. Z njiv in travnikov bodo zdaj odšli v gozdove sekati les...

Nedavno, bila je nedelja, pa so se zbrali v zreški kino dvorani k polletnemu občnemu zboru. Prišli so malone vsi člani, tako da ni bilo dovolj sedežev.

Pustimo dnevni red ob strani, vsekakor pa je treba povedati, da se je kaj kralu razvel živahen pomenek, pomek tiste vrste kot ga slišimo med kmeti, tudi če so v manjših gručah.

Res je upravniki zadruge na svojevrsten način pripravili navzoče člane, da so se eden za drugim oglašali, saj je na goščelju ravno tako kot po mestih; nihče ne pravi prvi odpreti ust.

No potem pa so govorili eden za drugim, včasih že kar »neparlamentarno«.

Če so se ob kakšnem problemu razvneli.

Govorili so torej o letini. Tisti, ki jih je upravniki podrezal, češ, povejte, zakaj ste pridelali toliko krompirja, so na kratko in po domače v zvenečem pohorskem narečju pripovedovali svoje izkušnje:

— Dobro seme je treba imeti. Pravim, da je sorta krompirja Merkur najboljše.

— Treba mu je dobro gnojiti. Z naravnim in umetnim gnojem. Pa škropiti je treba in obdelovati.

— Povejte no, Vuher, koliko vam je vrzel Merkur? —

— Ja, veste, dvajsetkrat več kot sem ga vsadil. Nisem ga ravno veliko vsadil, ker nimam zemlje, toda imel ga bom veliko več kot ga potrebujem zase.

Pa se oglasi drugi: — Dobra sorta je Merkur, vse kar je res. Prejšnja leta

sem ga izkopal ravno toliko kolikor sem ga vsadil. Letos pa ga imam toliko, da ne vem kam z njim...

Tako je šlo naprej. Pripovedovali so, kako so sadili, s čim gnojili, kako obdelovali, se jezili, da kloradarja vsi ne zatirajo dovolj vestno in da bi bilo treba ostrejšje ukrepati. Naštevili so različna imena gnojil, da jih pri najboljši volji nisem vseh obdržal v spominu.

Krompirja je preveč. Treba bi ga bilo dati zastoj. Trg je menda nasičen. Nič zato. Zmenili so se, da ga bodo spravili v silose in krmili svinje. V masti in mesu bo cena krompirja celo višja. Ponekod že delajo silose, drugod jih še bodo. Sicer ni bilo nobenega med govorniki, ki bi ne poudarjal, da je bila izredna letina in da jim je vreme nadvse streglo, nihče pa ni zanikal, da boljše agrotehnični ukrepi niso pripomogli svoj delež. Pravzaprav levji delež.

Potem so se čisto odkrito zmenili, da jim je letos sadje precej vrlo, celo več ponekod, kot je bilo vredno. Toda nekaj zaslug so le imeli. Tu so obvarovali drevje z zadimljavanjem in imajo precej sadja, čeravno ne najboljše kvalitete. Toda presneto dobro se zavedajo, da bo takrat, kadar bo sadje obrodilo tudi drugod, treba dosti več truda, da bo šel ta pridelek dobro v denar.

Se o marsičem so govorili. Ing. Zidar s Poslovne zveze in domači strokovnjaki v zadruzi so jim dali dosti koristnih nasvetov in razložili tudi to, kako se bo kmetijstvo v tem kraju razvijalo. Živnoredja in sadjarstvo. Tudi hmelja bodo imeli precej več, toda osnova bo v hlevih in sadonosnikih. Klima je zato primerna in zemljišča, pa tudi ljudje so tem panogam najbolj vajeni. Pogovarjali so se o pitanju mlade živine in bili v glavnem enotni, da mlada teleta vlečejo od vime na naravnost v klanico. Krava povzre le enkrat na leto. Ali ni škoda prodajati kosti. Polletni ali pa še starejši bikci bo imel čisto drugo težo in ceno. Zato bo zadruga odkupovala telčke in jih dajala v rejo drugim kmetom ali pa vzrejala sama na ekonomiji.

Ker bo do rednega občnega zbora še preteklo nekaj časa, so zadružniki odobrili nekaj tekočih zadev, predvsem za katere namene bi porabili sredstva v skladih in za koliko bi se smela zadruga zadolžiti pri dajanju kreditov posameznim kmetovalcem. Tudi o mehanizaciji so se pomenili in končno še o zavarovanju posevkov, živine in imetja. Močno so se zavzeli tudi za socialno zavarovanje članov. Odločili so, da upravni odbor preuči dve obliki tega zavarovanja. Na občnem zboru pa naj poroča o tem kaj bo zanje bolj prikladno, ali nezdgodno in bolniško skupinsko zavarovanje, ali pa tisti način, ki so ga osvojili zadružniki v Ločah.

Da, veliko pametnega so se pomenili, in veliko več, kot sem mogel stiščati v moje poročilo. Vsekakor je treba pibiti, da je zadruga zavest v zreški zadruzi močna in sodelovanje med zadruzi in zadružniki vedno bolj tesno. Menda jih je pribito malo, ki bi se plašili novega zakona o racionalnem izkoriščanju zemljskih površin. Večidel dobro gospodarijo in če kje le še ne gre vse »kot po loju«. So prepričani, da jim bo zadruga pomagala.

pozornost. Lepe simentalke, med katerimi so tudi mlekarice rekorderke (5200 litrov letno), počivajo na tekalšču pod upravnim poslopjem. »Počivajo« smo poudarili, ker njihovo govedo tudi prav pridno dela. Za vse lažje vožnje jih uporabijo. Tovariši Svegelj, upravniki posestva, smehljaje omenja, da si lepo rejene simentalke vso steljo in tudi pretežni del hrane same izvozijo domov. Mlečnosti

pa ta »telovadba« ba je prav nič ne škoduje. Toda z živinorejo zaenkrat nimajo posebnih načrtov. Sadjarstvo, vinogradništvo in hmeljarstvo — to bodo v bodoče poglavite kulture, ki jih bodo pridelovali na 310 hektarjih obdelovalnih površin.

Pa še nekaj! Zelja vseh je, da bi se v času šolanja usposobili v vožnji z avtomobilom. Organizator je tečajnikom ustregel in jim ga dal na razpolago, toda... Avto je več v popravilu v Sempetru, kot na posestvu v Vrbju. Največji problem je spraviti ga v tek, ko pa teče, porabi zelo veliko benzina. Povedati je treba, da tega plačajo tečajniki sami. Zaradi teh »malenkosti« je razumljivo, da večina od njih v avtomobilu še sedela ni, kaj šele, da bi ga znali voditi.

Namen tečaja je, da usposobi gojence za vožnje strojnih odsekov pri kmetijskih zadrukah. Ni dovolj, če bodo znali upravljati traktor in vedeli, kaj je škropilnica. Vsak bi moral imeti šoferski izpit, toda na ta način ne bodo n koli prišli do njega. Tečaj bo trajal do 25. decembra. Mor da pa bi se le dalo še kaj popraviti?

TIG

Povečana proizvodnja brez investicij

PREDAVATELJI ZAVODA ZA PROUČEVANJE ORGANIZACIJE DELA IN VARNOSTI PRI DELU PRED CELJSKIMI POSLUŠALCI

Pred dnevi je bil v Celju prirejen nadvse zanimiv in poučen večer, na katerem so se zvrstili s predavanji vodilni strokovnjaki Zavoda za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu LRS, in sicer inž. Ervin Perne, inž. Debevc, prof. Bertoncelj in Kamušič. Predavanja so se udeležili vsi vidnejši predstavniki celjskih podjetij, okraja in občin, organizacij itd.

Predvsem je treba omeniti to, da so predavatelji z izredno tehnostjo in na zanimiv ter razumljiv način razlagali svoje teze. Lahko rečemo, da nihče od navzočih ves čas ni niti trenil in da nikomur ni bilo dolgčas ob njihovih izjavah. Predavatelji so v skrajšani obliki prikazali navzočim potek seminarjev in predavanj, ki jih Zavod posreduje vodilnim osebam v podjetjih. Predavanja so bila zgovorena dokaz, kako važno je, da se z izsledki Zavoda spoznajo vsi vodilni uslužbenci v podjetjih. Vsekakor so si bili vsi edini, da je nujno potrebno, da skozi seminarje, ki jih organizira Zavod, grejo vsi, predvsem pa najodgovornejši uslužbenci naših gospodarskih organizacij.

Prvo predavanje je imel inž. Debevc o metodah, ki jih mora obvladati vsak vodilni človek v našem gospodarskem življenju, če hoče, da bo njegovo delo uspešno. Vodilni uslužbenci s svojim primerom in vodilno sposobnostjo ustvarjajo odnose v kolektivu. Pri tem morajo najprej dobro poznati sebe in ljudi, s katerimi delajo.

Tov. Kamušič je nato govoril o vzgoji

vodilnih ljudi, ki vodijo personalne zadeve v podjetjih. Prikazal je vrsto načinov, kako je treba kadrovsko politiko pravilno in uspešno voditi. Govoril je o tem, kakšni naj bodo odnosi med predpostavljenimi in podrejenimi. Znanje in zadovoljstvo, to sta glavni načeli uspešnega dela v podjetju. Zado voljen na svojem delovnem mestu in sposoben delavec bo ustvaril veliko več in bolje.

Prof. Bertoncelj je nato govoril o metodah praktičnega izobraževanja vodilnih kadrov in delavstva nasploh. Pokazal je nekaj načinov vzgojnih metod, ki so se v mnogih podjetjih v Sloveniji že zelo dobro obnesle.

Na koncu je okrajni inštruktor tov. Franc Kleč na kratko demonstriral oblike dela, ki si jih je za začetek načrtal prvi okrajni center za vzgojo kadrov. Celje je prvo v Sloveniji dobilo tak center.

Vsi prisotni so se strinjali, da so metode, ki jih Zavod zasleduje, čvrsta osnova za delo vodilnih ljudi v podjetjih, kar ima brez dvoma velik vpliv na povečanje proizvodnje, in to brez vsakih investicij.

K besedi se je oglašil tudi sekretar sekretariata za delo pri Izvršnem svetu LRS dr. Marijan Dular, ki je med drugim opozoril na dejstvo, da bo predvideni petletni načrt našel pri dvigu proizvodnje in rasti življenjskih pogojev močno oslombo ravno na področju znanstvenega ter praktičnega proučevanja organizacije dela.

V šmarski občini so se navdušili za sadjarsko skupnost

Šmarska občina je od nekdaj slovela po kvalitetnih namiznih jabolkih, katere so v velikih množinah izvažali tudi v inozemstvo. Pred leti je kapar sicer močno napadel šmarske sadovnjake, toda uspešna, organizirana borba proti temu škodljivcu je kaparja malodane povsem zatrla. Po potrošnji rumesana so bili drugi v republiki, saj so porabili največ tega zaščitnega škropiva (v eni sezoni so ga porabili preko deset tisoč kilogramov).

Uspešne tovrstne akcije so šmarskim sadjarjem znova zbudile željo po ureditvi sadovnjakov. Ko smo v letošnjem letu začeli z organizacijo raznih skupnosti, so se šmarski sadjarji kar sami odločili za sadjarsko skupnost. Pritegnile so jih nekatere ugodnosti — cenejša in intenzivnejša obdelava, odpis davka za dobo 8 let, na kredite samo 2 odstotne obresti itd.

Eno sadjarsko skupnost bodo imeli v Močljah, drugo pa v Mestinju. V Močljah so trije lastniki strnili sadovnjak v izmeri 5,5 ha. Ves kompleks bodo skupno zakoličili. Za drugi dvohektarski kompleks v Mestinju, so se prav tako odločili trije kmetje. Verjetno bi bilo v tej okolici še več sadjarskih skupnosti, če ne bi bil sam teren ovira zanje.

Šest kmetov šmarske občine je z velikim navdušenjem pristopilo v sadjarsko skupnost, vendar so nekoliko zaskrbljeni glede nabave sadnih sadik, ki jih povsod primanjkuje. Vendar bo kmetijska zadruga ukrenila vse potrebno, da bo nabavila potrebne sadike. Sadili bodo predvsem jonatan, krivopecelj in oranžno reneto — poleg teh pa tudi druge, dobre sorte.

Obdelava skupnih sadovnjakov bo zelo ekonomična, strokovnjaki pa bodo tudi vedno nared z najrazličnejšimi strokovnimi nasveti.

Vinogradniške skupnosti pa zaenkrat v šmarski občini ne propagirajo preveč, ker baie ni primernege terena zanj.

SADJARJI SO LETOS PRIŠLI NA SVOJ RAČUN

Ze več let ni bilo tako lepe jeseni, kot letos. Kmetovalcem je omogočila, da so lahko ob suhem in toplem vremenu opravili večino jesenskih del na polju, v vinogradih in sadovnjakih. Tako so v konjski okolici le redki primeri, ko posamezniki niso posejali vseh predvidenih površin za jesensko setev. Vsekakor pa vreme ni moglo biti med temi vzroki. Zdjaj so prideliki večinoma že pod streho, jesenska setev je skoraj opravljena in kar je pri tem največ vredno, v lepem in suhem vremenu. Posebno srečo so imeli tisti vinogradniki, ki so s trgatvijo počakali.

Na svoj račun pa so prišli tudi sadjarji. Zadruga je odkupovala sadje tudi po 60 din za kg in so nekateri dobili za sadje kar lepe tisočake. Za domače potrebe so ostale le manjše zaloge, saj so kupci prihajali iz vseh krajev, se sami ponujali za obiranje, samo da so prišli do sadja. V denar je šlo vse in kmetom se ni izplačalo prešati jabolka za jabolčnik, kateremu se cena za liter suče okoli 50 dinarjev.

Prav nasprotno pa je s krompirjem. Menda ga je letos povsod dosti, saj je ponudba večja od povpraševanja. Kljub temu, da ga je kloradar močno napadel, je bil pridelek še vedno obilen.

ŽIVLJENJE NA NAŠI VASI

Žene zadružnice se prizadevajo za kooperacijo

Na nedavni seji Okrajnega odbora žena — zadružnic je inž. Jugovičeva zbranim zadružnicam prikazala nekatere naloge v zvezi z ustanavljanjem raznih vaških skupnosti. Predvsem so žene zadružnice mnogo razpravljale o pogodbeni reži goveje živine, prašičev in piščancev. Za celjski okraj je letos predviden precej visok plan odkupa pitane živine (za govedo 1000, za svinje pa 5000 komadov). Da bo plan lahko dosežen, bodo morale predvsem rejke, to je žene-zadružnice in druge gospodinje zavijati rokave.

Letos je bila v našem okraju izredno bogata letina krompirja. Proizvajaleci so v zadregi, kam s krompirjem, ker je tržišče polno. Zato je prav, da bomo te viške porabili za pitanje živine. Računice nam pokaže, da je pitanje s krompirjem uspešnejše in cenejše, kot pitanje s koruzo. In če bodo zadruge hotele v redu spiti živino za izvoz, jih ni treba biti strah, kam bodo z odvečnim krompirjem. V okrajnem merilu je preračunano, da lahko s tem krompirjem spita komaj eno tretjino svinj v našem okraju. Okrajna zadruga zveza je storila že vse potrebno, da bo pitana živina sproti odkupljena. Zato je tu brezpredmetna bojazen nekaterih, da pitane živine ne bi mogli prodati.

Žene zadružnice pri KZ bodo imele važno vlogo pri tej akciji. Posredovale bodo, da bo čim več kmetov pogodbeno pitalo prašiče in teleta. Kjer bo krompirja preveč, bodo skrbele, da ga bo zadruga odkupila in dala rejci, ki mu ga morda primanjkuje. Pa tudi zadružnice same bodo lahko organizirale tako skupnost in pitale gotovo število prašičev za izvoz.

Inž. Jugovičeva je žene zadružnice opozorila tudi na tako imenovane »parne kolone«, nov model kotla, v katerem je moč skuhati do 7000 kg krompirja. Krompir, ki se pari v tem kotlu, je možno ohraniti 2 leti. Tak način priprave živalske krme je zelo ekonomičen, saj gošpodinja mnogo prihrani na času, ko ji ni treba ves čas pitanja krompirja več kuhati. Ne obstoja tudi nikakr bojazen, da bi se na ta način spravljn krompir kakorkoli pokvaril. Seveda pa si bodo spričo visoke cene take kotle lahko nabavile le finačno močnejše zadruge in žene zadružnice bodo morale biti glavne »priganjalke«, da se bo čim več zadrug zainteresiralo za take parne kotle. Treba je misliti na to, da imamo sicer letos visoke krompirja, za drugo leto pa ne vemo, kako bo letina — zato je prav, da si ustvarimo zalogo.

S kmetijsko proizvodnjo je tesno povezano tudi izobraževanje kmečke žene. Če bodo žene šle v to ali ono kooperacijo, se bodo morale držati strokovnih navodil. Ker pa jih mnogokrat ne razumejo, naj žene zadružnice izposljujejo pri svoji KZ, da organizirajo čim več tečajev.

Na seji Okrajnega odbora žena zadružnic so žene tudi ugovarjale, da bi v odborih žena zadružnic morale biti predvsem kmetice in ne »gospes«, kot so ponekod primeri. Zato bo treba pred občinimi zbori zadrug razmišljati tudi o teh vprašanjih. Sploh pa bo moralo priti letos v upravne odbore zadrug več žena, predvsem pa bodo morale biti zastopane v vseh pospeševalnih odsekih. Sicer je opaziti, da se KZ branijo žen v odbore. Toda treba bo revolucionarno prodreti (saj žene to znajo), vendar bodo to lahko storile samo delovne in razgledane žene, da ne bo občta, da so se nezmnožne žene »vsilile« v odbore.

Za vpis v kmetijsko gospodarske šole je letos premalo zanimanja. Ponekod se je vpisalo tako neznatno število kmečke mladine, da šola niti ne bo mogla obstojati, čeprav bi bila predvsem v kmetijskih predelih več kot nujna. Naloga žena zadružnic bo tudi v tem, da bodo zainteresirale večje število kmečke mladine za te šole.

KOSTRIVNICA, posestvo bodočnosti

Kmetijsko gospodarstvo Koprivnica se je v zadnjem času uvrstilo med največja posestva v celjskem okraju. Legenda na steni upravnikove pisarne kaže mnogostevilne ter kar v dveh občinah (šmarska in rogaška) raztresene parcele. Če jih seštejemo, dobimo velik kompleks — 570 ha — od tega 310 ha obdelovalnih površin.

Ta številka, dosedanje uspehi in le-

K Dnevu republike čestitamo vsem delovnim ljudem Jugoslavije

tošnji gospodarski načrt koprivniškega kmetijskega gospodarstva dajejo jamstvo, da bomo lahko to posestvo v bližnji bodočnosti pristieli ne samo k največjim, temveč tudi k najdonosnejšim kmetijskim obratom v celjskem okraju.

S pričujoče slike lahko razberemo, da posestvo tudi živinoreji posveča veliko

pozornost. Lepe simentalke, med katerimi so tudi mlekarice rekorderke (5200 litrov letno), počivajo na tekalšču pod upravnim poslopjem. »Počivajo« smo poudarili, ker njihovo govedo tudi prav pridno dela. Za vse lažje vožnje jih uporabijo. Tovariši Svegelj, upravniki posestva, smehljaje omenja, da si lepo rejene simentalke vso steljo in tudi pretežni del hrane same izvozijo domov. Mlečnosti

pa ta »telovadba« ba je prav nič ne škoduje. Toda z živinorejo zaenkrat nimajo posebnih načrtov. Sadjarstvo, vinogradništvo in hmeljarstvo — to bodo v bodoče poglavite kulture, ki jih bodo pridelovali na 310 hektarjih obdelovalnih površin.

Pa še nekaj! Zelja vseh je, da bi se v času šolanja usposobili v vožnji z avtomobilom. Organizator je tečajnikom ustregel in jim ga dal na razpolago, toda... Avto je več v popravilu v Sempetru, kot na posestvu v Vrbju. Največji problem je spraviti ga v tek, ko pa teče, porabi zelo veliko benzina. Povedati je treba, da tega plačajo tečajniki sami. Zaradi teh »malenkosti« je razumljivo, da večina od njih v avtomobilu še sedela ni, kaj šele, da bi ga znali voditi.

Namen tečaja je, da usposobi gojence za vožnje strojnih odsekov pri kmetijskih zadrukah. Ni dovolj, če bodo znali upravljati traktor in vedeli, kaj je škropilnica. Vsak bi moral imeti šoferski izpit, toda na ta način ne bodo n koli prišli do njega. Tečaj bo trajal do 25. decembra. Mor da pa bi se le dalo še kaj popraviti?

TIG

Še o tečaju v Vrbju

Tečaj za vođe strojnih oddelkov pri kmetijskih zadrukah, ki je te dni v Vrbju pri Zalcu, je dobro organiziran, vendar bi o kakšni popolnosti in brezhibnosti težko govorili. (Sicer pa, kje lahko?)

Očitek, da je v treh mesecih izredno težko osvojiti vse, kar se od tečajnikov zahteva, je res upravičen, toda upoštevati moramo, da objektivne okoliščine ne dopuščajo, da bi se učna doba podaljšala. Čas hiti in ne dopušča nobenega oklevanja. Učni načrt je skrbno sestavljen, z očitno željo, da bi se prilagodil izjemnim prilikam kratko odmerjenega roka. Vendar je kljub vsej pazljivosti prišlo do spodrsljaja, ne toliko hote, kot zaradi prevelike želje, ne izpustiti ničesar važnega.

Gre za predavanja iz ekonomike. Nihče ne zanika njene važnosti in za sedanjí čas že skoraj nujne potrebe. Toda problem je drugje. Tečajniki so doma s kmetov, vajeni trdega fizičnega dela. Povečini imajo samo osnovnošolsko izobrazbo (marsikoga »mučijo« že ulomki), nekateri izmed njih pa so še starejši in je od njih nemogoče pričakovati ne vem kakšne duševne prožnosti in mladostnega poleta. Ob vsem tem se nam vsili vprašanje, koliko bodo ti ljudje v dvanajstih urah predavanj lahko spoznali nikakor ne enostavno strukturo splošnega in jugoslovanskega gospodarskega reda. Dvanajst ur je odločno premalo, da bi še tako prizadeven predavatelj uspel

Ob loteriji umetniških slik v Celju

Ob katerikoli likovni razstavi v Celju je najtežje vprašanje najti ustrezen razstaveni prostor. To se vleče že leta in leta.

V malem Slovenj Gradcu imajo stalno razstavno galerijo. V Mariboru so delovni kolektivi omogočili lepo umetnostno galerijo. A v Celju? — Kot doprinos za nekaj temeljni kamen bodočega razstavnega prostora v Celju gre čisti dobiček »Loterije umetniških slik«, ki jo prireja Likovna sekcija ZPD »France Prešeren«. Kamen do kamna...

Podprite to akcijo in kupujte srečke

POZDRAVE IZ MAKEDONIJE POŠILJA

desetar Franc Lončarič iz Celja, ki služi vojaški rok v Debru. V pismu, ki smo ga prejeli, sporoča svojim bivšim in bodočim službenim tovarišem — gostincem pri »Belem volu« in »Vino Koper« najboljše želje in obilo uspehov ob Prazniku republike v upanju, da bo kmalu zopet delal v njihovi sredini.

OBČUTNO POMANJKANJE PLETENIN

Veleblagovnica Ljudski magazin Celje je ob letošnjih nabavah zimskih zalog precej zaskrbljena in se boji, da ne bo mogla v polni meri zadovoljiti svojih potrošnikov. Najbolj občutno je pomanjkanje pletenin. Če se izvoz le-teh ne bo omejil, obstaja možnost, da bodo naše trgovine v kratkem ostale brez pletenin. Prav tako primanjkuje tudi ženskega zimskega perila, pa tudi volne za pletenje. Zelo kritičen artikel so letos postale tudi preproge in tekači (primanjkuje predvsem cenejših preprog, ki so strankam dostopne). Nadalje primanjkuje damasta in kanafasa v širini 140 cm ter cenejših odej.

Ljudski magazin je sicer že v letnih mesecih preskrbel precejšnje zaloge tega kritičnega blaga, vendar verjetno ne bo mogel kriti vseh potreb.

CENE NA CELJSKEM TRGU

Cene v oklepaju veljajo za priv. sektor
Krompir 13—14 (14—18); čebula 44 do 76 (25—80); česen 100—140 (200); fižol, v. 80 (70—80); fižol, n. 50—60 (50—60); solata 30—50 (50—60); cvetača 40—50 (60 do 80); špinata — (100—150); motovilec — (100); radič — (100); zelje, gl. 10—14 (10—30); zelje, rib. 46 (30—50); repa, vs. 8 (15—18); repa, rib. — (25—40); pesa 25—40 (30—40); ohrovt 25—28 (30—40); peteršilj 40—50 (60—70); zelena 40—60 (60); korenček 35—50 (20—60); kolera-ba 20 (30); hren — (150); kis — (30 do 40); suho sadje 100 (—); slive, suhe 280 (—); fige, suhe 160—200 (—); orehi, celi 220 (220); orehi, lušč. 750 (—); orašidi 380 (—); rozine 400 (—); marmelada 100 (—); med v kozarcih 100—250 (—); redkev 18—30 (30—40); mleko — (36); skuta — (140); smetana — (200); maslo — (520); jajca 26 (22—25); koruza — (40 do 50); pšenica — (50); hruske 70 (90); jabolke 50—80 (50—70); grozdje — (100); paradiznik (40—58); (50—60); paprika 30—44 (—); por 40 (50); nešplj — (50); redkvice — (100); pomaranče 400 (—).

Gibanje prebivalstva

V času od 16. do 23. novembra 1957
Rojenih je bilo: 23 dečkov in 25 deklic, v Celju v času od 9. do 16. novembra 1957 je bilo rojenih 21 dečkov in 26 deklic.

Poročili so se:

Alojzij Sattler, namestnik iz Dobrše vasi in Marija Kamnik, namestnica iz Trbovelj, Ivan Zupanc, zidar in Ivana Hrap, gospodinjica, pomenica, oha iz Celja, Leopold Klančnik, trgovski pomočnik in Ivana Hren, bolniška strelčica, oha iz Celja, Stanislav Borovnik, krojaški pomočnik iz Zdobrova in Marija Podgajšek, bolniška strelčica iz Smarje. Pavel Lajlar, mizar, pomočnik in Leonidina Gorenšek, snalžka, oha iz Celja, Filip Blaž, ekonom iz Zavodnega in Jožefa Lopan, šivilja iz Celja, Mihael-Vladimir Urnjak, oficir JA in Jožef Klovner, knjigovodkinja iz Celja, (Zelen iz Titov grada), Ivan Brecl, avtokaroserist iz Loč in Marija Lajlar, poljska delavka iz Dobrove, Vinko Bobnič, električar in Erika Pristovski, bančna uslužbenka, oha iz Celja, Matija Safran, delavec iz Stor in Viktor Kroflič, poljska delavka iz Prožinske vasi, Viktor Pivec, avtomehaničar, pomočnik in Marija Maruš, trgovska pomočnica, oha iz Celja, Edvard Bizjak, carinski uslužbenec iz Celja in Milica Vauda, učiteljica iz Sentvidla p. Groblnem.

Umrlj so:

Alojzij Kantušer, upokojenec iz Celja, star 42 let, Jakob Sadnik, upokojenec iz Laškove vasi, star 74 let, Ana Eremič, podpiranka soc. skrbstva iz Braslovč, stara 66 let, Karl Pečovnik, upokojenec iz Smarjane ob Paki, star 67 let, Anton Črček, upokojenec iz Trnovelj p. Celju, star 71 let, Alojzij Bitenc, upokojenec iz Zg. Pobrežja, star 60 let, Anton Videc, delavec iz Stor, star 26 let, Antonija Musar, upokojenka iz Radeč, stara 66 let, Jurij Slapnik, upokojenec iz Celja, star 79 let, Marija Vidmar, gospodinja iz Celja, stara 66 let, Anton Kranjc, upokojenec iz Celja, star 61 let, Mihael Skoflec, tesar iz Tepanjske vrha, star 51 let, Anton Planko, ključavničar iz Celja, star 49 let, Franc Horjak, upokojenec iz Prožinske vasi, star 50 let, Anton Volavčnik, namestnik iz Celja, star 44 let, Zora Brumec, gospodinja iz Celja, stara 51 let, Amalija Pavlina Ravnikar, zasebnica iz Celja, stara 91 let, Franc Kolar, upokojenec iz Loč pri Poljanah, star 64 let, Mihael Senica, upokojenec iz Celja, star 72 let.

te loterije. Zrebanje dobitkov (to je slik) bo 20. decembra. Zreba lista bo objavljena. Srečke lahko kupite v trgovinah: Naša knjiga, Mladinska knjiga, Ljudski magazin, Mavrica-Jadran v lokalu »Lesnina«, kjer so slike razstavljene (pri mestnem gledališču), pri celjskih pismonoših in pri večini pošt v okraju ter v Ljudski knjižnici v Celju.

OBČNI ZBOR SINDIKALNE PODRUŽNICE CELJSKIH POŠTARJEV

je bil dobro obiskan, čeprav se območje Okrajne pošte v Celju razteza od hrvaške do avstrijske meje. Navzoči poštari so izkoristili to priliko in se pomenili o vseh problemih, ki se nanašajo na njihovo delo. Sklenili so, da bodo še bolj kot doslej upoštevali posebne želje strank in v mesih predpisov še bolj prilagodili poslovanje potrebam koristnikov PTT uslug.

IZ LJUBEČNE

Mladinska organizacija v Ljubčini je dokaj delavna. Večina teh mladih ljudi je zaposlena po podjetjih, kljub temu pa marljivo delajo v aktivu mladih združenj, pri prosvetnem društvu »Kajuh« in v množičnih organizacijah. Ko bo dograjen zadržni dom in z njim tudi prosvetna dvorana, bo njihovo delo še bolj zaživel.

Delo prosvetnega Društva »Kajuh« je dobro, vendar bi želeli več pomoči od raznih organizacij. Društvo bo ustanovilo dramsko sekcijo. K sodelovanju bodo povabili vse, ki imajo smisel in veselje za delo na tem področju.

Ljubčani so pravilno razumeli pomen cepljenja proti otroški paralizi, saj je bila udeležba otrok zadovoljliva. Matere so prinašale otroke celo iz oddaljenih krajev. Hvalevredno je tudi razumevanje nekaterih podjetij, ki so prispevali znesek za cepljenje tistih otrok, katerih starši tega ne bi zmogli.

VEČ IZLETOV V NARAVO

je geslo Okrajnega odbora počitniške zveze v Celju, ki združuje 25 družen s 1700 člani. Odbor bo organiziral tudi letos v počitnicah taborjenja v Rovinju in vključil v članstvo še več mladine, predvsem iz vrst vajencev in kmečke mladine. Ne samo to. Letos ne bo dejavnost omejena samo na čas počitnic, ampak bodo prirejali izlete v naravo tudi med letom.

Kronika nesreč

Pri prometni nezgodi na cesti pri Rupertu v Sav. dolini si je poškodoval nogo Roman Volmajer.

Pri padcu si je poškodoval glavo Franc Hren iz Braslovč.

Amalija Melanšek iz Šoštanjja si je pri prometni nesreči blizu Mozirja zlomila roko in utrpela notranje poškodbe.

Pri padcu so si poškodovali nogo: Ivan Kunec iz Zreč pri Bistrici ob Sotli, Vera Beg iz Rogaske Slatine in Viktor Kobola iz Rogatca.

V pretepu je bil z nožem zaboden v glavo in nogo Ivan Kunčec iz Malega Tabora pri Humu ob Sotli.

Jakob Sadnik iz Laškove vasi si je pri prometni nesreči poškodoval glavo in nogo. Na posledicah poškodb je v celjski bolnišnici umrl.

Pri sekanju drv se je vsekala v roko Antonija Padežnik iz Sp. Zreč.

Iz neznanega vzroka je bila strup Marija Palir iz Trnovelj.

Pri delu v gozdu se je vsekala v nogo Stanko Mernik iz Pletovaja pri Dram-ljah.

V rudniku Pečovnik je voziček stisnil Vinka Cverle. Zlomilo mu je rebro na desni strani.

Franc Jurak iz Megojnice pri Grižah je podiral drevo. Drevo je padlo na njega in mu poškodovalo prsni koš.

Jurij Kitak, zaposlen pri LIPU »Savinja« v Celju, doma iz Ilak pri Rogatcu je postal žrtev prometne nesreče na Mariborski cesti. Zlomilo mu je obe nogi in poškodovalo glavo. Nezvestnega so prepeljali v celjsko bolnišnico.

Prometne nesreče

Dne 11. novembra se je na cesti I. reda v Sentrupetu dogodila težja prometna nezgoda. Voznik tovornega avtomobila Roman Volmajer je izgubil oblast nad vozilom in se zalezel v mostno ograjo nad potokom Trnovca. Pri nezgodi je bil voznik tovornega avtomobila težje poškodovan na levi nogi, sopotnik Anton Kirali pa je dobil težje poškodbe po obrazu. Materialna škoda na tovornjaku in na ograji mostu je ocenjena na okoli 2.000.000 din. Komisija je ugotovila, da je prišlo do nezgode zaradi okvar na avtomobilu.

Dne 12. novembra se je v nočnem času dogodila v Tremarjih pri Celju prometna nezgoda, ko je voznik tovornega avtomobila Jože Arnez in Kranja med vožnjo zaspal in se z avtomobilom zalezel v obzidje, ki sega do cestišča. Na

POPRAVEK

V prejšnji številki smo pomotoma zamenjali v intervjuju s predsednikom občine Šoštanj dve podjetji. V članku piše, da je pretežni del sredstev za gradnjo ceste med Velenjem in Šoštanjem dal kolektiv Termoelektrarne Velenje. Kdor ni že iz nadaljevanja stavka, ki govori, da so se ta sredstva pri podjetju zbrala ob času poizkusnega obratovanja, razbral, da gre za Termoelektrarno Šoštanj, naj vzame ta popravek na znanje.

Prizadetemu kolektivu Termoelektrarne Šoštanj se vljudno oprostamo za nastalo napako.

STENOGRAFSKO TEKMOVANJE V CELJU V POČASTITEV DNEVA REPUBLIKE

Društvo stenografov in strojepiscev v Celju je priredilo preteklo nedeljo v počastitev Dneva republike društveno stenografsko tekmovanje svojih članov in mladincev. Tekmovanja so se udeležili poleg nekaterih starejših ljubiteljev stenografije predvsem mlajši stenografi, kar je posebno razveseljivo.

Na tekmovanju so bili doseženi zadovoljlivi uspehi. Tako je dosegla prvo mesto Marija Smodila pri nareku 160 zlogov v minuti. Drugo mesto je dosegel Stefan Zagar pri nareku 160 zlogov v minuti. Tretje mesto pa si je osvojila Erika Ahačič prav tako pri nareku 160 zlogov v minuti. Ostali tekmovalci so pokazali veliko prizadevnost, vendar niso dosegli zaželeno število točk. Prvi trije so bili nagrajeni s knjižnimi darili.

MESARJI PODJETJA MESNINE SO SE POMENILI

Pred dnevi je bil občni zbor sindikalne podružnice podjetja Mesnine v Celju, ki šteje 96 članov. Ko so razpravljali o svojih problemih, je bilo čutili, da so se člani sindikata zalagali, nuditi potrošnikom meso in mesne izdelke po čim nižjih cenah, manj pa je podružnica skrbela za vzgojo in izobrazbo članstva. V razpravi so se obregli tudi na nekatere kmetijske zadruge, katerih cilj pri nakupu in prodaji živine je še vedno lov za dobički, manj pa skrb za potrošnika.

Pohvalno je tudi, da je sindikalna podružnica svoj občni zbor združila s kulturnim programom v počastitev Dneva republike. Mladinski odsek podružnice je ob zaključku uprizoril sicer skromen, vendar prirčen kulturni spored s kratko igrice, recitacijami in narodnimi plesi.

LIST ZVEZE NOVINARJEV JUGOSLAVIJE

»NAŠA ŠTAMPA« BO IZŠEL 1. DECEMBRA KOT DNEVNIK

List Zveze novinarjev Jugoslavije »Naša štampa« bo izšel tudi letos 1. decembra na 10 straneh, formata »Politike«. Tega dne namreč ne bo izšel noben list v državi, ker zaradi praznika Dneva republike tiskarne 29. in 30. novembra ne bodo delale. List bo tiskan v veliki nakladi in bo razpečan po vsej državi. Cena listu bo 10 din.

Rezervni oficirji v šentjurski občini

so dosegli nekaj dobrih uspehov pri svojem delu. Občinski odbor UROJ je vključil v svojo organizacijo vse rezervne oficirje na področju občine, v kratkem pa bodo vključili še rezervne oficirje iz bivše planinske občine.

Organizacija je posvetila dokaj pozornosti izobraževanju svojih članov, saj so med letom priredili 6 vojaških predavanj in poučno ekskurzijo. Društvo ima tudi svojo knjižnico. Želeti bi

IZ ŠMARJA PRI JELŠAH

Društvo prijateljev mladine v Smarju pri Jelšah je šele v povojih, vendar že šteje 87 članov. To društvo je tudi delavno, saj bo poskrbelo, da bodo najmlajši Šmarčani dobili lepo urejeno igrice na prostem. Željo premožnih staršev, da bi v Smarju zopet zaživel otroški vrtec, pa zaradi pomanjkanja prostorov in denarja ne bodo mogli uresničiti.

avtomobilu in tovoru je nastala zelo velika škoda. Voznik je ostal nepoškodovan.

Dne 16. novembra se je v Sentpetru v Savinjski dolini dogodila prometna nezgoda s smrtnim izidom. Kolesar Jakob Sadnik je vozil pravilno po desni strani proti Zalcu. Za njim je vozil voznik Unimoga s prikolicco. Za tem voznikom je pripeljal še drugi voznik Unimoga s prikolicco. Med prehitevanjem je drugi voznik prehitro zaključil lok zavijanja v desno in tako zaprl pot prvemu vozniku. Pri izogibanju je prvi voznik zavozil v kolesarja. Težko poškodovan kolesar je kmalu umrl v celjski bolnišnici. Do nezgode je prišlo izključno po krivdi voznikov Unimogov, ne pa po krivdi kolesarja.

Po šoštanjski občini

STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE ČLANSTVA

je glavna skrb organizacije rezervnih oficirjev v šoštanjki občini. Doslej so za svoje članstvo priredili 10 strokovnih in političnih predavanj. Rezervni oficirji so sodelovali tudi pri gradnji ceste Šoštanj—Velenje.

ZADOVOLJIVO DELO IN KORISTNE POBUDE

To je v kratkem vsebina občnega zbora Občinskega odbora Svobod in prosvetnih društev, ki je bil pred kratkim v Šoštanju. Najmočnejša je bila dejavnost dramskih sekcij. V manjših vaseh so se izkazala zlasti prosvetna društva v Lokavici, Topolšici in v Ravnah nad Šoštanjem. Predlog, da bi ustanovili občinsko ljudsko gledališče, kjer bi sodelovali igralci iz raznih društev, je tudi hvalevreden, saj bi tako omogočili prirejanje množičnih ljudskih iger.

Glasbena sekcija je imela 25 nastopov, med njimi 11 pevskih koncertov, kjer je nastopalo 11 pevskih zborov s 450 pevci. Tudi lani ustanovljeni šaleški godalni orkester se je že predstavil javnosti trikrat. Glasbene sekcije vseh društev se bodo začele pripravljati na okrajni mladinski festival. Prav bi bilo, da bi začeli misliti tudi na ustanovitev zabavnega ansambla v občini.

Izobraževalna dejavnost pa je bila najmočnejša v Velenju, Šoštanju in Smartnem ob Paki. V oddaljenih vaseh pa so težišče prosvetne dejavnosti še vedno knjižnice. Izobraževalna komisija pa je že sestavila program predavanj, ki jih bodo to zimo imeli v vseh vaseh šoštanske občine.

V ŠOŠTANJSKI SVOBODI

je med sekcijami najbolj delavna izobraževalna sekcija. V preteklem obdobju je organizirala 12 predavanj Ljudske univerze ter tečaje knjigovodstva, stenografije, nemščine in angleščine. Tudi ideološko-politični tečaj v štirih podjetjih se je dobro obnesel.

V ŠOLO ZA ODRASLE

se je v Velenju doslej prijavilo nad 70 ljudi. Tokrat so obiskovalci te šole poleg velenjskih rudarjev tudi delavci iz drugih podjetij. S poukom so začeli 11. novembra. V treh letnikih bodo proučevali snov za 4. razred osnovne šole, v dveh pa gradivo za 4. razred gimnazije. Poleg splošno izobraževalnih predmetov bodo proučevali tudi družbeno ureditev pri nas. Posnemanja vreden

Po Zgornji Savinjski dolini

SKRB ZA SLEPE

v mozirski občini je velika. Zanje skrbi njihova organizacija, pa tudi občina. Na področju občine je 16 slepih.

VEČERNA GIMNAZIJA

V Mozirju bo v kratkem začela s poukom. Doslej se je prijavilo 20 slušateljev. Pouk bo trajal dve leti in slu-

bilo le, da bi se predavanje udeležili vsi rezervni oficirji, saj je še vedno nekaj takih, ki ne obiskujejo predavanj.

Rezervni oficirji v šentjurski občini delajo tudi izven svoje organizacije, predvsem v političnih in družbenih organizacijah, pri predvojaški vzgoji in strelski družini. V zimskem času bodo organizirali 2 strokovno-vojaška seminarja ter imeli redna predavanja.

OBČINSKO MIZARSKO PODJETJE V SLOV. KONJICAH

se je v zadnjih letih precej razširilo in povečalo obseg izdelave raznih mizar-skih del. Pred nekaj meseci so nabavili poseben mizarški stroj, ki služi za različne delovne operacije. Stroj je izdelal Usnjarski remont po zamisli poslovodje tega podjetja. Največ težav ima podjetje zaradi prostorov, ki so več ali manj primitivni in ne odgovarjajo sodobnim potrebam. Svoje izdelke, zlasti pa stavbeno pohištvo podjetje prodaja največ v južne predele naše države.

OSUŠEVANJE MOČVIRJA NA STRANICAH

ki ga vodi Kmetijska zadruga iz Zreč, kar dobro napreduje. Interesenti bodo po končanih delih sešli in sadili tiste kulture, ki jih bo priporočala zadruga. Tako bo tudi ta kraj deležen vsaj nekaj napredka.

KOMUNALA TRBOVLJE

proda več VOZOV - cistern za odvoz fekalij od 700—1200 litrov

Cena po dogovoru. — Ogled vozov vsak dan v uradnih urah

je vzgled velenjskega rudnika, ki daje tej šoli vsó moralno in materialno podporo.

V VELENJU NAKOPLJEJO DESETKRAT VEČ PREMOGA KOT PRED VOJNO

Rudarji velenjskega rudnika zadnje čase večkrat nakopljejo 6.600 ton premoga dnevno. Tako se je proizvodnja v primerjavi z predvojnim stanjem povečala za deseterkrat. Kmalu bodo nakopali več premoga kot vsi slovenski premogovniki skupaj. Prav gotovo bodo proizvodni plan 1.500.000 ton še presegli.

Kje so vzroki za tako visoko produktivnost?

Storilnost dela in z njim v zvezi učink se je zadnje čase močno povečal. Organizacija dela je brezhibna. Mlajši rudarji, ki prihajajo v jama, delajo na šolskih čelih in ob dobrem strokovnem vodstvu starejših dosegajo izredno lepe uspehe. Novi zakon o delitvi dohodka, ko bo sprejet in stopil v veljavo, bo storilnost dela še bolj stimuliral. Zato velenjski rudarji ta zakonski osnutek pozdravljajo in želijo, da bi bil čimprej sprejet.

V ŠOŠTANJU SO USTANOVILO PREVENTIVNI ZDRAVSTVENI CENTER

Pred dobrim tednom so v šoštanjki občini ustanovili preventivni zdravstveni center s sedežem v Šoštanju. Delo te ustanove bo predvsem preventivna zdravstvena služba, razen tega pa bodo posebno skrb posvetili zaščiti matere in otroka. Za to delo bi bile potrebne ob pomoči poživovalnih babic še tri medicinske sestre.

PROSVETNI DELAVCI V ŠOŠTANJSKI OBČINI

ki so se pred kratkim zbrali na občnem zboru sindikalne podružnice, so razpravljali predvsem o šolski reformi. Šoštanska občina je najboljša občina v Sloveniji glede prosvetnega kadra. Stanje kadra se bo še izboljšalo z gradnjo stanovanjskega bloka v Velenju. Prosvetni delavci v tej občini se v grupah strokovno in ideološko izobražujejo in ni prosvetnega delavca, ki bi ne delal tudi izven šole.

Med sklepi so predlagali tudi, da bi pri občinskem odboru ustanovili poseben sklad za nagrajevanje, kar bi še bolj povečalo prizadevanje prosvetnih delavcev pri vzgojnem delu.

šatelj si bodo v tem času pridobili izobrazbo nižje gimnazije.

NA PODROČJU MOZIRSKO OBČINE

je 26 sindikalnih podružnic, v katerih je včlanjeno 2700 članov. Občni zbori v podružnicah so že v teku in bodo povsod končani do konca meseca. Na njih posvečajo poleg sindikalnih problemov največjo skrb delu organov delavskega upravljanja.

V GOZDARSTVU USPEHI,

V KMETIJSTVU PA ZAOSTAJAJO

Pred dnevi je bil v Mozirju polletni občani zbor Gozdarsko-kmetijske proiz-valne poslovne zveze. Zveza se je dobro uveljavila na področju gozdarstva, slabše pa v kmetijstvu. Temu je nekaj krivo tudi pomanjkanje strokovnega kadra, saj sta pri zvezi samo 2 kmetijska tehnika. Ker je kmetijstvo ena važnih gospodarskih panog v Zg. Savinjski dolini, se bo morala zveza z vso resnostjo lotiti tudi kmetijskih problemov.

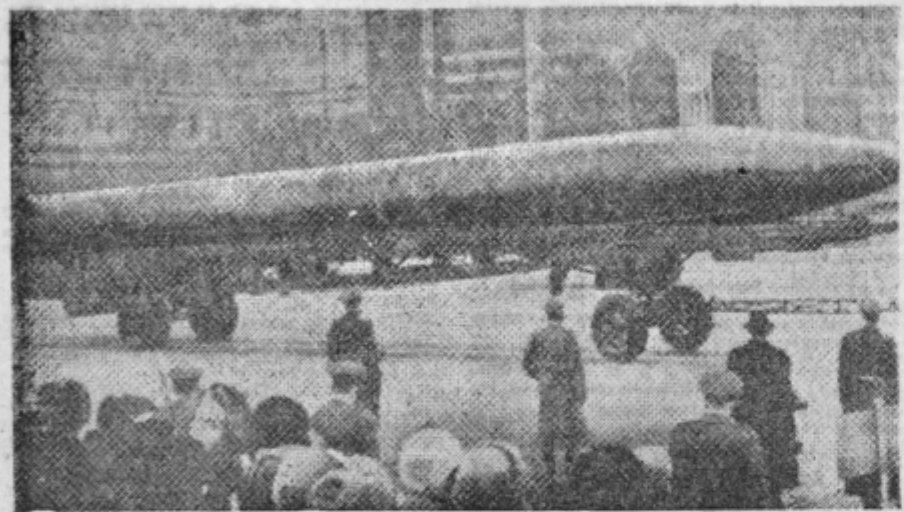
SVEČANE PROSLAVE DNEVA REPUBLIKE

bodo v vseh krajih mozirske občine in po šolah. Osrednja akademija, ki jo pripravlja društvo Partizan, bo v Mozirju.

NA OBČNE ZBORE ORGANIZACIJ SZDL

v mozirski občini se že pripravljajo vse osnovne organizacije. V 15 osnovnih organizacij SZDL je vključeno okoli 5000 članov ali komaj 50% vseh volivcev v občini. Zato bodo morale organizacije v pripravi posvetiti posebno skrb vključevanju novih članov in izdelati delovne programe za prihodnje leto. Občne zборе bodo izvedli do konca leta.

veličastno in strašno

Orjaška medcelinska raketa v paradnem sprevodu na Rdečem trgu v Moskvi. Veličastno? Ze. Samo kako bo, če bodo enkrat začele eksplodirati

Afriko spreobrača črni MESIJA

Billy Graham, ameriški protestantski apostol, ki prireja pravcate turnee po Ameriki in govori na športnih stadionih, kamor se pripeljejo verniki kar v avtomobilih, je dobil konkurenca. Njegov spreobrnjenec Jim Vaux iz Anglije, ki je bil poprej gangster in se je pečal s preprodajo mamil pa preko nabavljanja deklet javnim hišam do vlovov in tatvin, je enako apostolsko poslanstvo začel v Angliji. Poleg pridig prireja tudi jazz koncerte in podobne predstave. Obeta si tudi »gostovanje v Ameriki«.

Medtem je v Afriki odšel na pot najmlajši prerok odrešenja. To je šestletni Elias Murambodora. Njegovi pohodi so pravcati čudeži za črne Afrikance in seveda trd oreh za katoliške misionarje. Mali Elias je začel govoriti nenavadno in rodil se je baže z vsemi zobmi. Njegova mati, ki je pogosto poslušala pridige protestantskih misionarjev je hitro skovala okoli svojega sina mit, češ, to je Jezus, rojen ponovno za odrešenje sveta in tokrat v »črni izdajci«. Zatrjuje, da je še pred letom dni svoje starosti znal brati biblijo, in to v vseh afriških narečjih. Trdno veruje, da ji je bil Elias poslan naravnost iz neba. Kolikor ni naredila materina domišljija, je pomagala lahkovernost domačinov. Mati ga je oblekla v belo obleko in čevlje, potem pa je Elias odpotoval na svojo apostolsko pot skozi afriške vasi in naselja. Vsa Rodezija vre zaradi tega. Katoličani, pravzaprav katoliški kler grozi, češ, nihče ne bo videl »kraljestva božjega«, če bo poslušal pogana. Tudi protestantom je malo nevšečno,

da se je iz njihovih vrst začela razvijati ta nova sekta.

Toda Elias nastopa čisto resno tudi pred tisočglavimi množicami in kriči z deskim glasom:

»Poslušaj, moj svet. Vaša krivica je bila, da je vaš gospod umrl na križu. To zato, ker ste lažnjivi, tatovi. Bili ste to pred njegovo smrtjo in po njej. Zdaj se vrača v vaša srca in v vaše domove.«

No, lepo kašo je skuhal smrkolin dvema teološkima velesilama v Afriki. Katoličanom in protestantom obenem. Toda ljudje se oklepajo »novega nauka«, ker si želijo nekaj novega, zanimivejšega tudi v verskem pogledu.

— Nikar ne pomišljajte o tem, da otrok govori starejšim, kajti jaz vam nosim besede naravnost od boga, zatrjuje mali Elias na svojih shodih.

Ločitev. —?? Po vsej verjetnosti je eden od njiju »skočil čez plot.«

In končno fantič nima majhnih ambicij. Povsod pripoveduje, da bo kmalu postal najmlajši škof na svetu.

Kaj vse se spleta tam, kjer je prosvetljenost ljudi tako šibka.

--zanimivosti--zanimivosti--

NOV ANTIBIOTIK

Neki japonski znanstvenik je odkril nov antibiotik, kanamicin, ki ima veličko večji učinek kot streptomycin.

PORAST CEN ZEMLJIŠČ NA MARSU

Japonsko združenje za medplanetarna potovanja je objavilo, da je povpraševanje po parcelah na Marsu in drugih planetih zelo naraslo, odkar so v Sovjetski zvezi poslali v vesolje umetni satelit. Doslej je en hektar zemljišča na Marsu,

ki ga je to združenje prodajalo bolj zaradi šale in v svrhu propagiranja svojih ciljev, veljalo 500 jenov. Na Japonskem je bilo že pred dobrim mesecem okoli 16.000 lastnikov »marsovih parcel«. Odkar pa umetni satelit kroži okoli Zemlje je cena zemljišč na Marsu poskočila za desetkrat in prav za toliko se je povečalo število tistih, ki želijo postati lastniki zemlje na tem planetu.

NAJBOLJ ENOSTAVNA REŠITEV

V vseh državah obstajajo različna merila, kdaj lahko potujejo otroci brez voznega listka, kdaj plačajo polovično in kdaj celo karto. Razumljivo je, da v vseh državah mnogi starši skušajo zmanjšati leta svojim otrokom, da bi se na ta način izognili plačanju karte. Ciljska železnica pa je rešila ta problem zelo enostavno. Pri vsaki potniški blagajni je postavila 1,40 m visok drog. Vsi otroci, ki so manjši od droga, lahko potujejo s popustom, ostali, ki so drog »prerastli«, pa morajo kupiti vozno karto.

KAKO DOLGO SANJAMO?

Neki ameriški znanstvenik je nedavno objavil rezultate svojih proučevanj, ki negirajo dosedanje mnenje, da so sanje pri človeku zelo kratke, odnosno da trajajo komaj nekoliko sekund.

Kadar je vstal prijeten dan, ko človek postane nekam lažji in mu je teže sedeti na stolu, je direktorja Pesnika vedno neka čudežna sila potegnila na službeno pot. Ko mu je šofer pregledal tovarniški Studebaker, se je tovariš Pesnik z veliko ljubeznijo in globokim občutkom vsedel v krasno vozilo in se odpeljal po široki beli cesti. Ni bil neumen človek, toda ko je sedel za volanom, so se mu v glavi vedno začele premetavati neke čudne misli, pa je vozil tako, da bi vsak, ki bi ga videl, rekel: nor je. Vsa njegova norost je bila v tem, da ni trpel nobenega vozila pred sabo in to ga je nemalokrat prisililo, da se je spuščal v vratolomno vožnjo, da je stokala cesta in so se drevesa bala za svoje korenine. Povedati pa je treba, da ga že mesec dni ni prehitel niti eden vozač. To je bila zasluga sijajnega Studebakerja. Tako se je že navadil na svoje »prvenstvo«, da je vozil zelo ošabno, kot se petelin spreha med kurami.

Med samovšečnim premišljevanjem mu je nenadoma nekaj zatrobilo za hrbtom. Kar mrz ga je tresel, ko se je ozrl in opazil elegantno vozilo, ki mu je sledilo po vsem videzu brez slehernega napora.

Ne boš, si je mislil in pogljal, da se je na obeh straneh voza zakadilo, kakor bi motorni čoln rezal peneče morske valove. Zasedovalca pa se ni dal odpraviti. Držal se ga je kot klop. Kilometri so bežali, Pesnik je že začel omagovati in nenadoma, da se sam niti ni dobro zavedel, ga je zasedovalec pre-

Sanje ljudi, pri katerih je ugotavljal dolžino, so trajale povprečno 20 minut; najkrajše tri, najdaljše pa petdeset minut. Po njegovem mnenju so sanje proti jutru daljše od tistih, ki jih človek sanja do polnoči. Vsekakor pa se sanje ne razvijajo z bliskovito brzino, kot so doslej mislili, temveč trajajo prav toliko časa, kolikor bi odgovarjajoči dogodki trajali v resnici.

POSTELJNO PERILO NE BO TREBA VEČ PRATI

Dan, ko se v hiši pere »velika žeha«, pomeni za vse gospodinjke najbolj neprijeten dan v mesecu. Vendar so izgledi, da bodo gospodinjke skoraj rešene tega neprijetnega in napornega dela. Na sejmu industrije mila in kozmetike v Berlinu je namreč neka tovarna razstavila kozmetično vato, izdelano v obliki velikih listov. Kakor je bilo objavljeno na tiskovni konferenci, bodo začeli iz te vate izdelovati namizne prte in posteljno perilo, ki bo tako poceni, da se bo gospodinjam bolj izplačalo umazano perilo odvreči, kakor da bi ga prale.

UMETNI SATELIT IN KNJIŽEVNOST

Danski književnik Ole Juul je začel pisati roman z naslovom »Roman o poltu človeka okoli Zemlje s Sputnikom«. Juul bo spisal svoj roman o satelitu preden bo sovjetski »mali mesec« izginil v vesolju. Pisatelj je obljubil založniku, da bo vsak dan napisal po 22 strani in piše z malimi presledki podnevi in ponoči. Pisatelj in založnik se seveda nadata, da bo satelit »izdržal« v vesolju vsaj do izida knjige. Drugače bi bila ob lep zaslužek, ki si ga od knjige obetata. Pisec je novinarjem izjavil, da bo to »satiričen roman z resnim ozadjem«.

POTOVANJE OB TELEVIZIJI

Prvi vlak s televizijo bo zdrvel v kratkem v Veliki Britaniji. Že lani je direktorja angleških železnic uvedla podoben poizkusni vlak, ki je doživel velik uspeh. Televizijski program so oddajali iz posebnega vagona, ki so ga preuredili v studio za snemanje in oddajno postajo. Ta program lahko spremljajo potniki iz vseh vagonov in kupejev. Ko bodo obvladali še nekatere tehnične težave, bodo potniki na angleških železnicah med potovanjem lahko gledali tudi redne programe vseh televizijskih postaj v Angliji.

TELEVIZIJA V SLUŽBI ZRAKOPLOVSTVA

V Ameriki so izdelali aparat, ki bo omogočil pilotom, da bodo videli površino zemlje, nad katero lete, neoziraje se na vremenske prilike. Aparat je sestavljen iz posebnega televizijskega sprejemnika, ki kaže pilotom dvodimenzionalno sliko tal pod seboj, in elektronskega stroja, ki »sporoča« višino in relief posameznih točk na zemlji.

zanimivosti

REKORDER

hitel in vedno bolj puščal za sabo. To je bilo preveč. Od duševne potrtosti je moral kar ustaviti. Ko je prišel k sebi, se je počasi odpeljal domov.

»Kako je bilo na seji?« ga je spoštljivo vprašal član delavskega sveta.

»Pravzaprav vse v redu, samo neko konkurenčno podjetje nam je postalo zelo nevarno,« je rekel direktor in se zaradi razumljive zaskrbljenosti zaprl v svojo sobo. Predal se je razmišljanju, ki pa ni dolgo trajalo, ker je bil odločen človek in se je hitro odločil za pravo pot. Dobro si je namreč zapomnil znamko avtomobila, ki ga je prehitel: Mercedes 180. »V enem tednu bom imel Mercedes 180!«

In ga je res imel. Ko se mu je ravno čutil na dvorišču, ga je obiskal direktor sosednjega podjetja.

»Pomisli, France,« je rekel. »Danes sem s kar se da veliko brzino vozil od glavnega mesta sem in ... no kaj bi slepomislil. Prehitel me je avtomobil. Pomisli Moj Mercedes 180 je moral dati prednost drugemu vozilu!«

Tovariš Pesnik je še z zadnjimi stiski našel primeren sedež.

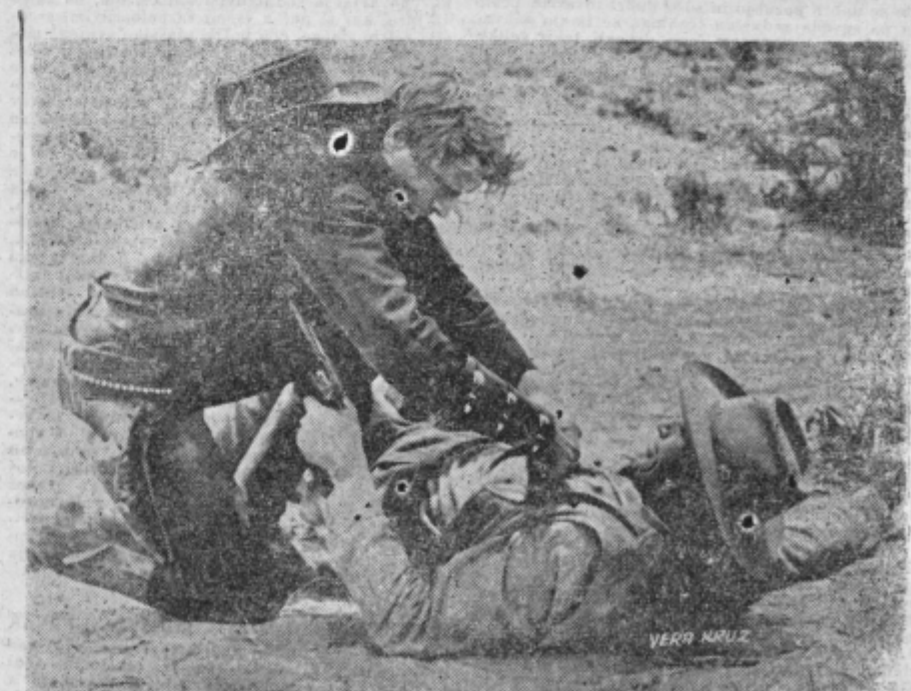
»Kako se je imenovalo to vozilo?« je izjecljal.

»Mercedes 220. Kaj ti pa je? Saj si čisto bled.«

»Ah nič,« je rekel tovariš Pesnik. »Pravkar sem zvedel za novo konkurenčno podjetje, ki nam zna biti zelo nevarno.«

Odšel je v svojo sobo na razmišljanje, ki pa ni dolgo trajalo, kajti bil je odločen človek.

FILM

Kdo bo koga? Burt Lancaster in Gary Cooper v »Vera Cruz«, filmu iz mehiške državljanske vojne. Produkcija: Lancaster—Hecht.

filmski barometer

DEKLE Z REKE

Dobra je edino glasba in zaključek filma.

ZAKAJ SI TAKSNA

Mestoma zelo duhovito. Sophia Loren je tokrat pokazala nekoliko več kot običajno.

VRATA PEKLA

Čudovita poezija barv. Japonska »hrana« je bila dobra preizkušnja za naše želodce, ki so bili v večini primerov premajhni, da bi pojedli tako velik zalogaj. Smeh publike? Bil je smeh lačnih, ki ne znajo ali pa nočejo jesti.

Se nekaj: film je po vsej verjetnosti prišel k nam brez vstopnega vizuma, zato je bil v Celjskem tedniku »Jugoslovani«, na oglasnih deskah pa »Amerikanece«.

ZLOMLJENO KOPJE

Lep primer krčevite borbe ameriške kinematografije za publiko. Richard Murphy je napisal efekten scenarij, ki ga je režiser Edward Dmytryk mojstrsko oživel. Igralska ekipa je dobro in zelo skrbno izbrana, vendar je Spencer Tracy tako popolno zaigral starega »kralja kavojev«, da vsi ostali igralci ostanejo le statisti — dobri statisti.

KRAKATIT

Največja odlika filma je izredno domiselna režija. Zgodba (predelani fantastični roman Karla Capka) je grozljivo nenavadna pa tudi aktualna, zato ni čudno, da gledalca zagrabi in ga drži v stalni napetosti, ki postaja proti koncu že mučna, posebno če možgani niso spočiti.

»Ne kot tujec«: Frank Sinatra, Robert Mitchum in Olivia de Havilland

Bodice

BUTELJKE

Studenti bili so veseli, v gostilni so skupaj sedeli. Prelepa je takšna mladost, ki včasih zajadra v norost!

Buteljke so pili in pili in vsaka, ki so jo spraznili, v trenutku pod mizo je šla in spet je donelo: Do dna!

Neznanska buteljka se gomila pod mizo študentov je skrila. Razmočil si vsak je svoj kljun, a kdo bo zdaj plačal račun?

So prazne buteljke pobrali, pod druge so mize jih dali. Naj plača jih, kdor tam sedi! A njim so ostale le tri ...

Zamisel pa ni jim uspela, vsa šala se je razodela! A nauk iz te zgodbe je ta: Kdor pije, račun poravnaj!

RECITIRANA GOS

Gostišče v Skofji vasi objavilo je plakat: — Kdor hoče martinovati po zgledu starih navad, lahko si pri nas v nedeljo privoščijo veselja kos. Na tem martinovanju bo RECITIRANA gos!

In celjski literati so gledat šli ta špas po lepi beli cesti, ki pelje v Skofjo vas. Sami le pesmi in prozo doslej recitirali so, kako pa se gos recitira, še ni jim znano bilo.

A kmalu postala jasna jim je situacija: Okoli gosi pričela se je LICITACIJA! Visokim licitantom pa niso bili nič kos. Popili so štefan vina in drugim pustili gos ...

V mrzlih novembrskih nočeh se je pomikala kolona borcev proti vzhodu. Podnevi so počivali. Od vsenovsod je prežal sovražnik, borci pa so se izogibali spopadov. Prišli so morali živiti v Bosno!

Maršal Tito na opazovalnici

Po vsem Kočevskem Rogu je divjala silovita nemška ofenziva. Centralni komite in Izvršni odbor sta jo prebila v skritih predelih gozdnega prostranstva. Največ članov je bilo v zavetiščih partizanske tiskarne »Urška«, ki jo je sovražnik zaman iskal. Nemci so kmalu spoznali, kako jalovo je njihovo početje, zato so že po treh ali štirih dnevih odšli. V tiskarno sta prve vesti o poteku ofenzive prinesla komisar Glavnega štaba Boris Kidrič in Marjan Breclj. Povedala pa sta še nekaj več: treba bo oditi na drugo zasedanje AVNOJ, ki bo verjetno nekje na Hrvaškem. Treba je bilo zbrati vse odposlance, ki so bili izvoljeni na Zboru odposlancev slovenskega naroda v Kočevju ter odpotovati. Glavni štab je že razposlal kurirje, ki naj pošljejo delegate. Naloga ni bila lahka. Ofenziva je bila končana in vse zveze še niso bile vzpostavljene. Večina poslancev se je pridružila partizanskim edinicam in so bili zdaj kdo ve kje. Od štirideset izvoljenih se jih je navsezadnje zbralo šestnajst:

Boris Kidrič, Josip Vidmar, Jože Rus, Zoran Polić, France Lubej, Marjan Breclj, general Jaka Avšič, Josip Jersas, slikar Božidar Jakac, Ivan Novak-Očka, zdravnik dr. Pavel Lunaček, Edward Kocbek, dr. Makso Snuderl, Mica Slandrova, dr. Lado Vavpetič in Tone Fajfar.

Komandant Stane jim je dal v spremstvo majhno četo najboljših borcev pod vodstvom tovariša Albina, ki je veljal za enega najhrabrejših partizanov. Odšli so na dolgo pot.

CEZ KOLPO IN LUIZIANO

Beli Krajini se je poznalo, da je pravkar preživela nemško ofenzivo. Prvi partizani, ki so se pravkar vračali v Črnomelj, so našli mesto nenavadno tiho in precej poškodovano. Kratek razgovor ob čaju in že so se poslanci odpravili naprej, kajti ni bilo veliko časa za počitek. Ponoči so se z vozmi pripeljali do Sinjega vrha, majhni prijazni vasi, ki leži tik nad Kolpo ne daleč od Zupantičeve rojstne vasi. Onkraj reke je bila že »NDH«. V vseh večjih krajih in ob važnejših cestah so bile močne ustaške postojanke.

Dan je bil določen za počitek. Ko se je spustila noč, se je kolona borcev in delegatov previdno spustila k dobro zavarovanemu kraju ob Kolpi in se s čolni tiho prepeljala čez njo. Že po nekaj urah so proti pričakovanju lahko prečkali Luizijano (velika cesta, ki vodi iz Karlovca na Reko) in se v pospešenem pohodu vzpenjali v hribovje nad Ogulinom. Izogibali so se vasi, od koder jih je pozdravljala lajež psov, ta večni spremljevalec partizanskih pohodov. Blížala se je zima. Tu in tam je že

ležal svež sneg. To ni bilo dobro, kajti sledovi pohoda so bili v njem dobro vidni. Dobro je bilo edino to, da ga z enkrat se ni bilo veliko. Toda, kdo ve...? Bilo je 11. novembra.

KORDUN! KORDUN!

Bili so na samotni planoti z nekaj kočami in ovčjimi stajami. Kraj, ki ga je težko najti na zemljevidu, se imenuje Komarnice. Pred njimi se je onstran valovite pokrajine dvigal Klek, nenavadno razdrapana in divja gora. Na jug in severovzhod se je širila kordunska pokrajina, najbolj klasična dežela partizanstva. Tam je bilo osvobojeno ozemlje. Toda, do njega je bilo treba šele priti in pri tem prekoračiti reko Mrežnico, globoko in tiho vodo, ki je zaradi številnih otočkov in tolmunov podnevi kaj lepa na pogled, a ponoči... Preveč tiha je in preveč skrivnostna. Slovenci smo navajeni bolj šumnih in hitro tekočih vodo.

Na Kordunu je šlo laže. Prišel je namreč kamion in jih odpeljal po slabih cestah skozi Plaški na prelaze Male Kapele, zelo raztegnjeni planini, ki loči ta del Hrvaške od Like. Pokrajina je redko naseljena. Še tisto malo vasi, kar jih je, je bilo v večini primerov po-

Poleti je bil izvoljen za preds. Protifašističnega sveta (ZAVNOH). V Otočcu smo srečali monsignorja Rittiga, ki je prišel k partizanom iz Zagreba, dr. Mandića, zgovornega možička s kozjo bradico, znanega politika iz Istre, ki je pozneje postal kraljevi namestnik; potem še tretjega starca, zdravnika dr. Jambriščaka, prav tako politika iz Hrvaškega Primorja, ki pa ni preživel vojne. Umrl je nekaj mesecev pozneje v Bosni, ko mu je odpovedalo srce. Spet smo se srečali z dr. Ivanom Ribarjem, ki se je pred poldrugim mesecem udeležil zasedanja zbora odposlancev slovenskega naroda v Kočevju, nakar je odšel na Hrvaško. Zdal se je z nami vred pripravljati na potovanje v Bosno.

Opoldne 17. novembra smo se zbrali vsi delegati iz Slovenije in Hrvaške in se vkrcali na kamione. Naše oboroženo spremstvo se je tu večidel poslovilo od nas. S sabo smo vzeli le kakšnih deset partizanov s komandirjem Albinom na čelu.

S kamioni smo se vozili skozi Korenico in Krbavsko polje do Udbine. V lepem predzimskem vremenu se nam je zdela ondotna pokrajina krásna: nekakšna divja puščoba, ravno, deloma z vodo poplavljenno polje, ob robu skal-

... Ta del poti ne bomo nikoli pozabili... Gazili smo po blatnih stezah... Morali smo se tesno skleniti v vrsto...

žgano. Ljudje so si le za silo zbili bivališča, saj so vedeli, da lahko sovražnik vsak čas znova prihrumi. Kordun — sveta zemlja partizanska! Koliko krvi si žrtvovala, koliko mladih življenj... Ne poje zaman narodna pesem:

»Na Kordunu
grob do groba...«

SREČANJE V LIKI

Ko smo se pripeljali v Otočac, središče hrvaškega osvobodjenega ozemlja — pripoveduje eden izmed delegatov — je močno deževalo. Poiskali smo hrvaške tovariše. Bili so veselo presenečeni, da nas je prišlo toliko, ter so nas spravili prenočevati po raznih hišah, največ pa v gimnazijo na slamo.

Otočac je doživel pred nekaj tedni hudo presenečenje. Medtem ko se je vojska pomaknila na robove osvobodjenega ozemlja, k morju vse do Sušaka, tako da je mesto ostalo skoraj brez vsake zaščite, so se ponoči pripeljali ustaški oddelki iz Gospića ter uprizorili ob aktivni pomoči usmiljenih sester pokolj v bolnišnici, kjer so se zdravili številni partizani. V spanju so presenečeni tudi nekaj aktivistov in jih poklali. Šele potem, ko je med ustaše zavozil partizanski tank, ki so ga malo prej zaplenili Italijanom, so se umaknili, z njimi vred pa tudi »usmiljene« sestre in nekaj ustaško mislečih meščanov.

V Otočcu je bilo zdaj zbranih nekaj desetini najbolj znanih političnih in vojaških voditeljev iz Slovenije in Hrvaške. Seznanili smo se z Vladimirjem Nazorjem, starim pesnikom, ki se ni ustrašil partizanskih težav. Za seboj je imel že težke čase velikih ofenziv.

ni grebeni, na zahodu dolgi hrbet Velebita, vse to pa opisjano z večernim soncem. Ob cesti smo srečavali domačine, največ otroke, ki so nas veselo pozdravljali. Vasi so bile vse požgane, prav tako tudi mesteci Korenica in Udbina; obe so Italijani na umiku požgali do zadnje deske.

Kamioni so nas potegnili še nekaj kilometrov vzhodno od Udbine, od koder smo krenili peš preko hribov proti jugovzhodu. Ta del poti bo slehernemu od nas ostal v neizbrisnem spominu. Gazili smo po blatnih stezah mimo samotnih taborišč civilnih beguncem, ki so pred Nemci in ustaši pribežali semkaj iz Lapca. Na hitro in zaslonno zgrajene zemljenke so nudile zatočišče starem, ženam in otrokom. Pred zemljan-kami so tleli pridruženim ognji, okoli njih pa so dremali starci, ki jim je bila po-verjena nočna straža.

POZOR! TIŠINA!

Kmalu za taboriščem smo se začeli spuščati po gostem gozdu proti dolini. Počasi se je bližalo jutro, spustila se je megla. To so tiste prehodne ure med temo in jutranjim svitom, ko postanejo vsi predmeti najbolj nejasni in odmevi glasov najbolj pridrušeni. Lovili smo se navzdol po strmih blatnem bregu, grabili za vejami in debli ter se brez moči drsali po sneženem blatu. Zgubljali smo zveze, nato pa se spet zaletavali drug v drugega. Končno, ko se je že začelo daniti, smo se utrujeni ustavili ob dnu pobočja. Blizu pred nami v dolini je bila glavna cesta, ki pelje iz Bihača in Lapca v Knin. Čeprav so jo obvladovali Nemci skupaj s četniki in ustaši, smo jo morali čimprej prečkati in se prebiti do partizanskih vasi onkraj nje. Zdal je prevzel vodstvo pohoda naš general Jaka Avšič, ki je imel najvišji čin med vojniki, da o aktivistih niti ne govorim. Pohitel je naprej k predhodnici, zapovedal najstrožjo tišino in večjo medsebojno oddaljenost. Pripravljali smo se na hiter in previden prehod čez cesto, ker se je že začelo daniti.

Vtem smo iz kotline pod seboj zaslišali tuje glasove. Nemci! Cesta je bila močno zastražena. Jaka Avšič se je hitro odločil. Obrnil nas je pospešeno nazaj v hrib, da pridemo čimprej iz nevarnega območja. Ustavili smo se šele visoko nad kotlino. Začel se je dolg dan nestrpnega čakanja. Cesta pod nami je oživela. Nemci so začeli prevažati s kamioni in tanki najbrž celo divizijo iz Primorja v notranjost in morda celo kam dlje proti ruski fronti. Ves dan vse do poznega večera se je pomikala kolona z juga proti severu.

Ko se je zvečerilo, so prihajale same še posamezne skupine vozil, ki so s svojimi reflektorji osvetljevale okolico ceste. Prišel je čas, da poskusimo srečo s prehodom. Za oblačnim in nekoliko deževnim dnevom je prišla temna noč. Morali smo tesno skleniti svojo vrsto in se držati za roke. Tavalj smo čez

drn in strn, se zapletali v žive meje, omahovali v jarke in jame ter se vztrajno približevali cesti. Levo za nami so se bliskale rakete iz Donjega Lapca, nekje v bližini na cesti smo videli pobiliske svetilk. Ko smo prišli do ceste, je Avšič po preizkušeni partizanski navadi postavil navzgor in navzdol straže z mitraljezi, mi potniki pa smo skušali kar se da tiho priti na ono stran. To se nam je tudi posrečilo. Nevarnost pa še ni bila končana. Sovražnikove straže so nas opazile. Za sabo smo zaslišali vpitje, posamezne strele, rakete pa so vedno pogostejše rezale temno nebo. Pred seboj smo imeli še dobrih 10 kilometrov poti do prve zasledljive vasi.

Marsikomu od nas je že pohajala sapa. Stari možje, kakor Ribar, Mandić, Jambriščak so si s čudovito vztrajnostjo prizadevali, da bi držali korak v hitrem pohodu. Ribar je imel suhega konjiča, ki ga je posojal tudi drugim, da ne bi opešali. Avšič nas je vztrajno vzdobujal. Če je videl koga, ki se posebno muči, ga je prijazno vprašal:

»Tovariš, bi hotel požirek žganja?«

Ko je tako izvalil trpinu žarek vselega upanja na mučeniškojezno obličje, mu je hudomušno zagodel skozi sivi brk:

»Jaz bi ga tudi, če bi ga imel.«

Minevale so ure. Prišli smo že blizu partizanskih vasi. Prvič to noč smo si prižgali cigarete. Nenadoma je s hriba pred nami zaropotal mitraljez. Nismo vedeli, kaj neki to pomeni. Krenili smo v bližnjo vas, kjer smo s težavo zbudili ljudi. Bili so se nas, misleč, da je prišla »banda«, kakor so imenovali sovražnike vseh barv. Ko so nas spoznali, so nam dali v svojih lesenih kočah prostora, da smo nekako prečmeli do jutra.

Navsezgodaj smo odšli do prvega večjega kraja Doljanov. Tudi tu so ponoči mislili, da je prišla »banda« iz Lapca, zato je partizanska vaska straža streljala, ko je videla prižiganje naših cigaret. Ljudje so mahoma pobrali najnujnejše stvari in se umaknili v gozd. Zjutraj, ko so spoznali zmoto, so se vrnili in nam postregli z najboljšim, kar so imeli. Popoldne so zbrali kolono majhnih voz, na katere smo posedli ter oddrli po lepi cesti ob robu globoko zarezane doline Une proti Bosni. Blížali smo se svojemu cilju, čeprav še nismo vedeli, kje bo zasedanje.

Po zaslinih mostičkih in peščinah smo prekoračili Uno tik pod njenim iz-

gimi bosenskimmi dobrotami. Po toplem in prijaznem sprejemu so nas takoj porazdelili na prenočevanje k raznim livanjskim družinam. Največ nas je bilo v hiši muslimanske trgovske družine Brkičev. Njihov sin Hasan je bil med organizatorji partizanstva v Bosni.

V Livnu smo ostali vse do 28. novembra. Tu smo zvedeli, da bo zasedanje v Jajcu. Ob večerih smo obiskovali partizanske mitinge, ki so bili mnogo bolj živahni kot v naših krajih. Tu je bilo vse pomešano. Muslimanke so zakrivali so se prav tako živahno udeleževale zabave kakor partizanke in ostala mladina. Mladina je bila najživahnjša, kar sem je kjerkoli videl. V dvorani je žvrgolela in prepevala kakor vrabci v prosu.

Skupaj s hrvaškimi tovariši smo obiskali letališče v mestu. Tu sta stali dve naši letali, izvidniško in bombniško, ki so ju pred kratkim privedli Paveličevi piloti iz Mostarja, od koder so pobegnili k partizanom.

27. novembra nas je obiskal partizanski znanec z Roga tovariš Sliko. Bil je na poti v Glamoč, od tam pa bo z letalom odpotoval skupaj z Ivom-Lolo Ribarjem v Kairo k zavezniškemu poveljstvu. Tovarišu smo zaželeli srečno pot. Že naslednji dan pa smo izvedeli pretresljivo novico: tik pred odhodom je odhajajoče tovariše napadlo nemško letalo. Lola Ribar je bil smrtno zadet, razen njega še pet tovarišev, med njimi dva Angleža.

KONČNO — JAJCE!

Vozili smo se skozi divje, z gozdovi zaraščene kraje. Onkraj hribov smo se spustili v dolino na Kupreško polje. Nato spet strmine in gozdovi in že smo bili v Bugojnu, večjemu kraju v dolini reke Vrbasa. Po tej dolini je vodila naša pot proti severu skozi Donji Vakuf vse do Jajca. Popeljali so nas skozi vse mesto na prenočišče v neko šolo. Bila je že pozna noč, toda vendar — noč v Jajcu!

Naslednje jutro sta nas obiskala Kardič in Kidrič ter nas odvedla v zaklonišče onkraj mosta. Tu smo prebili ves dan, ker so se že tri dni neprestano vrstili na mesto letalski napadi. Ukvarjali smo se s pripravami na zasedanje ter pregledovali načrte sklepov, ki bodo objavljeni.

PRVIČ S TITOM

Kmalu po prihodu smo bili predstavljeni tovarišu Titu. Prišel je po obokanem hodniku podzemnega zaklo-

Jajce je staro mesto. Ulice so ozke, hiše grajene v značilnem vzhodnjaškem slogu. V davninah je do sem segala turška oblast...

virom. Spet smo se povzpeli v hrib in kmalu smo bili v Srbu. To je bil nekoč večji kraj, zdaj pa je le še tu in tam ostala kakšna nepoškodovana hiša. Tod okoli so bile ustanovljene prve hrvaške partizanske čete.

Naslednji dan je deževalo. Stisnili smo se na male bosanske vozičke, se pokrivali s ponjavami in se na vse načine skušali zavarovati proti mokroti. Po nekaj urah smo prišli do razkopanih jarkov in porušeni nasipov unske železnice. Preskakovali in bredli smo globoko luže. Skrbelo nas je samo to, če nas bodo v vasi Trubar res pričakovali kamioni, ki naj bi nas popeljali proti jugu. Pri vsem tem prepiranju po blatni ilovici še slutili nismo, da smo to jutro v Srbu komaj ušli veliki nevarnosti. Kmalu po našem odhodu so namreč prišli nemški tanki. Videti je bilo, da so nas sledili vse od Lapca, toda na našo srečo so bili nekoliko prepočasni.

V LIVNU

Kamioni so neutrudno hiteli čez Glamočko polje proti jugu. Redko kje smo v temi ugledali samotno lučko. Blizu Glamoča je padlo iz teme proti nam nekaj strelcev. Pozdravili so nas četniki, ki so se potepali ob robovih osvobodjenega ozemlja.

Pozno v noč, ko smo bili že vsi trdi od mraza, so nam zasijale naproti luči Livna. »Izkrcali« smo se pred tamonjšno komando mesta. Na mah so bile pozabljene vse tegobe deževne poti; popeljali so nas v menzo ter nam postregli z vročim čajem, orehi in dru-

nišča, ogrnjen v siv vojaški plašč, mož resnih, izklesanih potez. Dotlej ga večina od nas še ni videla. Predstavljali smo si ga le po podobah, ki so prihajale k nam iz Bosne ter po tistih, ki so jih v svojih tiralicah objavljali okupatorji. Zdalj smo videli, da so bile naše dotedanje predstave o Titu pomanjkljive in nejasne. Prevzela nas je njegova živa podoba, plemenitost njegovih potez in velika življenjska naloga, ki jo je nosil na ramenih. Po vrsti se je rokoval z nami ter izrazil svoje veselje, da smo prišli v tolikem številu iz daljne Slovenije.

ZGODOVINA JE ZAČELA NOVO POGlavJE

Ta dan — bilo je 29. novembra — je bil izpolnjen z mzičnimi pripravami na zasedanje Protifašističnega sveta. Ko se je zmačilo, so začeli delegati iz vseh krajev Jugoslavije polniti dvorano Sokolskega doma, ki leži blizu slapov na robu mesta. Zbrala se je pestra množica večidel neznanih ljudi, ki se jim je po obrazih in nošah poznalo, od kod so prišli. Tu so bili nekateri stari politiki, ki so se pridružili partizanom; prišli so stari srbski borci, ki jim je bila to že tretja vojna, pravoslavni duhovniki in muslimanski hodže, žene in mladina; največ je bilo partizanskih komandantov in vodilnih organizatorjev osvobodilnega boja. V dvorani, ki je lahko sprejela nad 300 ljudi, je v pričakovanju zgodovinskih odločitev vladala nestrpnost, oglasila se je partizanska pesem, ki se je prelila v na-(Nadaljevanje na 12. strani)

Slovenska delegacija (v sredi Boris Kidrič) je morala prehoditi stotine kilometrov dolgo pot. Ni bilo vedno tako veselo in brezskrbno!

POMLAD BREZ CVETJA

(IZ ZBIRKE ČRTIC »POMLAD BREZ CVETJA«)

Vsak njegov korak je terjal hud napor. Noge so se mu do gležnjev vgrzele v mastno ilovico na dnu globokega kolovoza. Sleherni košček njegovega telesa je bil preznojen. Blato je ob vsakem koraku zamolklo cmoknilo izpod podplatov, in roke ranjenca, ki ga je nosil na hrbtu, so se krčevito stiskale okoli njegovega vratu.

Ko bi bila vsaj noč, ali pa ko bi megla zavila pobočje strmine, je premišljeval Ciril, bi vsaj lahko zlezel iz tega blatnega žrela na udobnejšo in suho stezo ob kolovozu. Toda ropotanje nemških avtomobilov po dolini je bilo veliko preglasno in šibki žarki ravnokar vžigale sonca, so bili veliko premočni, da bi se upal iz kolovoza, ki ga je skrival pred nezaželenimi očmi.

»Potrpi malo, Emil,« je zasoplo spregovoril, »samo da prideva tja gori. V gozdu se bova odpočila. Ti in jaz... Nič ne skrbi, ne bodo nama sledili. Če bodo, bodo bataljonu, ne nama...«

Se malo je Ciril meril pot pred seboj, še malo pa bosta v varni senci dreves. Potem bo laže, veliko laže...

Ciril si je globoko oddahnil in za trenutek obstal, toda še vedno se mu je zdelo prenevarno, da bi se pošteno odpočil. Zlezel je iz kolovoza na stransko pot, po kateri so vozili kmetje les ob zimskih sečnjah. Bila je položnejša in manj blatna. — Še više, še bolj visoko je treba priti. Tam bo bolj varno. Toda Cirilovi koraki so bili vedno počasnejši, upehanost ga je vedno bolj dušila in teža na hrbtu ga je pritiskala k tlom. Začel se je opotekati.

Pri skladovnici se je ustavil. Razgrnil je kup listja, ki ga je jesenski veter spihal ob drva. Previdno je pokleknil in se nagnil nazaj, da se je Emil lahko zleknil po listju ob skladovnici. Cirilu se je zdelo, da je postal lahek, brez vsake teže. Sesedel se je ob tovarišu na listje in glavo naslonil na drva. Bil je ves omotičen od napore in prestanega strahu. Potem je nenadoma začutil, da so mu zadržale noge in da so mu roke ohlapno visele ob telesu. Vroče potne srage so se sladile. Stresalo ga je po vsem telesu, hkrati pa ga je obdala topa brezčutnost:

»Najhujše je mimo, Emil. Od tu do kmetije, kjer se moramo zbrati, ni več daleč. Prevezali te bodo in poslali v bolnico. Boš videl, vse bo še dobro.«

Ranjenec je poln upanja prikimal. Oči so vročično sijale pod košatimi obrvmi in se hvaležno svetlikale, kadar so se srečale s prijateljevimi.

»Le odpočij si, Emil, potem bova šla naprej. Le počij si...«

Fant je ubogljivo prikimal. Zapri je veke in če ne bi tako težko sopal, bi dajal videz človeka, ki je ves utrujen globoko zaspal. Cirilu so se vrnille moči, ki so mu pred trenutki popolnoma odpovedale. Obrnil se je tako, da je gledal po gozdnem pobočju navzdol. Od skladovnice je lahko videl ves gozdni obronek, če bi se mu kdo približal.

Odkar je našel Emila na položaju ob mostu, Ciril ni utegnil razmišljati, kako se je vse to zgodilo. Da bi tudi sam ne zadrževal, je v mislih začel obnavljati dogodke pred dobro uro.

★

Bataljon je pred svitlom neopazno obkolil nemško stražo pri železniškem mostu. Prva četa je bila v zasedi nad sotesko, od koder bi lahko pričakovali nemške okrepitve, druga četa je zasedla položaje nad mostom, da bi krila umik minercev in tretje čete, ki je prodrla čisto do reke in vzela na piko iz brun in zemlje zgrajen bunker. Izgledalo je, da bo most zletel v zrak brez borbe z Nemci, ki so verjetno dremali v bunkerju. Bržčas so se počutili popolnoma varne, ker so bili komaj kak streljaj od vasi, kjer je bila njihova glavna postojanka.

Ciril, ki je bil bataljonski kurir, je hitel z naročilom k tretji četi in potem k prvi, ki je bila v zasedi. Komandirja tretje čete Volka je našel na položaju in se splazil k njemu. Ze od daleč je zavonjal žganje, ki ga je Volk, kot je bilo znano vsem, imel vedno polno »čutarico«. Povedal je Volku, da so minirerji pripravljeni in ko bo švnila v zrak rdeča raketa, naj tretja četa obstreljuje bunker in podre stražarja na mostu. Minerje mora ščititi tako dolgo, da bo most odletel v zrak. Bela raketa je znak za umik, zelena pa bi pomenila, da je prva četa v zasedi opazila nevarnost.

Komandir Volk je nekaj godrnjal, toda Ciril je že hitel z naročilom k prvi četi nad sotesko. Pri njih je Ciril ostal, da bi se z njimi vrnil v hribe. Nad vrhovi planin se je pokazala rahla svetloba vstajajočega dne.

Ko je osvetlila dolino svetloba rdeče rakete, je pri mostu zaropotalo. Svetle kače mitraljezkih izstrelkov so paralelno v obe smeri. Cirilu se je že zdelo, da vse skupaj predolgo traja, kajti svit dneva je naglo naraščal. Oddahnil si je, ko je pri mostu votlo zabobnelo. Zareč blisk je objel gozdove, ki so obkrožali dolino in odmev se je lovil v krošnjah dreves.

Bela raketa... Akcija je uspela. Borci prve čete so se že pripravljali za odhod, tedaj pa je onstran soteske vrhove smrek osvetlil šop električne luči. Zelena raketa je šinila pod nebo. Ciril je ugibal, kaj bo. Bodo oni pri mostu

prišli na varno preden pridejo Nemci do soteske? Ciril je razločno čul, da so na položajih tretje čete še vedno vztrajali. Slišal je nabijanje težke »brede« med prasketanjem nemških »šarcev«. Nekaj je moralo biti narobe. Volk je pil? Je pozabil na belo raketo?

Ciril se je pognal proti mostu. Vedno bolj razločno je čul težak krohot »brede«... Kaj neki je? Je Volk spet po svoje ukrenil. To ni bilo prvič, čeprav je bil šele nekaj tednov v bataljonu. Ciril je bil že čisto blizu mosta, ko je »brede« nenadoma utihnila, čeprav ogenj z nemške strani niti za trenutek ni ponehal.

Ciril na položaju ni našel nikogar več.

Pač. V grmovju ob reki se je nekdo premikal... Emil. Plazil se je po vseh štirih tostran nasipa, ki ga je varoval pred krogli. Mine so šuštele skozi zrak in padale čisto blizu po bregu. Ciril se je splazil k Emilu. Bil je ranjen. V trebuh... Naložil si ga je na hrbet in se po vseh štirih splazil v jarek ob železnici proti soteski, kjer je bila prva četa. Ni še bil na pol poti, ko je v soteski rezko odjeknila eksplozija mine, katero je nastavila prva četa. Nemci so bili že tam. Čakal je, kdaj bo prva četa užgala... Nobenega strela... Prva se je tudi že umaknila...

Ciril je stekel hitro, kolikor je le mogel čez železnico in v breg. K sreči je našel kolovoz, po katerem se je začel vzpenjati v breg... V dolini so zabrnili motorji nemških kamionov. V strminah nad mostom se je vnel nov spopad. Sonce je vželo. Streljanje nad mostom je pojenjalo...

★

Zdaj je bil Ciril tu. Sam z ranjenim Emilom. Ni mogel razumeti, zakaj je Emil ostal na položaju... Morda ni

ali skozi mečo, bi se drugič spet bal.

Emil je od nekdanj imel navado, da je za vsako stvar koval svoje zaključke. Svoj težki položaj je spreobračal v dobro, kot da ne ve, kaj pomeni strel skozi trebuh. V partizanih skoraj neogibno smrt. Ali pa je morda vedel?

»Ciril! Ciril, poslušaj,« je tedaj poklical ranjenec. Ko se je Ciril obrnil k njemu in se sklonil bliže, je nadaljeval: »Kaj misliš, so drugi vsi zdravi?«

Ciril je vedel, da s temi drugimi misli na njo, zato je odgovoril kar naravnost:

»Silva je bila pri drugi četi. Gotovo so se umaknili brez izgub.«

Emil se je poskušal nasmehnuti, toda obraz se mu je skremžil. Nekam živahen je postal. Obrnil se je k Cirilu. Oči so se mu zasvetile, ko je začel:

»Se kdaj spomniš, Ciril, kako ste se v gimnaziji norčevali iz mene zaradi moje teže. Takrat me nihče ni mogel dvigniti seženj od tal. Ti pa si me danes tako dolgo nosil...«

Cirila je spreletelo. Dobro se je spomnil, da jim je bil Emil v šoli za tarčo zaradi svoje debelosti. Zlasti v telovad-

še pred dnevi za plašljivca. Koliko njegovih vrstnikov se ravno ta čas vrti okoli mater po kuhinjah, koliko jih je, ki kujejo slabe ljubezenske stihe in pišejo pisma, ki jih nikoli ne bodo upali vreti v poštni predal. Emil je otrok in moč obenem. Emil je z »brede« krotil Nemce davi pri mostu, da so ga minirerji lahko dvignili v zrak, toda kot petošolec razigran je uro poprej pripovedoval, da je Silva govorila z njim. Ta Emil je na skojevskih sestankih mečkal v roki jermen »mauzerice«, ker ga je bilo sram pogledati sekretarki v oči. Nihče si ni bolj želel živeti kot Emil, toda v vsem bataljonu je bil ta fant edini, ki je davi ostal na položaju v toči smrtonosnih krogel. Zakaj? Ali je vedel, da je bil sam? Cirilu to vprašanje ni hotelo iz glave, ni se mogel vzdržati in vprašal:

»Kako te je zadelo?«

Emil se je v polsnu zdrznil:

»Zadelo? Spominjam se, da mi je pomočnik prenehal dati municijo. Zaboječ s trakovi mu je zdrknil pod breg. Sel je, da ga prinese. Nemci so

slišali, da je »brede«, ki je obstreljevala line bunkerja, utihnila, pa so vžgali. Pomočnik, ki je ravno prilezel nazaj do kritja, se je vzel in se zvrnil nazaj proti reki... Volk je kričal, naj streljam. Sam sem si hitro pripravil municijo in znova sprožil. Potem je razneslo most. Oddahnil sem si. Ko se je poleg dim, sem videl, da je tudi bunker bil razdejat. Brez skrbi bi se lahko umaknili, toda nihče mi ni nič rekel. Čakal sem. Začelo se je svitati. Od vasi sem sem zagledal drveti Nemce. Zopet sem streljal. Toda čim bliže so Nemci prihajali, tem manj municije sem imel. Naposled je »brede« utihnila. Obrnil sem se in poklical Volka. Nisem vedel, kaj naj storim. Nobenega odgovora. Vstal sem, da bi videl in takrat me je zadelo... Potem si prišel ti...«

Ciril ga je napeto poslušal. Nekaj mu ni šlo v račun:

»Kaj pa bela raketa? Si jo videl?«

»Videl! Zakaj?«

»Nič. Pojdiva spet,« je zamomljal Ciril. Emil se je spet oklenil njegovega vratu. Potem se je Ciril pobral s tal in stopil po poti...

»Zakaj bela raketa, Ciril?«

Ciril ni vedel kaj bi odgovoril. Nekaj je slutil. Sklenil je, da bo poizvedel, kaj je v resnici bilo.

»Bela raketa... je zategnil Emil, kot da premišljuje. »Bela raketa. Ciril... Bela raketa je pomenila umik. Reci, da je res?«

Ciril ni bil vajen lagati. Lahko je molčal, če ga ni nihče nič vprašal, toda zanikati vprašanje, pa še Emilu povrhu? Ne! Potrdil mu je.

Emil na njegovem hrbtu je utihnil. Samo včasih je zajčal, kadar je Ciril nerodno prestopil. Pot je bila zdaj položnejša. Do kmetije res ni bilo več daleč. Saj je bil tudi skrajni čas. Emilu so šklopotali zobje, čeravno je čutil, da

od njegove glave vročina naravnost izpuhteva.

Nenadoma je Emil zakričal:

»Hitro, Ciril... Volk je svinja. Ni mi povedal za belo raketo...«

Ciril je stisnil zobe. Tudi on je slutil, da je tako. Toda zakaj bi Volk to storil? Je mar bil že tako pijan, da je pozabil?

»Ha. Ne bo me ne,« je v vročici zlogoval Emil, »saj vem. Silvo bi rad... Obtožil ga bom. Vem, da bom umrl, toda obtožil ga bom...«

Ciril je vedel, da to ni res. Emilu se je v vročici razvnela domisljija, da je izkričal vse, kar je včasih morda samo bežno pomislil. Volk se je zanimal za Silvo manj kot drugi. Bil je mrk in neprijazen do vseh in tudi do nje. Volk je bil tiste sorte človek, ki ga je bilo težko spoznati. Bil je komaj kakšno leto ali dve starejši. Kdo ve kakšno skrivnost je zaklepal vase? Zakaj je pil?

Ciril si ni več privoščil počitka. Emila je moral čim prej spraviti k zdravniku. Saj bi mu lahko že na poti umrl...

Emil ni več kričal. Samo ječal je in nekaj nerazumljivega momljal...

Gozd pred njima se je razredčil. Pot je bila zgajena in Ciril je hitro stopal. Ko je prišel iz gozda, mu je pogled objel kmetijo. Okoli domačije je videl borce, ki so posedali ob kozolcu in poposlopili.

Ze od daleč sta mu prihitela naproti bolničar in neki borec. Ciril je kot omotičen obstal. Nič ni odgovarjal, ko sta silila vanj z vpraševanji. Dvignila sta Emila z njegovih ramen. Brez besed jima je sledil do hiše, kamor sta odnesla ranjenca. Izba jih je bila polna. V veži se je sesedel na stopnice...

Ni bil dolgo tam, ko je prišel komisar bataljona in ga poklical. Brez besed mu je sledil. Šla sta iz hiše proti hlevu. Pred hlevskimi vrati je stala straža, toda Ciril o tem ni razmišljal, komaj da jo je opazil.

V temnem hlevu sprva nič ni videl, potem pa je razločil obraze. Komandant bataljona mu je stopil naproti in ostro vprašal:

Ciril, povej, kako si našel mitraljeza Emila?«

Ciril je povedal vse kar je vedel.

»Emil je bil v agoniji in ne more povedati. Je ostal sam po svoji krivdi pri mostu ali ni vedel za znak?«

Ciril je pogledal Volka. Stal je bled v kotu. Njegov pogled se je srečal s Cirilovim. V njem ni bilo ničesar, ne prošnje, ne predrznosti. Njegove oči so bile tope. Bil je še pijan... Cirilu se je zasmilil.

»Ne obotavljaj se,« je povzel komandant precej trdo: »Volk je kriv, da je padlo pet ljudi in za vse ranjence, ki si jih videl v izbi...«

Ciril je zmedeno gledal v tla. Tudi nad Volka se je zgrnilo... Če bi povedal? Zakaj? Emil bo kljub temu umrl. Odkimal je in izdavi:

»Ne vem. Ne vem kako je bilo...«

Ciril je odtaival iz hleva in ni vedel, kaj se pravzaprav godi. Vse se mu je zdelo nekam čudno, tuje in nerazumljivo. Kmalu za tem so odpeljali Volka. Dva stražarja sta ga spremljala. »V štab brigade pred sodišče,« so vedeli povedati borci.

Ciril se je vrnil k hiši, kjer ga je že iskal bolničar.

Peljal ga je k Emilu, ki si je po injekciji malo opomogel. Fant je bil ves moker. Pot mu je zalival obraz. Sklonil se je k njemu. Šepetal je:

»Ciril... Veš, da je Silva padla...? Davi pri mostu... Tudi jaz bom umrl. Pa se ne bojim več. Umrl bom, zato se ne bojim... Veš zakaj sem se prej vedno tako bal...? Zato ker sem hotel živeti... Tudi Volk se je bal. Zato je pil... Pravijo, da ga bodo ustrelili... Skoda, da je toliko pil... Toda ti se ne bojš...«

»Tudi jaz se ne bojim,« je zašepetal Ciril med solzami.

»Ne bojš se tako zelo, kot sem se jaz... kot se je Volk. Ti boš ostal... Boš šel domov, ko bo konec...? Jm boš povedal...?«

Ciril je komaj zadrževal v sebi bolečino, da ni glasno zajokal.

»Vidiš, zdaj še ni cvetja... Boš šel kdaj na njen grob? Če ne zdaj, potem kasneje, ko bo konec? Boš, Ciril? Daj mi možko besedo, da boš... Ne, nisimo več otroci. Otroci ne umirajo...«

Ciril je zbežal iz izbe. Tudi zunaj so bili vsi potrti. Komaj da je kdo spregovoril. Hodili so počasi, nekako brez volje.

Veter je vel čez planoto k domačiji. Nekaj prijetnega je prinašal. Morda pomlad? Emil je umiral. Emil, fant in otrok. Mož, ki je šele sedaj upal polglasno govoriti o Silvi, ki je tudi ni bilo več... Tako zelo si je želel živeti, pa je umrl. Tudi Volk... Tudi on si je želel živeti. Le da je njegov način bil drugačen, veliko drugačen kot Emilov. Toda oba sta želela isto. Ta tako, oni drugače. Oba isto...

Ciril se je skril za hlev in jokal kot otrok. Saj je tudi bil otrok. Veter je prinašal pomlad. Pomlad brez cvetja...

PO VKLESANIH STOPINJAH

100 TRATNIK:

Ves svet se je zvijal in ječal od vojne vihre. Po frontah so padali najboljši možje in fantje. Padali so v stotinah, v tisočih vsak dan. Če je bilo dovolj časa, so jih položili v grobove brez imena. Generali so jih črtali s svojih spisov in ostal je samo še spomin nanje v srečih mater, žena, deklet, sinov... ki so še vedno trepetali zanje in z drobnim, tihim upanjem pričakovali njihovo vrnitev.

Po taboriščih so ginevali zaporniki. Starci, otroci, žene, skratka vsi, ki niso bili sposobni za klanje z bajoneti, so tiho umirali v zaledjih armad. Morila jih je lakota, teror, strah...

Tisoči jeklenih bombnikov so nosili smrt.

Mladina ni poznala očetov ne mater. Njihova mladost je ovenela, še preden se je razcvetela.

Smrt je gospodarila povsod. Bila je vrhovni poveljnik, vojni minister, minister za prehrano, minister za grobove brez imena...

*

«Mati, ne morem več!» je kriknil. Ni ga vprašala, česa ne more več. Samo gledala ga je. Bil je blede, neprespan in izmučen. Zdelo se ji je, da to ni njen sin, saj ga je poznala kot mirnega, nežnega fanta, ki ni bil sposoben, vsaj po njenem mnenju, živeti brez skrbne matrine roke. Zdaj pa je bil podoben očetu v tistih dneh, ko ga je imela najrajši.

«Grem,» je rekel. Vedela je, da bi ga zastoj zadrževala. Se včeraj bi ga udarila, če bi ga videla s cigareto v ustih, danes pa... Se včeraj bi ga ne pustila zvečer na cesto, preprosto zato, ker bi se bala zanj. Se včeraj bi...

«Se boš vrnil?» je rekla. «Čakala te bom. Moraš se vrniti!»

«Ne povej nikomur, kam sem šel.»

«Očetu?»

«Ne.»

«Bratu?»

«Ne. Ne bi razumel. Tudi oče ne bi razumel.»

Meni zaupa, se ji je zganilo v srcu.

«Povej jima šele čez nekaj dni.»

Pripravila mu je popotnico in veliko perila. Polovico ga ji je vrnil.

«Preveč, preveč,» je rekel.

«Vsa nogavice vzemi. V gozdovih ti bodo prav prišle.»

Poslovil se je hitro, da ne bi videl njenih solz. Bilo bi mu še težje. Ko je odhajal, se je moral s silo pripraviti do tega, da se ne bi ozrl. Potem... potem bi se verjetno vrnil.

Gledala je za njim, kakor bi odhajal za večno. Zdelo se ji je, da je zakričala, pa je samo pregledala ustnice:

«Stanko! Ali nisi nečesa pozabil?»

Njegova suhljasta postava se je počasi izgubila med drevjem.

*

Sovražnik je zasedel mesta, jih obdal s bodečo žico in postavil bunkerje po ulicah, ob cestah, železnicah... Kakor hobotnica je razpredel žile po dolinah in prehodih. Misli je, da je dovolj, če je pred ime »Jugoslavija« zarisal velik črn križ. Razkosal je za svetovno politiko komaj opazno državico na majhne koščke, poiskal ljudi, ki so znali svoj značaj in pripravljeni hitro obrniti po vetru, jim dal puške z bajoneti v roke in jih povabil v svoje hlapec. Misli je, da je dovolj, če v zapušteni ovčji čredi poišče nekaj ovnov in jim okoli vratu obesi svoje zvonce. Ovce pa so šle svojo pot.

Sovražniku je od presenečenja zastal korak.

Ob nočeh so zapokale puške. Zdaj tu, zdaj tam... Čez deset noči so zapokale že na dveh, treh krajih hkrati. Po ulicah glavnega mesta so lepaki (Kdo, hudiča, jih je raztrosil, saj so straže vendar pazile vso noč!) pozivali k vstaji. Mostovi so se v hrumenju eksplozij rušili drug za drugim. Vlaki so se prevažali po napisih in obležali z vrtečimi kolesi. Vojski kljukastega križa, črnih, belih (kdo bi vse poznal) vojska so se vračali z obvezanimi glavami in mrtveci v postojanke.

*

Stanko se je previdno stisnil za grm in uperil oči v temo. V globeli je šumela reka; nad njo je bil razpet črn lok, temnejši od noči. Železniški most. Desno od

njega je ždela prihljučena zver z linami, v katerih so ležali mitraljezi. Nič se ni zganilo okoli nje. Ko ne bi bila tako mučna tišina!

Počasi je prišlo, da sam ni vedel, od kod se je vzelo. Kakor bi ga hlad objemal okoli tilnika, po hrbtu, nogah... Strah! Prvič je ležal tako, s puško v rokah, ne zato, da bi spal in se spočil po dolgem pohodu. Čakal je na dogovorjeni znak, ko se bo začelo tisto, kar se ponavadi imenuje napad, juriš, boj, ali kakor že. Bral je že o tem, a se mu je zdelo, da še noben človek, kar jih je, nosila zemlja, ni čutil tega, kar je zdaj nosil v duši. Bal se je. Ko bi vsaj vedel, česa se najbolj boji, da bi lahko ubil ta strah. Ko bi vsaj bil tu poleg komandir in mu spet govoril:

«Koliko si star, fant? Sedemnajst? Mlad si. Pazi na svojo mladost, ko boš v boju. Lahko ti zmeša glavo in potem ne bo več ne glave ne mladosti.»

Nenadoma se je začelo. Zdelo se mu je kakor bi se zemlja odprla. Streljanje mu je napolnilo ušesa, da ni slišal več ne besed strahu ne mladosti. Desno in levo od njega so se zganile sključene sence tovarišev. Ni jih mogel prepoznati, vse sence so bile enake. Plaz naskoka ga je potegnil za sabo. Pretekel in preplazil se je čez nekakšen jarek in pritiklavo grmljeve in obležal v kotanji nedaleč od bunkerja. Iz strelske line so v kratkih sunkih sršele mitraljeske iskre. Seže ko ga je sunek eksplozije udaril v obraz in je mitraljez utihnil, se je zavedel, da je to storila njegova ročna bomba.

Streljanje se je ublažilo in naenkrat odsekano končalo. Zavedel se je. Popadel ga je blazen strah ob misli, da ga je smrt zgrešila morda za centimeter. Spomnil se je komandirjevih besed. Umiril se je, nekam toplo mu je postalo pri srcu. Naj bo čudno ali ne, začel se je spoštovati. Prestal je ognjeni krst.

*

Savražnik je odgovoril odločno in brez pomišljanja: smrt! Zagorele so vasi; zajokali so otroci, ki so jih odrgli od mater; dolge kolone so odhajale v pregnanstvo, od koder se bo morda vrnil le vsak deseti, vsak stoti. V tihih nočeh so na samotnih krajih padali talci.

*

Kopal je jamo kar se da počasi. Nekdo ga je sunil s puškinim kopitom v ledja, kar je pomenilo, naj pobih. Z vsako grudo zemlje, ki jo je vrgel na vedno večji kup, je bil bliže smrti.

Sestorica se je s hrbti obrnila proti skopani jami. Stali so mirno, le prvi so jim plale, da se navzgorje zadnjega daha življenja? Zadnjega? Kako naj človek, ki hoče živeti, razume, da čez hip ne bo več živ? Kdo si mu upa to razložiti?

Ni se mogel premakniti. Z njim se je dogajalo nekaj nenavadnega in velikega. Morda je bilo prvič v življenju, ko je hotel samo živeti in nič drugega. Živeti, ni važno kako. Hotel je delati vse, misliti vse, videti vse, spomniti se vsega... Človeško življenje je tako bogato, da ga ne moremo objeti z eno mislijo. Morda se lahko v hipu spomnimo na tri, štiri svoja dobra dela, teže na dva slaba.

Spominjal se je na najlepše trenutke. Svojo zadnjo misel je ponesel v grob.

Ko je Stanko zvedel za očetovo smrt, mu je bilo hudo, kakor bi ga sam zakrivil. Težko mu je bilo, da mu pred odhodom ni podal roke v slovo. Misli je, da ga ne bo razumel. Zdaj je žrtvoval življenje za isto stvar, žrtvoval prej kot on. Oče!

*

Ljudstvo je ječalo od terorja, umiralo od lakote in neutešnih hrepenenj — a živelo za svobodo. Svoboda je bila v gozdovih, majhna sicer, a z vsakim dnevom je bila vse večja in večja in vedno bliže in bliže je prihajal njen dan. Vrste njenih borcev so bile vedno bolj številne, čeprav smrt ni štedila svojih žrtev. Na mesto padlih so prihajali novi. Ljudstvo pa je čakalo in živelo zanje.

*

Previdno se je ogledal po cesti in ko je videl, da je vse mirno, je brez skrbi odšel v hrib, kjer je stala zapuščena kočica. Ne, iz dimnika se je kadilo.

«Dober dan. Pelje ta pot na Vrbje?» je vprašal starko, ki je neslišno prišla izza vogala.

Zgodilo se je, da ga je povabila na kozarec jabolčnika.

«Veš, nekaj mi boš pomagal napisati,» mu je dejala tako zaupno, kakor bi se poznala že dolgo vrsto let.

Po stenah so visele fotografije mladih ljudi.

«Gledaš?» je rekla. «Mm, ena od vseh deklet sem še jaz. Strašno dolgo je že od tega, si lahko misliš. Vidiš, ta je pa moj sin.» «Moj» je povedala z nekim posebnim prizvokom.

«Kje pa imate zdaj sina?»

«Vidiš, ravno zato sem te hotela prositi, da bi mi pomagal napisati pismo. Že dolgo ga nisem videla. Saj ti bi ga vendar moral poznati! Ne poznaš tega fanta? Maks mu je ime. Maks Strmšek?»

«Pri nas je toliko ljudi. Lahko da sem ga videl. Bržčas sva se že kje srečala, a spominjam se ne. V kateri brigadi pa je?»

«Ko bi vedela! Vsakega sprašujem, ki ga potrine tu mimo. Vsi so bili dobri fantje, pomagali so mi napisati pismo. Veš, ne vidim več dobro. Le mojega fanta ni od nikoder. Nekdo mi je pravil, da je poznal nekega Maksa, ki pa je padel. No, pa je potem sam rekel, da to že ne more biti moj sin, ker bi me obvestili. Če pade sin, sporočite materi, ne?»

«O, ja, sporočimo,» je zamišljeno pripomnil.

«Saj sem vedela. Padel? Da bi moj sin padel? Prišel bo, kar iznenada bo vstopil v izbo in me bo pozdravil in... Glej, ga vidiš, mojega sina? Maks!... Maks!... Saj sem vedela, da boš prišel!...»

Preglasno izgovorjeno ime se je le počasi porazgubilo po kotih zamračene izbe. Starka je dolgo časa molčala.

«Mati? Bova napisala pismo?»

«Kako je pa tebi ime?»

«Stanko.»

«Lepo ime. Mati te mora imeti zelo rada, ne?»

Pripravil je papir. «Nič ne bova pisala, sinko.»

*

Pa je prišel dan, ko je pomlad stopila iz gozdov in napolnila vasi in mesta s svojo pesmijo. Napol mrtvi so oživeli. Sovražnik se je zavlekel v svoj breg, kjer so mu odsekali glavo.

Pesem pomladi so lahko slišali samo živi. Izruvano drevo ne ozeleni nikoli več. Ves svet je bil podoben velikemu gozdu, ki ga je pravkar prešel strahoten vihar. Izruvana drevesa leže vsepovsod.

Ves svet je bil ena sama razvalina.

Z veseljem srcem in ponosen se je vrnil iz gozdov. Sanjal je o tem, da ga bodo sprejeli kakor pravičnega heroja s kruhom in vinom. Spet bo videl domače in... Našel je grob brez cvetja.

Vrnil se je iz taborišča; doma so se z jokali od bolesti. Zeleli so moža in očeta, pa so dobili živega mrtveca.

Le redke so bile take hiše, kjer ni bilo prostora za žalovanje.

Za solze ni bilo veliko časa. Delo je klicalo.

Zapuščene njive so klicale pridne roke, ki bodo zagrabile za plug, zrahljale s krvjo pognojeno zemljo, ki je čakala na setev.

Mesta so v razvalinah. Vasi požgane. Od železnice proge je ostal le še razbit nasip z zviti kosi tračnic; od mostov so ostali žalostno samevajoči stebri; tavarne so bile večidel ena sama razbitina; trgovske ladje potopljene na morskem dnu...

Ljudje niso poznali počitka. Zagrizli so se v delo. Z vsakim dnevom se je podobna mest in dežele vidno spremenila.

*

Stanko se je naveličal pokoja. Ko se je vrnil iz gozdov, si je moral dolgo časa dan za dnem dopovedovati, da ni več vojne, napornih maršev skozi noč, mučnega stražarjenja, ko je človekova edina skrb, da ostane buden, neprestane oprednosti in napetosti, ko te korak lahko stane življenje, bombnih napadov, streljanja, ko moraš ubiti človeka zato, da on ne ubije tebe...

Zdaj je lahko spal v pravi postelji in šel, kamor je hotel, ne da bi se bal, da bi ga kdo presenetil s klicem »stoj« v katerem koli jeziku.

Nekaj časa ne bi tako življenje zamenjal za ničesar. Potem pa je prišlo dolgočasje, ki ga je počasi a vztrajno ubijalo.

«Delal bom,» se je odločil. »Studiral bom. Kaj vse bi rad vedel, pa ne vem. Vojna mi je požrla najlepša leta a ne vseh. Nekaj moram postati.»

Ko je tako razmišljal, si je moral priznati, da si je že dolgo želel, da bi postal gradbeni tehnik. Že v partizanih si je želel, da bi prišel čas, ko bo lahko tudi nekaj gradil, zidal...

Izgubil je veliko časa. Mlajši rod ga je že začel prehitovati. Ni ubupal. Z besno vztrajnostjo se je oprijel študija. Kadar je bilo najhujše, se je spomnil na dneve med vojno — in delal naprej.

*

Mladina je bila neugnana. Kakor bi se hotela oddolžiti za žrtve svojih očetov in starejših bratov, je s pesmijo odhajala na delovne akcije. Rasle so proge, mestna naselja, ceste, avtostrade, mostovi, pristanišča, hidrocentrale... Kdo bi naštel in se spomnil vsega.

*

Sporazumeli so se samo s pogledi in mahanjem rok. Jamske svetilke so toliko razsvetljevale nizke in stisnjene predor, da se je komaj videla skupina umazanih bitij, ki so rila s kompresorji v krušljivo steno in lopatami mrzlično odmetavala zemljo. Gumijasti škornji so se vgrezali v blato. Voda je neudrudno curjala po stenah in grozila, da se bo naenkrat spremenila v potok, dva potoka, tri — cel potok bo bušnil iz stene, jo porušil, podiral strop, padal v slapovih po ljudeh, ki se bodo morali nemočno umakniti nazaj in priznati svoj poraz.

Poraz? Če bi se to zgodilo, bi bilo prvič. Udarina skupina tretje čete I. brigade ni vedela za poraz. Uporno in besno se je zagrizla v zemljo, kakor železen črv. Ure in ure je že trajal boj z brezčutno steno, ki ni pokazala nobenega znaka popuščanja, omahovanja, fantje pa so se bili s poslednjimi atomi svojih sil. Nikoli se jim še ni zgodilo, da bi morali odnehati. Nič jih še ni videl, da bi jim roke v nemoči omahnile in izpušile orodje, da bi se s sklonjenimi glavami umaknili z dela in kakor poražena vojska brez orožja bežali s fronte. Vsa brigada je vedela to, zato so jim zaupali najtežje delo, ki je moralo biti storjeno danes do petih popoldne. Tako so se zaobljubili.

Ura je bila tri.

Stanko je zajemal zemljo z lopato in jo kakor stroj, kakor dva stroja metal dalje. Nekaj korakov stran je bil tovariš in nato drug, ki je metal zemljo že v vagonček, nenasitno pošast, ki ni hotela biti polna. In ko je bila, je na njenem mestu že stal drug, prazen vagonček. Utrujen je bil od sklanjanja. Otrdeli križ ga je zasklel, ko se je hotel dvigniti, da bi se za sekundo oddahnil. Po golem hrbtu in prsih mu je curljala znoj, silil je v oči, usta, sklele... Tovariši so delali ko vrage. Kako zmorejo, se mu je utrnilo v možganih in jim v treh trenutkih z besnostjo zavidal njihovo moč, ki so jo jemali kdo ve od kje. Kako le zmorejo? Mišice so mu od dolgotrajne napetosti začele otrdevati. Odnehal ni. Začel je omahovati. Zdelo se mu je, da naslednji

hip že ne bo več dvignil lopate. Enostavno bo pokleknil v blato, se oprl na roke in rekel, da ne more več, ali pa sploh ne bo nič rekel, ampak bo samo zaprl oči, pa naj hudič vzame vse skupaj. Rekel bo, da mu je slabo, da se mu je pretrgala mišica v roki... Ko bi se ročaj lopate zlomil na petdeset kosov! No, dovolj bi bilo na dva. Naj se zruši strop ali... ko bi vsaj tovariši za hip prenehali z delom! Kako le zmorejo?

«Ti si hudič!» mu je zarjul oni z desne. Ko je spoznal, da se tudi drugi le še voljo drže na nogah, mu je odleglo. Saj je za vse hudo, se je skoraj razveselil, ko je videl, da ni slabši od njih.

Zunaj so čakali tisoči samo na eno vest: »Uspelo je! Predor je prebit! Uspeli smo!»

Kompresor je utihnil. Vse roke so obstale, kakor bi jih tišina zmotila.

«Menjajmo,» je rekel Boris in izpustil kompresor iz rok. V tišini se je razločno zaslišal čuden hrumot onkraj stene. Povsem blizu je bilo. Bili so tovariši, ki so vrtali z nasprotni strani. Spogledali so se. Se malo, pa bomo skupaj!

Stanko je zagrabil kompresor. Telo se mu je napelo kakor jeklen lok. Za misli ni bilo več prostora. Ni se vpraševal, zakaj dela, ali, zakaj še sploh dela. Ni se vpraševal, ali dela že pet ur ali pet minut. Ni se zmenil za tovariše za sabo in tovariše onkraj stene. Bil je samo še kompresor in on in stena, ki je ni smelo biti več.

Zunaj so čakali tisoči samo na eno vest: »Uspelo je!»

Nenadoma je omahnil. Kompresor je zavrtel v prazno. Sprva je pomislil, da se je kaj zlomilo, potem pa se je zasmel. Ni verjel da je res. Se zadnji zamahi s krampi in skozi odprtino so zagledali skupinico od blata črnih fantov. Samo bele oči so se jim svetile in režali so se, kakor bi jih pekel na ražnju.

«Uspeli smo!»

Ura je bila štiri in deset-minut popoldne.

Ko je ležal v šotoru in mislil na tisti neznansko majhen košček dela, ki ga je on, v primeri z velikansko gradnjo železnice, opravil, je bil vesel kot otrok. Srečen je bil. Železnica je dograjena! Še nekaj ur in stekel bo vlak čez pokrajino in vozil bo tudi po »njegovem« odseku skozi predor in še naprej v drugo pokrajino. Sredi misli je zaspal. Morda je sanjal o vlakcu.

*

Sanje so se začele spreminjati v resnico. Delavci so vzeli tovarne v svoje roke. Polja so ozelenela. Prišla so neurja in uničila žetev, ljudje pa so spet sejali. Omahovali smo, a v najtežjih trenutkih so spoznali svojo moč in ostali trdni. V tem je vsa skrivnost...

Svet si je opomogel od vojne — zmagovalci in premaganci. Ljudje pa niso pozabili ničesar. Trpljenje ostane vedno v spominu. Temne slutnje in prikriti grozje nas vsak dan spominjajo nanj. Se bo res spet ponovilo?

*

Od nervoze si je mel roke in jih vedno znova brisal z robcem. Kazalec na uri se ni ni in hotel nikamor premakniti. Hotel je premišljevati o vsem, samo ne o tem, da zdaj sedi tukaj. Jazen je bil na bolniško sestro, ki je od časa do časa tiho prišla mimo in ga še pogledala ni. Imela je brezbržen in leden miren obraz, da se je ni upal vprašati, kako je, čeprav je to vedno znova sklenil in si obljubljal, da ne bo več molčal. Zavidal ji je mirnost. Skoraj se je samemu sebi zasmilil.

«Vraga, saj sem že dovolj star!» se je nahnul.

Zdaj je bil gradbeni tehnik. Izpolnila se mu je davna želja. Lahko je gradil, kolikor mu je dalo srce, čeprav je žena...

Seveda, bil je poročen. Vedno se je s nekim posebnim zadovoljstvom spominjal, kako se je pred letom ali kaj med delom ustavil in ugotovil, da je pravzaprav sam na svetu. Od tistega dne, ko je to spoznal, mu samota ni dala več miru. Vedno več je je bilo. Potem je na vsem lepem prišlo, tako iznenada, da se je komaj zavedel. Menda se mu je male zavrtelo v glavi in premalo časa je imel, da bi lahko premišljeval. Imel pa je srečo. Premišljevati sploh ni hotel.

Seveda ima samota svoje prednosti. Naprimer zdaj, ko je moral pogledovati na uro in s prosečimi pogledi molelovati ledenomrzlo bolniško sestro za besedo, bi se mu kar prileglo, če bi bil sam in zapuščen na svetu.

Spomnil se je na mater, kako je gledala, ko je odhajal v gozdove. Takrat ni vedela, kaj vse bo doživel. Saj, da bo tako hudo, si še sam ni mislil. Prešlo je, kakor preide vse, ampak...

«Če bo sin, tega ne bom smel nikoli doživeti!»

Pogledal je na uro. Se vedno je kazala prav toliko kot prej. Najraje bi se od jeze na glas zasmel, ko je spoznal, da stoji.

Na vratih se je spet pokazala »ledena« sestra. Takrat se je nasmehnila:

«Čestitam. Dobili ste sina!»

1911... 1942... 1943... Da, da sinovom nikoli ne bi bilo treba hoditi po teh stopinjah!

Anica Trpin

Roka pravice v Lembergu

Po ozki dolini se vijuga cesta. Ozka je, skoraj kolovoz. Zložno se spusti k nekaj starinskim hišam na dnu doline, tam, kjer je ta najožja in komajda loči dva strma bregova med sabo.

Lemberg. Starodaven trg. Kraj zanimive in pisane preteklosti.

Nad naseljem je ponosen grad, bivališče nekdanjega Plankensteinov. Odnese jih je čas.

Domačin pripoveduje, da je bilo nekdanje več gradov, ki naj bi jih viseči mostovi vezali čez doline. Kdo ve, če sam sebi verjame. Obraz ima nekako tak, kot bi hotel reči: »Bo že res, če stari ljudje tako pravijo.«

»Sicer pa,« pravi, »ajaz sem nastarejši prebivalec Lemberga. O, pa moj oče je dočkal devetdeset let, ded pa še več. Onadva sta mi pripovedovala vso to zgodovino, no, kako je včasih bilo. Tudi o visečih mostovih sta mi povedala. Veste, Lemberg je bil včasih strašno imeniten kraj. Poglejte!«

Z iztegnjeno roko je pokazal na izklešan kamen, kjer je z velikimi in okornimi črkami pisalo:

M. LEMBERG
IOS. LIPPAUZ
BEZ. RICHTER
1870

Moral sem se nagniti prav nad kamen, da sem lahko prebral.

»Kamen sem našel za hišo, ga očistil in postavil sem, ob cesti. Naj stoji tu. Za spomin,« pripoveduje stari. Obraz ima zamišljen. Morda se je spomnil na pripovedovanje svojega očeta ali deda.

Lippauz. Čudno, še tako pokvečeno ime ne more skriti slovenskega porekla. Res, niso nas mogli izbrisati. Ne tedaj, ne nikoli.

Stari se je vzdramil. Pripoveduje. Kar tako. Zdaj to, zdaj ono. Lemberg je bil v davnih časih znamenit trg, eden najstarejših na takratnem Stajerskem. Je že tako, da so se ljudje raje naseljevali v odročnih dolinah kot na planem. Bil je kraj obrtnikov: čevljarjev, kovačev...

Trg je imel svoje predprave in svoje notranje zakone, kot se je spodobilo za tisti čas. »Ostanki« privilegijev so še vidni. Sramotilni kamen še stoji. Majhen sicer, toda dovolj velik, da ga privezani človek še zamajati ni mogel. Na steni nad kamnom je sončna ura. Zanimivo, prav kaže. Je že tako, da se vse spremeni, ostari, izgine, samo čas teče vedno enako hitro.

Med okni, tik pod streho starinske hiše je na zid pribita približno pol metra dolga roka z dvignjenim mečem — »Roka

pravice«. Zdi se, kot bi bila zlata. Pa ni. Res, nekoč je bila, toda iznajdljivi tržni župan jo je neke noči zamenjal s ponarejeno, pozlačeno. To je ta, ki visi še sedaj. Možno je hotel z lahko priborjenim bogastvom popihati, pa so ga kmalu izsledili. Nekaj let je bil zaprt v Grazu. Pa potem? Za njim se je zgubila vsaka sled, vsaj v spominu ljudi.

Starec pripoveduje še o turških navalih, ki trgu niso prizanesli. Požgali so ga do tal, prebivalci pa so ga na novo postavili.

»Svoje dni,« pravi, »so bili v Lembergu najbolj znani sejmi daleč naokoli. Ljudje so prihajali tudi iz Savinjske doline in Hrvaškega Zagorja. Sejska navada se je ohranila še do današnjih dni.«

Čudno, kako se tradicija drži ljudi. Ne izpusti jih iz rok. O, pač. Toda počasi, počasi...

»Če pa hočete zvedeti še kaj več, pa pojdite v Maribor. Tam hranijo našo mestno kroniko. Ja, tisti gospodje pa veliko vedo.«

Iz šole so se vsuli otroci in se razbežali po bregovih.

»Pri nas jih ni veliko, toda okoli, po sosednjih vaseh so cele trume. No, saj vidite.«

Ko sem odhajal, je bil njegov obraz spet zamišljen. Premišljuje o očetu in dedu? Ni verjetno. Bržčas mu brodi po glavi najrazličnejši računi in premišljevanja o kravi, ki se zadnje čase nekam preveč poklapajo vede. Dobro bi bilo poklicati veterinarja.

Starec se je za svoja leta še zelo trdno napotil proti kozolcu. Delo kliče in takle razgovor o življenju v starih dneh vzame kar veliko časa. Treba ga je nadomestiti.

Delo žena v Taboru med NOB

(Pričujoči prispevek, ki ga je zelo pregledno napisala tovarišica Trpinova — žal, ga moramo objaviti zaradi pomanjkanja prostora v skrajšani obliki — naj služi kot napotek vsem zbiralkam zgodovinskega gradiva za Zbornik o delu žena med NOB).

Leto 1941:

Prva skupina OF, ki sta jo že 7. maja 1941. leta formirala domačina Vlado Habjan in Ivan Kozmelj, je takoj pritegnila k delu tudi številna dekleta in žene v Taboru. Med najzvestejše pomočnice v tem obdobju je šteti znano predvojno prosvetno delavko Matildo Lončar, ki je začela delati takoj v začetku in v jeseni leta 1941 skrivala in oskrbovala 85 partizanov, ki so se umikali iz Dobrovelj na pohodu proti Brežicam. Sodelovala je ves zaselek Zaglink in v Črnem vrhu so partizani dobili varno zatočišče pri mnogih naprednih družinah. Zaradi tega sta bili v oktobru mesecu internirani družini Novakova in Šostarjeva. Ostarela mati Alojzija Šostar je na posledicah internacije tudi umrla.

V dolinskih vaseh so sodelovale le posamezne družine in žene. Posebej je treba omeniti Kozmelovo mater in hčerki ter sosedo Orešnikovo, kjer so našli zatočišče tuji in domači prvoborci. Z narodnoosvobodilnim pokretom so tesno sodelovale tudi žene Pondora, Kaplje, Ojstriške vasi. (Mnogostevilna imena tu izpuščamo, za Zbornik pa naj jih tovarišice le navedejo!) V tem letu je bilo precej žena tudi izseljenih v Srbijo.

Leto 1942:

Kljub temu, da so Nemci že v letu 1941 začeli z množičnim streljanjem in izseljevanjem, delo v začetku leta 1942 ni poenotilo. Delni zastoj so proti koncu zime povzročile številne aretacije, ki tudi ženam niso prizanesle. Na spomlad pa se je delo poživelo predvsem pri zbiranju hrane za partizane. V Črnem vrhu so tovarišice pomagale kot obveščevalke. Poleg drugega so nosile v čevlji in koših važno pošto mimo postojanke, na dogovorjena mesta. Zbirale so tudi sanitetni material in razširjale razne letake in parole. Posledica tako živahnega dela so bile ponovne aretacije. Med vsemi zaprtimi in interniranimi je bilo 24 žena, od katerih večina ni dočkala svobode.

Leto 1943:

Hude izgube med aktivisti in terenskimi pomočniki v letu 1942 ter ostra zima v letu 1943 so začasno zavrele močnejše partizansko gibanje, kar je bilo značilno za Tabor v obeh prejšnjih letih. V marcu je padel tudi znan aktivist, domačin Ivan Kozmelj — njegova smrt je sprilo splošnega vpada v tem obdobju pomenila obutno vrzel. Stanje pa se je popravilo takoj po prihodu Slandrove brigade v taborske hribe in na bližnji Dobrovlje. Odslej so se na tem terenu spet gibale močnejše partizanske enote, ki so predvsem v hribovitih predelih našle največ pomočnikov med ženami. V Lokah n. pr. so priredili večji miting kar v šoli, katerega so se udeležile številne žene, predvsem s hribov. Drugih posebnosti v tem letu ni bilo.

Leto 1944:

Sodelovanje je to leto postalo tudi v nižinskih vaseh skoraj množično. Skoro da ni bilo najti družine ali žene, ki ne bi kakorkoli podpirala NOB. V tem času so tudi začeli povsod ustanavljati odbore OF, pri mladini pa skoevske aktivne, v katerih so bile posebno delovne mladinke. Žene in njihova organizacija je v tem letu vodila partizanka Marica Stropnik iz Soštanja. SKOJ pa Danica Šestir in Silva Rehar. Žene so pridne zbirale vse potrebščine za vojsko in jih dostavljale na dogovorjena mesta. Za poletno obdobje tega leta so nabavljale potrebni material tudi tehnikar Cankar. V Ponorju so se neke noči, proti koncu leta ustavili pri Zofiji Slakan 3 višji ruski oficirji v partizanskem spremstvu. Bili so člani ruske misije pri Glavnem štabu Slovenije in se spotoma v štab IV. operativne cone ogledali v taborskih vaseh, kjer so bili povsod lepo sprejeti.

Leto 1945:

Dejavnost žena se je v tem poslednjem obdobju pred osvoboditvijo še stopnjevala. Mimo običajnega dela (zbiranje hrane in sanitetnega materiala, razpečevanja časopisov ter široko razprežene obveščevalne mreže, ki je slonela predvsem na dekletih), so se žene pripravljale na kongres SPZZ. V aprilu je bilo organizirano veliko zborovanje »pri Klobuku« v Smiklavžu, katerega so se udeležile tudi žene iz sosednjih krajev. Tu so izvolili delegatke za kongres SPZZ, ki je bil v Ljubljani. Na tem zborovanju so govorili Marica Stropnik, Rudi Hribar in Matevž Babič.

Sploh je bilo razdobje od druge polovice leta 1944 pa vse do osvoboditve bogato na sestankih. Januarja 1945. leta je bila ustanovljena tudi terenska partijska organizacija. V celici so bile prve članice: Pavla Hanzlč, Pavla, Ivica in Milica Ocvirk, Angela Habjan, Majda Kobale, Francka Kos in še nekatere druge.

Narodnoosvobodilna borba, kot vidimo, taborske žene ni našla neprisrčljive. Vsa 4 leta so mnogo delale in mnogo žrtvovala. Samo med ženami beleži Tabor 16 smrtnih žrtev od skupnega števila 88 mrtvih.

Stiri zanimivosti v Lembergu: Najprej hiša, ki je nekoč bila »rotovž«, kjer je sodil »bezihrisrichter«. Roka pravice pod namuščenim je bila baže iz zlata. Zamenjal jo je župan, pa je menda tudi sedel za svoje dejanje. Pranger — sramotni steber na vogalu je očiten znak trških pravic Lemberga, sončna ura pod strešnim oknom pa je odmerila že dolga leta od tistih dob, ko je bila še »aktualna«

(Nadaljevanje z 9. strani)

POTA SE STEKAJO

vaušeno pozdravljanje, ko je vstopil Tito s svojimi najožjimi sodelavci.

Zborovanje je otvoril Ivan Ribar. Občudovali smo njegovo mirnost in zadržanost in — sočustvovali z njim. Prejšnji dan je padel Lola, njegov poslednji sin.

Na govorniški oder je stopil Tito. Dvorana je grmela od navdušenja, toda Tito je stal mirno pred nami, ne zamudenja željan slave, ampak kot revolucionarni voditelj svojega ljudstva, ki mu je posvetil vse življenje. Bil je prav tak, kakor ga poznamo še danes.

Govoril je skoraj eno uro ter v krepkih zarisih prikazal politični in vojaški potek osvobodilnega boja, pri čemer je zlasti poudaril izdajo ubežne vlade, njegovega vojnega ministra Mihalovića ter kralja Petra Karadjordjevića. Zaključil je:

»Borba naših narodov in sijajni uspehi, ki so jih dosegli s svojo slavno Narodnoosvobodilno vojsko in partizanskimi odredi, so nam ustvarili pred vsem naprednim svetom velike simpatije, ustvarili so vse pogoje, da naši narodi uresničijo svoje težnje — svobodno, resnično demokratično Jugoslavijo.«

Za Titom so se vrstili številni govorniki iz vseh pokrajin; ljudje raznoraznih prepričanj; predstavniki nekdanjega političnega življenja so se vrstili za mladimi, novimi ljudmi, ki so mosili na svojih ramenih vso težo osvobodilnega boja. Spregovorila je boreča se Jugoslavija in vse je prevzemalo enotno prizadevanje, doseči zmago nad tujimi in domačimi sovražniki ter ustvariti popolnoma novo Jugoslavijo, osvobodeno socialnega in narodnega zatiranja, domovino enakopravnih narodov, v kateri bo imelo ljudstvo vso oblast.

Proti jutru je bila sprejeta deklaracija, ki se končuje s naslednjimi

SKLEPI:

1. da se Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije konstituirava v prvotni zakonodajni in izvršni predstavniški organ Jugoslavije kot vrhovni predstavnik suverenosti narodov in države Jugoslavije kot celote in da se postavi Nacionalni komite osvoboditve Jugoslavije kot organ z vsemi lastnostmi narodne vlade, preko katerega bo Protifašistični svet narodne osvoboditve

Jugoslavije izvrševal svojo izvršno funkcijo;

2. da se izdajalski jugoslovanski ubežni »vladi« odvzamejo vse pravice zakonite vlade Jugoslavije, da bi se narej predstavljala narode Jugoslavije kjer koli in pred komer koli;

3. da se pregledajo vse mednarodne pogodbe in obveznosti, ki so jih sklenile v imenu Jugoslavije ubežna »vlada« v inozemstvu, da se prekličejo ali ponovno sklenejo ali odobrijo, a mednarodne pogodbe in obveznosti, ki bi jih v bodoče eventualno še sklenila takojimeno ubežna »vlada« se ne priznajo;

4. da se Jugoslavija zgradi na demokratičnem federativnem načelu kot državna skupnost enakopravnih narodov;

5. da se vsi ti sklepi formulirajo v posebnih odlokih AVNOJ-a.

V Jajcu, dne 29. novembra 1943. Za Protifašistični svet narodne osvoboditve Jugoslavije:

Sekretar: Predsednik:

Rodoljub Čolaković Dr. Ivan Ribar

Prvi korak je bil storjen!

V imenu slovenske delegacije na II. zasedanju AVNOJ-a je Josip Vidmar predlagal:

Da bi dali izraza sedanjemu stanju naše vojske, ki se je razvila iz majhnih partizanskih in diverzantskih odredov skozi težke borbe v redno, disciplinirano, moderno organizirano in oboroženo enotno vodeno vojsko, da bi zavestno dokumentirali njeno sedanje številčno in kvalitativno stanje in da bi ji istočasno dali priznanje za njena velika in slavna dejanja v naši osvobodilni borbi, — predlagam v imenu slovenske delegacije, da predsedstvo AVNOJ-a izda odlok o podelitvi naziva maršala Jugoslavije vrhovnemu komandantu NOV in POJ tovarišu Titu.

Ovacije so trajale več minut.

Tako nam pripoveduje zgodovina, za-

piski in spomini. Slovenska delegacija je odšla proti domu. Hitela je, da bi čimprej stopila na slovenska tla in zaklicala vsem borcem v gozdovih, političnim delavcem na terenu in v ilegali, vsemu slovenskemu ljudstvu, da je zagorela plamenica Nove Jugoslavije in da vsi njeni narodi mislijo, žele in hočejo isto, da se bore za skupno stvar.

STOKRAT ZA KAZEN

Iz podeželske gimnazije je Marjetka prišla v mestno srednjo šolo. Sprva je bilo vse tako lepo. Veliko mesto z izloženimi okni, od koder so se ponujale tudi reči, o katerih je Marjetka mogla le sanjati. Dijakinja je bila in denarja ni imela, da bi mogla ugoditi svojemu mladostnemu poženju po belih oblekah, srčkanih čevljičkih in modi. V šoli je čestokrat sklonila glavo rahlo proti klopi in njene modrikaste oči so se sanjavo zazrle proti profesorju, ki ga pa niso niti videli. Morda so se njene misli ustavljale ob izloženih oknih, morda so strmele v nasmejan obraz zalega Marka, ki jo je po včerajšnji tekmi pospremil in ji zanosno pripovedoval o zmagi. Kdo bi vedel, kaj se je dogajalo tokrat v Marjetkini glavici? Dejstvo je, da je preslišala pripovedovanje strogega profesorja matematike, ki je pravkar dejal:

»Če sta dva trikotnika podobna, je razmerje istoležnih-homogenih stranic enako.« — »Marjeta ponovite!« je ostro poklical Marjetko.

Stresla je glavo, se začudeno ozrla v profesorja, v oči se je pretrgala sanjava meglica in tica so ji začarale. Kot mlada srnica pred lovcom je v nemoči obstala, dokler ni začela nerazločno jecati.

»Tako, Marjeta, že ves čas vas opazujem! Niste me poslušali. Zapomnite si: Če sta dva trikotnika podobna, je razmerje istoležnih-homogenih stranic enako. Vi, zaspanka! Do jutri mi to napišite petdesetkrat! Ste razumeli?«

»Da, tovariš profesor!« Razred je molčal.

Zvečer je mislila prebrati knjigo »Komu zvonis, pa je dolgo sedela ob zvezku in mehanično prepisovala zahtevani stavek. Vedno znova se je v mislih vračala v razred in profesorjev obraz, ki je bil sicer vedno strog, se je v njeni predstavi zvijal v zlobnih grimasah. Tisti večer ni mogla brati knjige.

Cez nekaj dni so imeli spet uro matematike. »Marjeta, povejte, kako izvedemo operacijo, če uporabimo način nasprotnih količnikov?«

Marjeta je vstala. Prav tega se je učila včeraj. »Nagutila« se je zato je skušala korajžno odgovoriti: »Če uporabimo način nasprotnih količnikov, pomnožimo najprej eno ali obe enačbi s številom neznanke, eee...« Za hip se je zmedla.

»A, seveda, zopet vi, Marjeta!« je upadel profesor. »Zapomnite si, da pri matematiki ni kolebanja. Vi se slabo učite. Najosnovnejših matematičnih pravil si ne zapomnite. — Če uporabimo način nasprotnih količnikov, pomnožimo najprej eno ali pa obe enačbi s takšnim številom, da dobijo iste neznanke v obeh enačbah nasprotni količnike; nato enačbi seštejemo, ena neznanka odpade in

dobimo neznanko, kateri nato določimo vrednost. Ste razumeli?« Molčala je. »Do prihodnje ure mi napišite petdesetkrat to definicijo, da si jo boste zapomnili, vi...«

V Marjetki se je nekaj zlomilo. Stisnila je ustnice in v modrih očeh, ki so bile zmeraj tako sanjave, se je utrlil oster blesk. Vračala se je po ulici in ni se ozirala v izložbe, ki jih je vedno občudovala. Prav nič je ni mikala vabljiva reklama za kino, čeprav je igral njen ljubljeneček Steward Granger. Pozno popoldne in še zvečer je pisala dolgi stavek. Nazadnje sploh ni več vedela, kaj piše. List za listom je obračala v zvezku in vedno znova začela: »Če uporabljamo... Če uporabljamo...«

Naslednjo uro je odprla pred profesorjem zvezek. Včasih se ga je bala, topot je bila mirna. Profesor je pogledal: »Grdo pišete. Vedno slabše. Pri matematiki moramo biti natančni. In štel je vrstice. »Kako? Samo devetindesetkrat ste napisali. Moral vam bi dati stokrat za kazen! Ali mi vsaj zdaj veste definicijo, vi...!« Marjetka je molčala. Odslej ni bilo hujših trenutkov v njenem šolskem življenju, kot so bile ure matematike. Vso voljo je morala uporabiti, če je hotela odpreti matematični zvezek. Ob zaključku leta je imela popravni izpit.

Naše mesto ob vodi je bilo še vedno lepo z razsvetljenimi izložbami, s parkom, z modo, toda Marjeta ga ni mogla več prav tega našega mesta ob vodi. Toda mesto ni bilo krivo? Tudi matematika ni bila kriva? Da, Marjetki se je zdelo, da nad mestom lebdi ukaz: »Stokrat za kazen, še stokrat za kazen!«

Sotelski

Pisalo se je 1957.

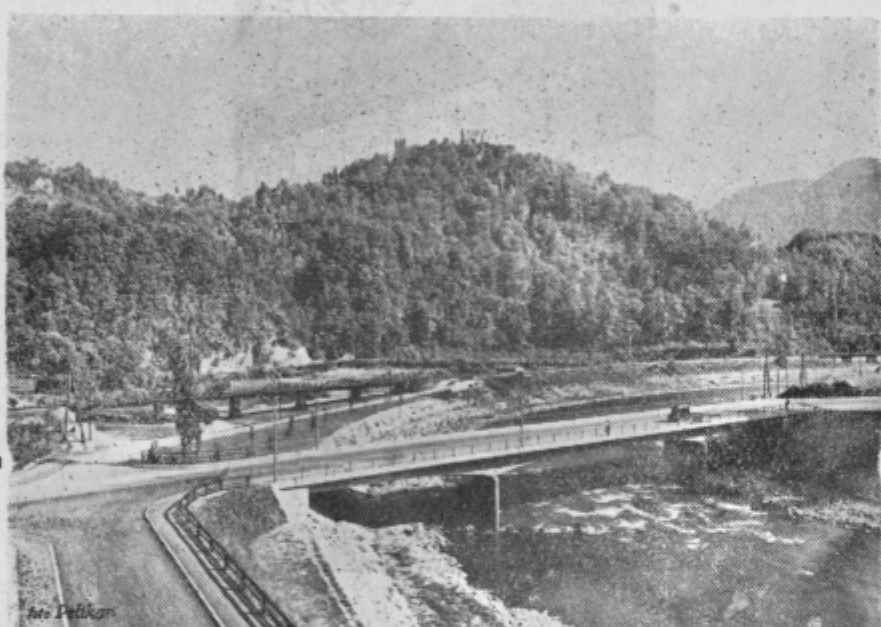

K DNEVU REPUBLIKE ČESTITAJO

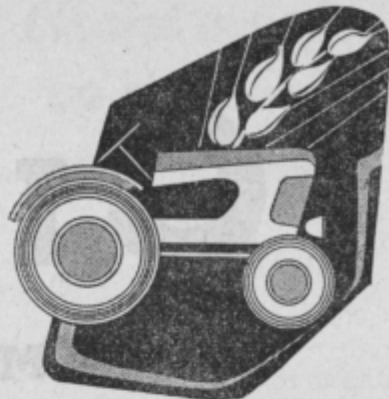
OBČINSKI LJUDSKI ODBOR CELJE

ČESTITA K DNEVU REPUBLIKE
VSEM VOLIVCEM CELJSKE OBČINE
Z ŽELJO, DA BI ŠE BOLJ POGLOBILI
SVOJE NAPORE NA PODROČJU DELAVSKEGA
IN DRUŽBENEGA UPRAVLJANJA

Okrajna združna zveza CELJE

ČESTITA K DNEVU
REPUBLIKE
vsem poslovnim zvezam,
kmetijskim zadrugam,
kmetijskim gospodarstvom
in kmetom-zadružnikom z željo,
da bi še vnaprej vlagali
vse sile za čim hitrejši
razvoj kmetijstva

Vsem delovnim ljudem, kolektivom, organizacijam,
svetom, kmetijskim zadrugam in ostalim gospodar-
skim ter družbenim organizacijam pošiljamo tople
pozdrave k

prazniku Republike - 29. novembru

z željo za še večje sodelovanje v bodočnosti za pro-
cvit naše komunske skupnosti in vse naše socialistične
domovine!

Občinski ljudski odbor Vojnik

OB 29. NOVEMBRU — ROJSTNEM DNEVU NAŠE
SOCIALISTIČNE DOMOVINE
ČESTITAMO VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM
K DOSEŽENIM USPEHOM Z ŽELJO,
DA BI BILO TO DELO TUDI V BODOČE TAKO
USPEŠNO, KAR BO NAJBOLJŠE JAMSTVO
ZA NAPREDEK NAŠE DOMOVINE
NA POTI V SOCIALIZEM

OLO CELJE
OK ZKS CELJE
OO SZDL CELJE
OO ZB CELJE

Občinski ljudski odbor Žalec

ČESTITA K DNEVU REPUBLIKE VSEM PREBIVALCEM
NA PODROČJU ŽALSKE OBČINE

DELOVNI LJUDJE ŠOŠTANJSKE OBČINE

so ob najrazličnejših prilikah pokazali visoko zavest in močno
voljo za sodelovanje pri vseh problemih, katerih se loti komu-
nalna skupnost. Vrsta delovnih uspehov na področju komunalne
ureditve občine to zgovorno potrjuje

Občinski ljudski odbor Šoštanj

se ob tej priliki toplo zahvaljuje vsem kolektivom, organizacijam
in prebivalcem za koristno sodelovanje in jim ob prazniku Re-
publike toplo čestita z željo, da bi duh, ki preveva delovne
množice v bodoče še bolj krepili

NAJ ZIVI 29. NOVEMBER — PRAZNIK NAŠE
SOCIALISTIČNE REPUBLIKE!

OKRAJNI SINDIKALNI SVET CELJE

Z OBČINSKIMI SVETI

CELJE	SENTJUR
SLOVENSKE KONJICE	ŠMARJE
LAŠKO	ŠOŠTANJ
NAZARJE	VOJNIK
ROGAŠKA SLATINA	ŽALEC

Ob prazniku Republike iskreno čestita vsem delovnim ljudem
in želi nadaljnjih uspehov v borbi za gospodarski, kulturni in
družbeni napredek naše socialistične domovine!

OKRAJNI SINDIKALNI SVET — CELJE

DELOVNI KOLEKTIVI ČESTITAJO

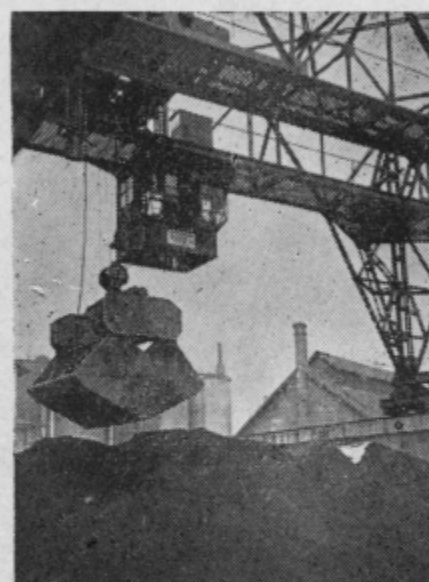
CINKARNA CELJE

METALURŠKO KEMIČNA INDUSTRIJA

NAŠI PROIZVODI:

Surovi cink — min. 97,80 % Zn
Cinkov prah — 97,0 % Zn total
Rafinirani cink — min. 98,70 % Zn
Fini cink — min. 99,75 % Zn
Cinkova pločevina raznih dimenzij
in formatov
Cinkovi protektorji za kotle
Cinkove pralnice — valovite
Avtotipijske plošče
Offset plošče
Žveplena kislina 60 Bé
Cinkovo belilo — zlati pečat
beli pečat
zeleni pečat
rdeči pečat

Kromov galun
Natrijev hidrosulfit
Natrijev sulfid, surovi
Natrijev sulfid, čisti
Cinksulfat
Natrijev silikofluorid
Barijev sulfid
Zelena galica
Litopon
Ultramarin
Svinčeni minij 30 %
Svinčeni minij 32 %
Svinčena glajenka — čista
Superfosfat
Modra galica
Metalit

Naša emajlirana
posoda z zaščitno
znamko

JE PRIZNANO LEPIH OBLIK IN
ZELO TRPEŽNA. Z ZADOVOLJSTVOM
JO UPORABLJAJO ŠIROM PO
SVETU. NAŠI EMAJLI SO ODPORNI,
LEPEGA LESKA IN NE VSEBUJEJO
ZDRAVJU ŠKODLJIVIH SESTAVIN.

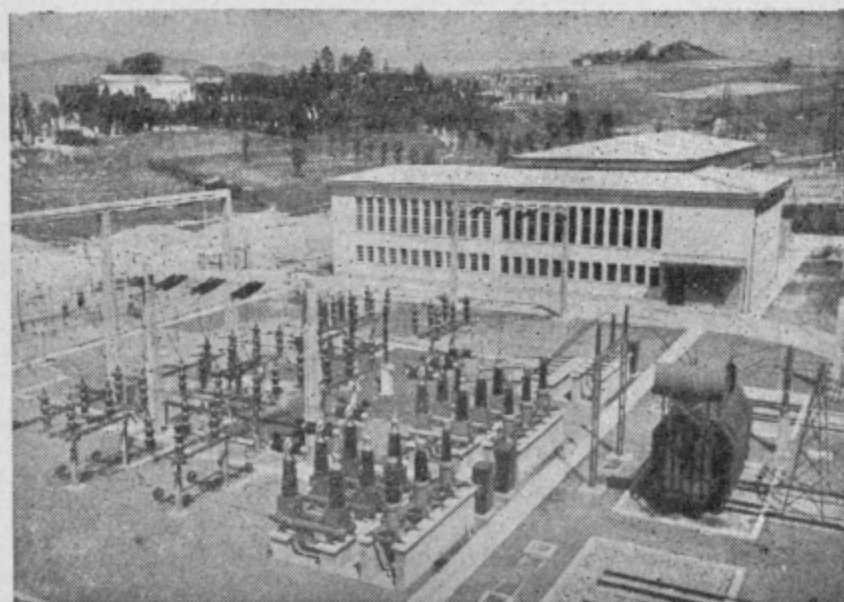
**TOVARNA
EMAJLIRANE
POSODE**

CELJE

Telegram: EMAJL CELJE
Telefon: 22-71

PODJETJE

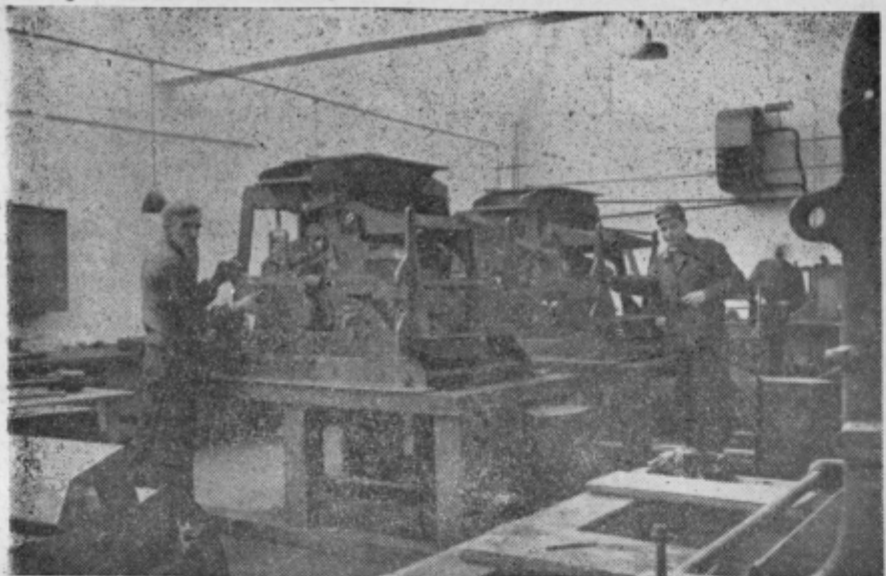
Elektro-Celje
CELJE

dobavlja potrošnikom električno energijo
po najugodnejših pogojih;
projektira, gradi in opravlja montažo
daljnovodov, krajevnih omrežij in
transformatorskih postaj;
izvršuje vsa v elektro stroko spadajoča
instalacijska dela.

DELOVNI

KOLEKTIVI ČESTITAJO

Tovarna tehtnic Celje

izdeluje tehtnice vseh vrst: vagonске, vagonetske, mostne, avtomatske (skladiščne), avtomatske za tehtanje žita in polnjenje vreč, avtomatske na transportnem traku, mlekarske, tehtnice za tehtanje živine, decimalne, namizne in bilančne tehtnice. Kot najnovejši proizvod pa je tovarna v zadnjem času osvojila tudi izdelavo tehtnic za žerjave ter tehtnic za doziranje.

K DNEVU REPUBLIKE TOVARNA ISKRENO
ČESTITA VSEM SVOJIM ODJEMALCEM IN
VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM

Okrajni zavod za socialna zavarovanje v Celju

ČESTITA SVOJIM ZAVAROVANEC,
VSEM DELOVNIM LJUDEM IN VSEM
KOLEKTIVOM
K PRAZNIKU REPUBLIKE —
29. NOVEMBRU

PROIZVAJAMO

RAZNE VRSTE PREMOGA

in dostavljamo cenjenim strankam
večje in manjše količine naročene-
ga premoga na dom

Rudnik
Pečovnik

Celje

TOPLE ČESTITKE K DNEVU
REPUBLIKE

PRIDRUŽUJEMO SE ČESTITKAM
K DNEVU REPUBLIKE

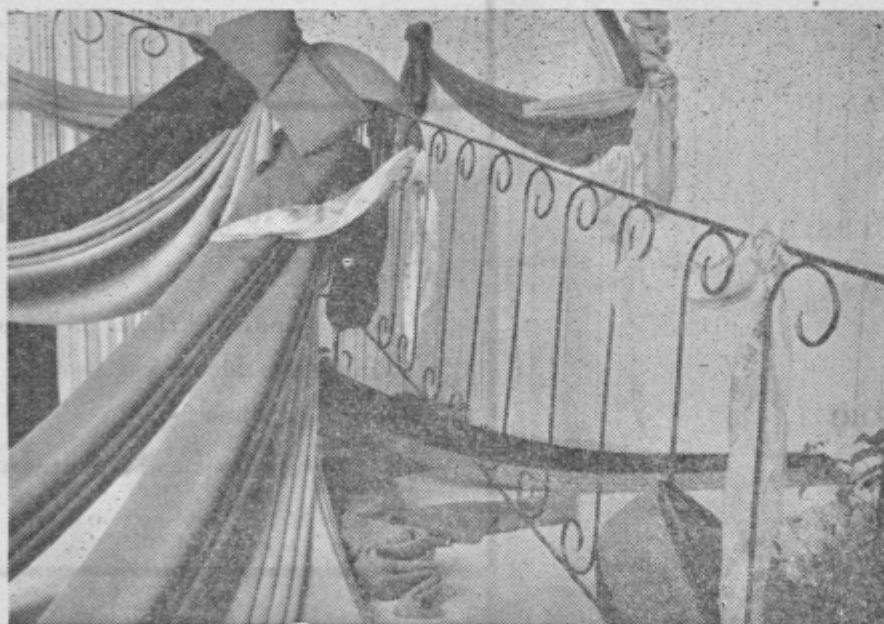
S TOPLO ŽELJO, DA BI DELOVNI
LJUDJE ČIMPREJ USTVARILI
POGOJE ZA LEPŠE ŽIVLJENJE V
SOCIALISTIČNI DOMOVINI

Delovni kolektiv
PREVOZNIŠTVO
CELJE

KURIVO CELJE

Prodaja kurivo vseh vrst in nekovinski
gradbeni material na veliko in malo.
Centralno skladišče Celje, Mariborska
cesta

Svojim cenjenim strankam čestitamo
k Dnevu republike!

Trgovsko podjetje **Manufaktura** CELJE, TRG V. KONGRESA

s trgovinami na Trgu V. kongresa in v
pasaži v Prešernovi ulici ima na zalogi naj-
bolj pestro izbiro volnenega blaga, svile,
kamgarnov in drugega najrazličnejšega
metrskega blaga.

Obe trgovini se predvsem odlikujeta po
najpestrejši izbiri volnenih pletenin in
perila. — Ko se oskrbujete za zimo se
oglasite v naših trgovinah, kjer boste so-
lidno in poceni postreženi.

VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM, DELOVNIM LJUDEM, POSEBEJ
PA SE NASIM ODJEMALCEM

ČESTITAMO K DNEVU REPUBLIKE

Z ŽELJO, DA BI SE VNAPREJ VLAGALI VSE NAPORE V PROCVIT
NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE

Proizvajamo in nudimo kvalitetno platno vseh vrst
po konkurenčnih cenah

Tekstilna tovarna Šempeter
V SAV. DOLINI

Vsem svojim poslovnim prijateljem
čestita k 29. novembru —
Dnevu republike

ozdno
gospodarstvo
Celje

FINOMEHANIČNA DELAVNICA

Daminik Gabelnik

CELJE, TOMŠIČEV TRG

Vam popravi pisalne stroje, računske
stroje, nalivna peresa in pisarniške
stroje vseh vrst.

NAJ ŽIVI DAN REPUBLIKE —
29. NOVEMBER!

DELOVNI KOLEKTIV

Tovarne pohištva Polzela

ČESTITA VSEM SVOJIM ODJEMALCEM IN
DOBAVITELJEM K DNEVU REPUBLIKE

IZDELKI NAŠE TOVARNE SO SOLIDNI, OKUSNI IN POCENI

GRADBENO PODJETJE

„BETON“ CELJE

ČESTITA K DNEVU REPUBLIKE VSEM DELOVNIM
LJUDEM NAŠE SOCIALISTIČNE DOMOVINE

DELOVNI

KOLEKTIVI ČESTITAJO

S SVOJIMI
KVALITETNIMI
IZDELKI
SE PRIPOROČA

CELJE

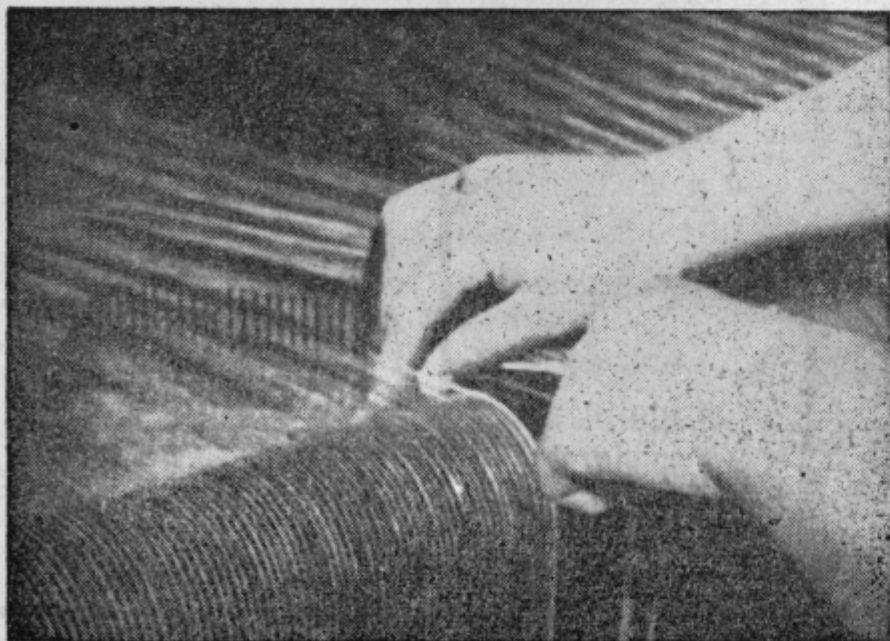
Karbon papir, indigo papir, pisalni trakovi, matrice za raz-
množevanje, šolske barvice, tempera barve, oljate umetniške
barve, črnila, barve za obleke itd.

TEKSTILNA

TOVARNA

PREBOLD

IZDELUJE VSE VRSTE
SUROVIH IN TISKANIH
TKANIN
KVALITETA PRVOVRSTNA,
CENE KONKURENČNE
S SVOJO
SOLIDNO POSTREŽBO
SE PRIPOROČA VSEM
ODJEMALCEM

Savinjski magazin Žalec

vam nudi v svojih poslovalnicah raznovrstno blago
po konkurenčnih cenah.

POSTREŽBA HITRA IN SOLIDNA!

Kmetijska zadruga »Pohorje« Zreče

S SVOJIMI ODSEKI:

pospeševalnim, živinorejskim, sadjarskim, poljedelskim,
gozdarskim in hranilno-kreditnim

ODKUPUJE KMETIJSKE PRIDELKE IN LES

Svojim članom nudimo v naših poslovalnicah razno blago,
gradbeni in reprodukcijski material.

UPRAVA KINOPODJETJA Celje

bo še vnaprej skrbela, da bo nudila
kinoobiskovalcem kar se da
najboljše filme.

Zato obiskujte naše kinopredstave!

Nudimo vse vrste re-
zanega lesa, opravljamo
žagarske usluge
in polagamo parket
z lastnim ali naročni-
kovim materialom po
konkurenčno nižaj-
nih cenah.

Prepričajte se s po-
kusnim naročilom!

Lesno podjetje-Lava
CELJE

Zdravilišče Dobrna

Vam po izvršenih preureditvah in modernizaciji tera-
pevskih oddelkov nudi uporabo najrazličnejših pri-
rodnih in fizikalnih sredstev za zboljšanje Vašega
zdravja.

Velik korak naprej pomeni za zdravilišče uvedba
FANGO (bentonit) oblog. Vulkanski material z odličnimi
termičnimi lastnostmi, pomešan s termalno vodo in pre-
gret do zaželeno temperature, uporabljamo posebno pri
ginekoloških obolenjih.

Podoben je način uporabe MOCVIRNIH OBLOG, ki
prav tako pomešane z vodo akroterme in segrete do
višjih temperatur, kot jih ima sam vrelce, dajejo poleg
toplinskih učinkov s svojim zamotanim sestavom in fi-
zikalno-kemičnimi lastnostmi (asorbicija in sorbcija sne-
vi, koloidi, estrogeni, adstringenti, zvišanje sekrecije
šlaza) dobre uspehe pri ženskih boleznih.

Posebno pri sterilnih ženah priporočamo CELOTNO
MOCVIRSKO KOPEL. Drobno zmlat močvirski material
s prej navedenimi lastnostmi razvija večje delovanje,
če pride v dotik z večjo površino kože. To omogoča
PODVODNA MASAŽA s curkom vode in zraka iz kom-
presorja, ki predstavlja srečno rešitev racionalne upo-
rabe močvirskih kopeli tudi tam, kjer se kak material
ne nahaja v neposredni bližini kopališča.

Med najmočnejše dražljaje na telo prištevamo tudi
SOLNE KOPELI, ki jih Dobrna prav tako uvršča v svoje
zdravilna sredstva.

PLINSKE KOPELI, SEDEČE KOPELI, VAGINALNA
IZPIRANJA poleg do sedaj uporabljenih TERMALNIH
KOPELI (34° C) v marmornatih kadeh, bazenu in ohla-
jeni termalni vodi (na 28-30° C) in ELEKTRO-TERA-
PIJA (kratki valovi, solux, valinske sonce) izpopol-
njujejo terapevtski register.

Gostom je na razpolago delna in celotna masaža
ter MASAŽA VEŽIVNEGA TKIVA ali masaža refleksnih
son posebno pri ženskih boleznih (menstruacijske mot-
nje). V iste namene služi specialna GIMNASTIKA. Di-
agnostiko v zdravilišču podpira tudi LABORATORIJ
(citološke in druge preiskave).

Uporaba termalnega vrelna za PITNE KURE v novo-
urejeni pivnici je prav tako nova pridobitev.

SPLOŠNA ZDRAVILNA SREDSTVA (klima, mirna
okolica, solarij, dietna kuhinja, koncerti, sprehodi)
harmonično zaključujejo bogati terapevtski register,
iz katerega je zdravnikom zdravilišča (specialist gine-
kolog v času sezone) možno individualno predpisovati
potrebne oblike zdravljenja.

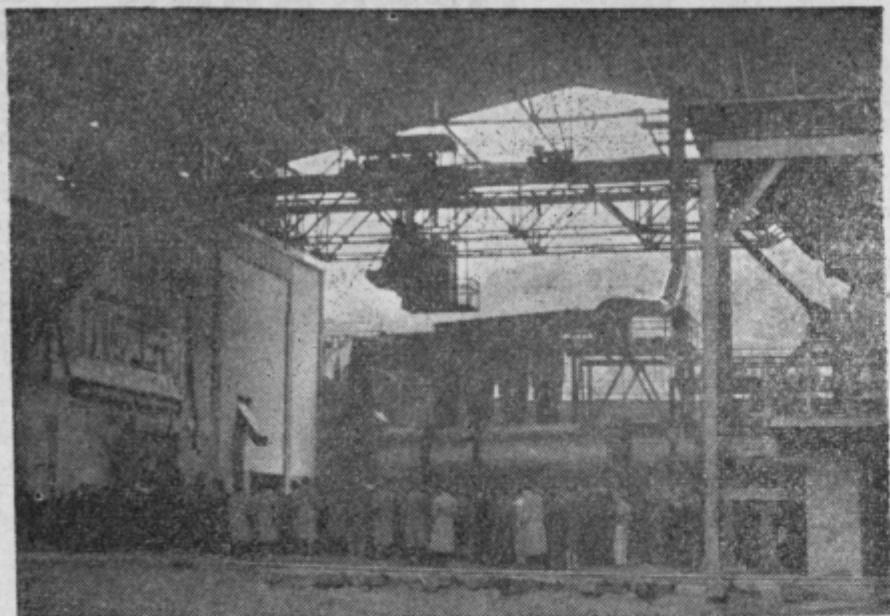
Iz navedenega izhajajo za Dobrna POSEBNE INDI-
KACIJE za zdravljenje ženskih bolezni:

1. KRONICNI VNETHI PROCESI (salpingo-oophori-
tis, parametritis, perisalpingitis, perimetritis).
2. ADHEZIJE po APENDICITISU, PERITONITISU
in OPERACIJAH.
3. VSE VRSTE STERILNOSTI.
4. OVARIALNA INSUFICIENCA (infantilizem, hipo-
plazije genitala, heparantefleksija uterusa).
5. MENSTRUACIJSKE MOTNJE (amenoreje, oligo-
menoreje, hipomenoreje, hiperomenoreje, dismeno-
reje).
6. KLIMAKTERIČNE TEGOBE IN POSLEDICE KA-
STRACIJE.
7. VEGETATIVNO-ENDOKRINI SINDROM (neuro-
vegetativne motnje, parametropatija spastika, pel-
vipatija vegetativa).
8. PSIHOSEKSUALNE MOTNJE (dispareunije, fri-
gidnost, vaginizem).
9. FLUOR VAGINALIS.
10. KRONICNA OBSTIPACIJA (habitualna, spastična
in ATONICNA OBLIKA).
11. ADIPOSITAS (pluriglandularne motnje).
12. GINEKOLOSKO-ORTOPEDSKA OBOLENJA (sta-
tične bolečine v križu, prenatrženost, mioelozne,
klimakterične artropatije).
13. REKONVALESCENCA IN ANEMIE PO TEZKIH
OBOLENJAH, GINEKOLOSKIH OPERACIJAH,
TEZKIH PORODIH, AKUTNIH IN KRONICNIH
KRIVAVITVAH.

SPLOŠNE INDIKACIJE (hipertonije do 200 mg Hg,
neorganske in kompenzirane srčne hibe, neurovegeta-
tivne distonije) ostanejo še v veljavi.

PITNE KURE priporočamo pri kroničnih obolenjih
jeter in žolčnih potov, pri kataralnih procesih se-
koda, črevesja in sečnih potov.

DELOVNI KOLEKTIVI ČESTITAJO

Železarna Štore

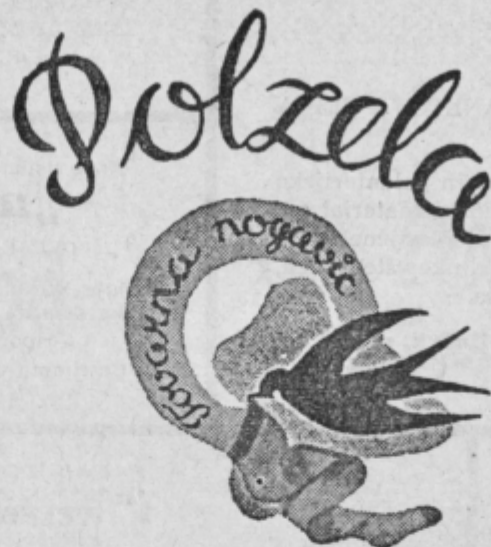
PROIZVAJA IN NUDI SVOJIM ODJEMALCEM:

Valjane proizvode: okroglo, ploščato, kvadratno, šesterokotno in betonsko železo.

Odlitke sive litine, strojne litine, lito železne cevi s pripadajočimi armaturami.

Jeklarske in kovaške kokile.

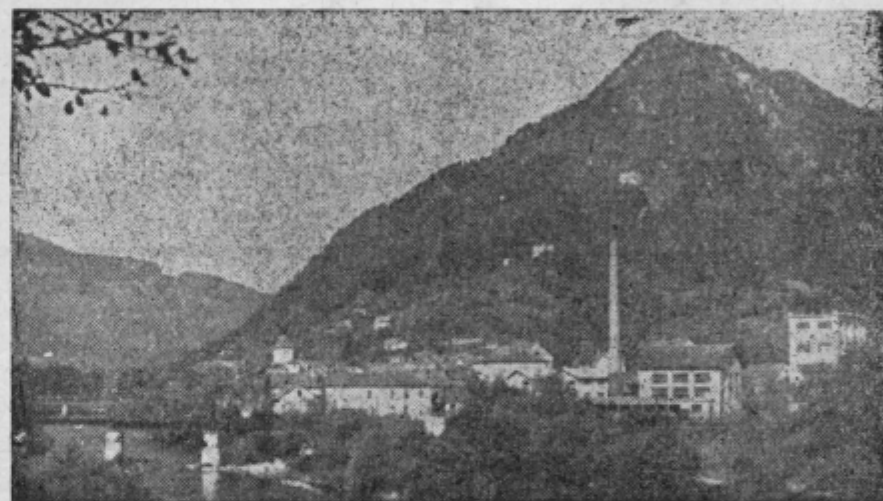
Vse vrste valjev iz trde litine za potrebe črne in barvaste metalurgije, za mlinsko in tekstilno industrijo.

Proizvaja in nudi:

moške dokolenke in kratke
nogavice vseh vrst, ženske
svilene in bombažne
nogavice vseh vrst ter
otroške dolge in kratke
nogavice.

Kupujte naše kvalitetne
izdelke, ki so enakovredni
inozemskim.

Pivovarna Laško

NASE PIVO JE NAJBOLJŠE KVALITETE —

DOBITE GA LAHKO V VSEH GOSTINSKIH OBRATIH

Naš zaščitni znak na steklenicah je jamstvo, da boste s pivom laške
tovarne nadvse zadovoljni!

TRGOVSKO PODJETJE

Tkanina - galanterija v Celju

nudi po konkurenčnih cenah
maloprodajni trgovski mreži
tekstilno blago iz
domačih tovarn
in uvoza ter galanterijsko
blago vseh vrst!

TRGOVSKO PODJETJE

»TOBAK« CELJE

S SVOJIM SKLADIŠČEM V ŠMARJU PRI JELSAH
IN MALOPRODAJNO MREŽO V CELJU IN OKO-
LICI SE TOPLO PRIPOROČA VSEM CENJENIM
KADILCEM

V NAŠIH SKLADIŠČIH DOBITE VEDNO GARA-
TIRANO SVEŽE BLAGO VSEH RENOMIRANIH
TOBAČNIH TOVARN V DRŽAVI

ZA PRAZNIK REPUBLIKE ČESTITA VSEM
DELOVNIM LJUDEM

KOLEKTIV
»TOBAK« CELJE

ZADRUŽNO TRGOVSKO PODJETJE ZA IZVOZ HMELJA

odkupe in izvažajo slovenski hmelj, oskrbuje kmetijske
zadruge z vsem potrebnim reprodukcijskim materialom
in odkupuje hmeljevke v vseh količinah!

H
M
E
Z
A
D
Ž
A
L
E
C

TRGOVSKO PODJETJE

»IZBIRA« LAŠKO

s poslovalnicami:

LAŠKO 1, LAŠKO 2, ŽELEZNINA, TRAFIKA
IN TRGOVINI V TEVČAH IN REČICI

Kupujte v naših poslovalnicah, kjer boste hitro in solidno
postreženi!

DELOVNI KOLEKTIVI ČESTITAJO

TRGOVSKO PODJETJE

**Železninar
Celje**

CELJE, STANETOVA ULICA

Vam nudi železnino, vseh vrst tehnično in galanterijsko — gradbeni, tehnični, pohištveni, kovinski material ter drugo blago kot polivinil, galanterijo iz plastične snovi itd. — orodje vseh vrst, kolesa, hladilnike, štedilnike, električne štedilnike in motorna kolesa.

Vsem svojim strankam čestitamo k Dnevu republike!

Projektivni biro Celje

ČESTITA K PRAZNIKU REPUBLIKE
VSEM DELOVNIM KOLEKTIVOM IN
DELOVNIM LJUDEM

Novo ustanovljena zidarska delavnica

„REMONT“

CELJE, ŠLANDROV TRG 1

izvršuje po nizkih cenah vsa potrebna zidarska dela na že obstoječih starih zgradbah.

Priporočamo se za naročila

Čestitamo vsemu delovnemu ljudstvu
K Dnevu republike

OPEKARNA Ljubečna- Bukovžlak

KUPUJTE NAŠE

VISOKOKVALITETNE IZDELKE

Vsem našim odjemalcem čestitamo
k Dnevu republike

Avgust Štok CELJE

Ulica 29. novembra, telefon 24-27

Splošno kleparstvo in vodovodne instalacije, sanitarne naprave, montaža in preizkušnja strelododov

ČESTITA STRANKAM K DNEVU
REPUBLIKE

VELEBLAGOVNICA

»Ljudski magazin« Celje

SKUPNO Z VELENJSKO PODRUŽNICO

iskreno čestita vsem svojim odjemalcem ter delovnim kolektivom k Prazniku republike — 29. novembu

Bogata izbira najraznovrstnejšega blaga, nizke,

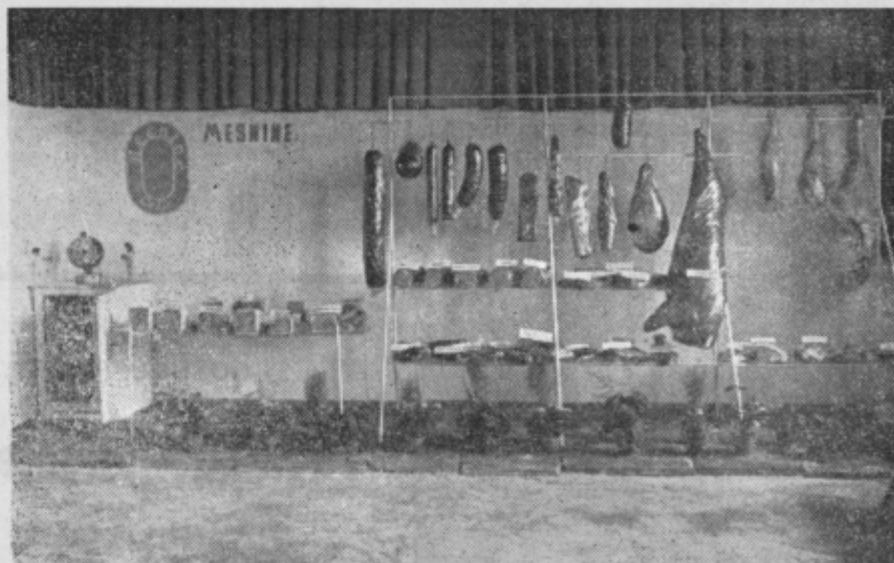
kokurenčne cene ter točna in kulturna postrežba

O dobri kvaliteti in solidni postrežbi se boste prepričali, če obiščete poslovalnice

Mesnine CELJE

Naše mesnice so: »Matica« v Stanetovi ulici, »Pri magistratu«, »Pri jelenu« na Mariborski cesti, v Škofji vasi, v Sp. Hudinji, na Bregu, v Zavodni in na Teharjih.

Vsem poslovnim prijateljem, predvsem pa delovnim ljudem Velenja ČESTITAMO
K DNEVU REPUBLIKE

PODJETJE

»UMETNI KAMEN«

V ROGAŠKI SLATINI

JE V TEM LETU ZNATNO RAZŠIRILO
SVOJO DEJAVNOST

Izvršuje:

teracerska dela, venecijanske tlake, obloge stopnišča in druge izdelke iz umetnega kamna. Dela izvršujemo na industrijskih in stanovanjskih zgradbah širom po Sloveniji in na Hrvaškem.

DELOVNIM LJUDEM ČESTITA ZA DAN REPUBLIKE
IN SE PRIPOROČA

Avtomehanična delavnica
Gajšek Anton

Celje, Mariborska cesta 5
Telefon 24-28

Popravlja osebni in tovorni avtomobili

Čestita delovnemu ljudstvu in svojim cenjenim strankam
k Dnevu republike

Vsem delovnim ljudem čestita
K DNEVU REPUBLIKE

Plinarna-vodovod razsvet'java

CELJE, Ljubljanska cesta

Fina in precizna mehanika

I. Javoršek

CELJE, Ipavčeva ulica 26

čestita svojim cenj. strankam
in vsemu delovnemu ljudstvu
k Dnevu republike

Železnikar Marjan

CELJE, STANETOVA UL. 19
elektroinstalaterstvo močnega in šibkega toka. Tobi-servis za garancijska popravila hladilnikov, štedilnikov in montaža istih

Pridružuje se čestitkam
k Dnevu republike

Avtobusni promet Celje

vrši redni avtobusni promet na vseh avtobusnih progah ter posebne izletniške vožnje po naročilu.

DELOVNEMU LJUDSTVU ČESTITA
K DNEVU REPUBLIKE

VSEM DELOVNIM LJUDEM ČESTITA
K DNEVU REPUBLIKE
KOLEKTIV

Kmetijskega gospodarstva Lava

»TOB«

Tovarna organskih barvil Celje

nudi tekstilni industriji, industriji za izdelavo papirja ter usnjarski industriji žveplena in AZO barvila v vseh količinah. Pričeli smo tudi z dobavo barvil za široko potrošnjo v dozah po 1, 2 in 5 kg. Kvaliteta naših barvil je enakovredna različnim inozemskim barvilom. — Opozarjamo na naše novo impregnacijsko sredstvo »Pentolat« 3A za lesno industrijo in kot dodatek k strojilnim juham v usnjarski industriji. Zahtevajte prospekte v tovarni ali pa zahtevajte, da Vas obiščejo naši predstavniki.